

Environmentální výchova na základních školách – sociologická sonda

Bakalářská práce

Přílohy k bakalářské práci

Obsah

Rozhovor – středisko ekologické výchovy č. 1 – Iva.....	3
Rozhovor – středisko ekologické výchovy č. 2 - Jana	13
Rozhovor – středisko ekologické výchovy č. 2 - Marie.....	24
Rozhovor – středisko ekologické výchovy č. 3 - Hana	36
Rozhovor – středisko ekologické výchovy č. 4 - Eva	48
Rozhovor – středisko ekologické výchovy č. 5 - Lenka	59
Rozhovor – středisko ekologické výchovy č. 6 - Jan	68
Rozhovor – středisko ekologické výchovy č. 7 - Kateřina.....	78
Rozhovor – středisko ekologické výchovy č. 8 - Lucie	93
Rozhovor – středisko ekologické výchovy č. 9 - Petra	104

(Anonymizované části textu jsou označeny písmeny xy)

Rozhovor – středisko ekologické výchovy č. 1 – Iva

Výzkumník: Tak už bychom měly nahrávat...a máte takhle k průběhu rozhovoru nějaké otázky? Na začátek? (00:10)

Respondent: Nic mě nenapadá (00:12)

Výzkumník: Tak dobře...tak můžeme začít...tak mohla byste mi říct něco o středisku ekologické výchovy ve kterém působíte? (00:19)

Respondent: Působím ve středisku nebo naše organizace se jmenuje xy obecně prospěšná společnost...jsme školský zařízení...jsme nestátní organizace a...jsme vyloženě xy organizace...máme na xy tuším pět nebo šest pracovišť přičemž já pracuji na xy...ekocentrum xy to zde nazýváme a od loňského roku je součástí našeho ekocentra na xy dům přírody xy (00:58)

Výzkumník: Hm...a mohla byste mi povědět něco o pozici, kterou zastáváte v tomto ekocentru? (01:03)

Respondent: Já jsem vedoucí tady toho pracoviště na xy a jsem lektor, metodik...mám pedagogický vzdělání (01:17)

Výzkumník: Ana které environmentální témata se vaše středisko zaměřuje? (01:24)

Respondent: Naše středisko se...by se rádo zaměřilo na krajinu...chystáme k tomu i různé projekty, ale to je vlastně teď nový...jinak jsme se hodně věnovali přírodě a krajině xy (01:37)

Výzkumník: Takže se zabýváte vlastně tou místní krajinou dá se říct? (01:47)

Respondent: Dalo by se to tak říct (01:48)

Výzkumník: Té oblasti ve které působíte (01:51)

Respondent: Dalo by se to tak říct, ale víceméně spoustu programů chystáme na přič našimi středisky společně takže pokud co se týká krajiny snažíme se to nějak uchopit podobně u nás na xy, protože typ krajiny je vlastně podobný...akorát my to tady na tom xy máme ještě o to zajímavější, že jsme součástí chráněné krajinné oblasti xy (02:18)

Výzkumník: Takže v rámci...v rámci té organizace těch xy máte nějaké společné témata? (02:25)

Respondent: Určitě, další společné téma jsou třeba přírodní zahrady...no a vlastně výchova k přírodě a o přírodě (02:33)

Výzkumník: Takže máte nějaká společná témata a pak ty jednotlivé...jednotlivé xy...jednotlivé organizace na těch jednotlivých místech...se každá jako zaměřuje na něco jiného trochu nebo? (02:44)

Respondent: Trošičku samozřejmě...my náš program máme navázaný na rámcový vzdělávací program škol takže...úplně všechny programy naše nejsou nějak vyprofilovaný, ale každé pracoviště má takové své zaměření...já už jsem řekla my máme tu přírodu a krajinu xy, pak máme pracoviště na xy, ti se věnují více etice protože pracují více s evangelickou církví, pak máme vyloženě pobytové pracoviště to je v xy, pak máme pracoviště v xy, které je vázáno hodně na zvířata...domácí zvířata...statek, zpracování vlny, mléka, práce se zvířaty a takový jako extenzivní chov domácích zvířat, pak máme pracoviště ve xy...to je hodně zaměřeno na spíš ekologická výchova a město...jako zase...je to městské pracoviště, takže má vlastně často podobný klienty nebo chodí tam ty školy jednotlivý často, takže se snaží to pasovat na takovou přírodu v různých ročních obdobích, různé zvyky, tradice, život na venkově. Pak máme pracoviště zahradní, to máme v xy...ty opravdu mají svoje aktivity...to je pracoviště, který funguje jenom v době, kdy se dá být na zahradě, takže spousta programů je vázáno na zahradu, záhony, včely, byliny léčivé a podobně a poslední...pak máme samozřejmě ředitelství, tak to je vázáno na získávání peněz a řízení ostatních a pak máme ještě jedno pracoviště na xy a to je spojeno se sociální službou a věnuje se zahradní terapii, vlastně přijímáme tam hlavně hendikepované a vlastně ekologickou výchovu a zahradu společně s nimi (05:09)

Výzkumník: Takže všechny ty...všechny ty jednotlivé oddíly těch xy jsou na xy? (05:15)

Respondent: Všechny jsou jenom...jsme jenom xy organizace...jsme vlastně...máme v každém okrese kromě Pelhřimovska svoje pracoviště (05:26)

Výzkumník: Tak to je super...to jsem nevěděla...a vy jste vlastně říkala, že spousta těch programů se zaměřuje aa na ten aa přímý kontakt s přírodou nebo že se (05:39)

Respondent: Ano (05:39)

Výzkumník: Nebo že se spousta těch aktivit právě odehrává v té přírodě, tak je tomu tak i v tom vašem centru na té xy? (05:48)

Respondent: My...u nás je to úplně enormní protože my jsme do roku 2020 což ještě není ani rok neměli prostor...my jsme měli k dispozici starou chalupu do které ale jsme...protože v ní byla zima...byla prostě hygienicky nevyhovující, tak do ní jsme mohli vzít děti akorát aby se zahřáli a jinak všechny naše programy se odehrávali v terénu až teda na výjimky jako Vánoční program jsme částečně situovali do místnosti stejně tak jako velikonoční, ale vždycky jsme se i když byl takovýhle program, tak jsme se snažili dělat to alespoň částečně venku (06:36)

Výzkumník: A co přesně tedy poskytujete v rámci environmentální výuky základním školám? (06:42)

Respondent: Aa my jim poskytujeme výukové programy vlastně v průběhu celého roku dopolední nebo jednodenní, jak je nazýváme a školy hlavně z Jihomoravského kraje k nám jsou zvyklý jezdit na pobytové programy, které děláme a vážeme je na přírodu a krajinu xy...ale to se nedá bydlet u nás my si...my spolupracujeme tady při těch programech s domem dětí a mládeže ze xy, který mají ubytovnu s kuchyní, že pro nás i uvaří (07:22)

Výzkumník: Takže spolupracujete nejenom s těmi školami tady na xy, ale i z jiných krajů? (07:28)

Respondent: Na jednodenní programy k nám jezdí převážně školy z okolí a na pobytové programy jezdí školy z Pardubického a z Jihomoravského kraje...z Vysočiny minimum...xy gymnázium to je tak všechno (07:45)

Výzkumník: Takže nabízíte jak jednodenní, tak i vícedenní (07:51)

Respondent: Vícedenní...pobytové (07:52)

Výzkumník: A co ten pobytový program obnáší nebo jak to vypadá (07:59)

Respondent: Pobytový program má takový název...podnázev příroda xy nebo pro menší děti to nazýváme tajemství xy a snažíme se věnovat různým ekosystémům: lesu, rybníku, potoku, louce...pracujeme s mapou, buzolou...jeden den podnikneme dycky nějaký...nějakou terénní výpravu podle stáří dětí samozřejmě když někdo přijede do xy, tak by měl dobýt nejvyšší vrchol xy, takže se staršíma dětma se vypravíme tam s

mladšíma dětma třeba jenom k nějakým pramenům nebo kamenům tady v okolí...no a do toho programu často přidáváme třeba tábornické dovednosti...udělat nějaký improvizovaný přístřešek, umět rozdělat oheň, rozeznat nějaký rostliny co jsou k jídlu, umět něco lehkýho uvařit a poslední den to většinou...jo a ještě k tomu někdy míváme podle zájmu učitelů i třeba jeden program noční...setkání vlastně s nočním lesem...sám v lese bez světla...jo a no a poslední den podnikneme takovou, jak to mám říct...nechci říkat zkušební protože děti nezkoušíme, ale spíš takovou opakovací nebo...asi opakovací použiju...takovou trasu, kdy děcka jdou sami ve skupince a cestou si zopakují nejrůznější věci co se u nás dověděli (09:46)

Výzkumník: A co se týká těch jednodenních programů, tak ty jsou rozděleny podle témat nebo? (09:54)

Respondent: Ty jsou...ty...já si myslím, že my je máme jednak různě tematicky zaměřené, ale často se učitelé dívají, jaký ty programy jsou vhodný pro jejich třídu (10:08)

Výzkumník: A s kolika školami vaše středisko takhle spolupracuje? (10:12)

Respondent: Naše středisko...co já vím, tak do 30...některý školy k nám jezdí každodoročně...některý školy třeba pani učitelky mají vymyšleno, že v 2. třídě já nevím na program, „Co to kvete“ přijedou zase za 4 roky...některý školy přijedou fakt jednorázově nebo jsou u nás někde v okolí na školním výletě, tak si jako součást toho školního výletu objednájí u nás program a pak už je neuvídíme (10:46)

Výzkumník: A jakým způsobem vlastně dochází k oslovení a zapojení do výuky? Jak vás...jak vás můžou ty základní školy oslovit? (10:55)

Respondent: Najdou si naše telefonní číslo či mailovou adresu na stránkách xy a napíšíou, ale často je to tak že jedna pani učitelka řekne svoji kolegyni bylo to dobrý...byla jsem tam...kamarádka řekne kamarádce...loni když jsme otevřeli dům přírody, tak se tady objevilo spoustu učitelek, který si odnášeli naše kontaktní údaje, ale nemuseli je využít...takže nevím jak dalece ta spolupráce pokračovala...a jinak co se třeba týká pobytu...tak naše pobytový středisko, který máme jakoby to hlavní co máme v xy, tak to bývá přeplněné...tam prostě...pokud se tam člověk chce dostat tak se musí objednat třeba 3 roky dopředu...takže naše paní recepční když nějaká škola hodně žadoní tak řekne zkuste to na xy tam třeba bude volno a protože my nejsme primárně zaměřený na pobyty

tak vždycky jeden, dva...protože my to děláme jenom od května do září tady ty pobytové programy, tak se vždycky jeden, dva týdny volna najdou (12:11)

Výzkumník: Takže vaše středisko je spíše zaměřeno na ty krátkodobé programy...na ty jenodenní? (12:15)

Respondent: Ano...ano (12:18)

Výzkumník: A jak vlastně dochází k zapojení toho vašeho programu do té výuky? (12:26)

Respondent: Spoustu škol vlastně...ono je to průřezové téma ekologická výchova...takže některý školy to mají tak, že si do toho svého školního vzdělávacího programu napíší pro každý ročník u nás nějaký program...vyberou si aby jim to sedělo k tomu tématu...pak jsou školy, které průřezové téma ekologická výchova spláchnou nebo jaké mám použít slovo tím, že k nám přijedou na týdenní pobyt...pak jsou školy které si program objednají na míru aby se jim do toho hodil (13:03)

Výzkumník: A z jakého důvodu se na vás vlastně ty základní školy obracejí? (13:10)

Respondent: Je to...jednak některý mají dobrou zkušenost s nima děláme s těma dětma třeba probereme věci nebo shrneme to čemu se oni věnují dlouhodobě, tak u nás se to pak shrne...spoustu škol nemá možnost některý věci dělat prakticky...jo kdežto my jim opravdu pučíme ty pomůcky, hodíme je do toho rybníka nebo do toho potoka a tam si to nalovte...městská škola, pokud není pani učitelka odvážná a dychtivá do toho, tak prostě tyhle věci neudělá (13:47)

Výzkumník: A jak tedy hodnotíte ten zájem těch samotných učitelů? (13:52)

Respondent: No je to různé...někdy to je tak, že to vlastně souvisí i s tou předchozí otázkou...některý ředitel těm školám nebo ředitel to neporučí, ale mají tak zvaného koordinátora ekologické výchovy, který pro každý ročník naplánuje nějakou aktivitu...někdy je to tak, že pokud je to aktivita vázaná na naše nějaké středisko tak tady tenhlecten environmentalista s tou třídou přijede...pak je to ve většině případů přijímáno dobře...někdy je to tak, že ten učitel ty děti musí doprovodit aniž by sám chtěl a pak už to tomu tak není (respondentce začal zvonit telefon) (14:53)

Výzkumník: A jsou tedy ty základní školy otevřeny té spolupráci s tím ekologickým centrem? (14:57)

Respondent: To je velice různý...jak my pracujem hlavně s aktivními učiteli, tak myslíme že jsou...ale potom já třeba hodně se věnuji i práci s malejma dětma...s mateřskými školama a tam...myslim si že obdobný je to na základce, že člověk hlavně pracuje s těmi učitelkami, který jsou aktivní, nadšený, podněcujou a pak se objeví možnost, že uděláme nějaký seminář zdarma paní učitelka tam pošle spoustu dalších jiných učitelů a najednou vidím, že někteří úplně nejsou ekologické výchově nakloněni...ale když jsou to třeba zase výtvarkářky...věnují se nějakým sportovním činnostem, tak je to v pořádku...nejhorší je když se některý učitel nezaměřuje na nic (15:57)

Výzkumník: A takže s jakými...třeba z toho druhého stupně...s jakými učiteli...z jakých předmětů je nejlepší spolupráce? (16:08)

Respondent: Tak určitě biologie nebo přírodopis a zeměpisáři jsou bezvadní...ale jako jezdí k nám paní učitelka, která je češtinářka a je taky úžasná, takže ono je toho víc (16:24)

Výzkumník: A teď bych se chtěla zaměřit na cílové oblasti environmentální výchovy...jak hodnotíte ty klíčová a propojující témata environmentální výchovy, která jsou vlastně definována těmi Doporučenými a očekávanými výstupy? (16:39)

Respondent: Ježíš to bych se musela na to podívat to teď...nemůžete mi je připomenout? (16:45)

Výzkumník: Hm...to jsou...patří tam senzitivita, jak jste vlastně uváděla, že vy se zaměřujete právě na ten přímý kontakt těch dětí s tou přírodou (16:54)

Respondent: Aha...to je vlastně taková ta cibule, že senzitivita je základ všeho a na to se nabaluje všechno ostatní (17:03)

Výzkumník: Ano.. ano (17:03)

Respondent: Tak samozřejmě takový ty řešení problémů nebo takový ty úplně věci co nejvíc na povrchu, tak to je na základce pokud člověk s těma dětma nepracuje delší dobu, tak se v jednodenních programech prakticky v tady té oblasti nedá téměř...nevím...mám zkušenosti jediné pokud děláme nějakou simulační hru, tak tam se s těma staršíma děckama některých těch věcí můžeme dotknout...ale senzitivita je báječná s tou vlastně my máme i dokonce teďka jsme vydali knížku Zamiluj si přírodu, která je souborem... já se podívám jestli jí tu někde nemám (respondentka mi ukazuje na kameru knihu)...vypadá takto a je to vlastně sbírka námětů na posilování vztahů k přírodě a jsou to všechno jenom věci senzitivní, pocitový...nic naučnýho (18:22)

Výzkumník: Takže považujete třeba tu senzitivitu jako za to nejdůležitější téma? (18:26)

Respondent: No na tom se jako to je základ a ty ostatní se musí odvíjet od toho...nemůžu...nevím je sice pravda, že kdo třeba v 9. třídě nemá vůbec žádný, ale to si snad ani neumím představit, kdo nemá vůbec žádný vztah k přírodě nebo vůbec žádnou zkušenost, tak si neumím představit, že by se překročili všechny ty kroky a ta senzitivita úplně, protože i s devátákama se dají dělat senzitivní věci jakože se třeba...my máme jeden výukový program „Kdo se bojí vodou jít“ a jdeme v tom programu řekou, říčkou teda a děláme to i s devátákama a vlastně nic jenom, že procházíme ty meandry a eventuálně sem tam někdo spadne do bahna...takže ta senzitivita je podle mě důležitá fakt na všech úrovních...pak jsou takový ty různé kompetence...to už se týká pak od 1. třídy takový ty vzdělávací věci nebo takový ty naučné věci, ale čím vlastně to jde až do toho, jak to mám říct...já je teda teď neumím všechny pojmenovat, ale vlastně ty problémy nebo to co se řeší v té šlupce té cibule, tak to se dá možná i v malém dělat i na prvním stupni, ale je to vlastně spíš až vyšší ročníky základek a střední školy (20:01)

Výzkumník: Hm...a co se týká té senzitivity, tak jak to vnímáte? Jsou...mají ty děti vztah k přírodě, když se účastní těch vašich programů nebo zažila jste i některé děti které opravdu měli odmítavý vztah k přírodě? (20:14)

Respondent: Trošku mě zarazí když děti třeba tady ty malinký, ale dá se s nima o tom mluvit...oni se některých věcí štítí nebo se jich bojí, ale velice často to je tak, že mají...že už jim někdo ukázal, že se toho štítit mají...jo jakoby když pani učitelka řekne „fuj nenos mi to já se na to nechci dívat“...nevím chytíme nějakýho brouka nebo pavouka a samozřejmě já je přemlouvám, že si mají všichni ukázat...teď jim vysvětluju „podívejte se jaký mají chloupky...jak je krásnej...jaký má nohy...von má i stehna“ a děcka to jdou pak ukázat paní učitelce a když ta řekne „fuj to já to nechci vidět, odnes to“ tak to je samozřejmě...ale jinak asi...vůbec si nevzpomínám, že bych se setkala za ty roky s děčkama...no tak pubertáci ti chtěou hlavně blbnout no takže...ta příroda je pro ně jakoby kulisa pro blbnutí, pro machrování...ale já si vlastně neuvědomuju, že by někdo...já nevím no, tak ono když děcka přijdou nevhodně oblečení a je jim zima, tak jako asi jak nejsou splněny tady ty základní podmínky, tak možná jim ta příroda může připadat nezábavná, nudná, opruz je to...ale u malých dětí jsem se s tímle nikdy nesetkala (21:50)

Výzkumník: A jaké téma tedy považujete za dominantní téma té environmentální výchovy? Tu senzitivitu nebo? (21:59)

Respondent: To...vzhledem k tomu, že my vlastně na našem pracovišti až na výjimky pracujeme s děckama ze školky a z prvního stupně tak ta senzitivita určitě převažuje...jako s těma většíma už děláme hodně badatelství a nějaký takový...aa jak to mám říct...takový už jako poznávací věci...jinak nevím no (22:35)

Výzkumník: Takže asi záleží, na kterém stupni toho vzdělávání (22:41)

Respondent: A tak jako nějaký blbnutí v přírodě...ošahávat stromy po slepu nechám klidně i devátáky a prostě pracuju i s učitelkami teda s učiteli, ale těch mužů je fakt málo...tak vlastně senzitivní věci dělám i s nima (22:59)

Výzkumník: A která témata jsou dle vás nejvíce rozvíjena na základních školách a která nejméně? (23:08)

Respondent: Uu neznám všechny základní školy...no...to teda asi to nedokážu posoudit...samozřejmě určitě sou to živočišná říše, rostlinná říše...ale musím říct, že spoustu učitelů, protože děti milují tu neživou přírodu kameny a takový věci, tak se věnuje i tomu...to fakt nedokážu posoudit...mám pocit, že některý školy zvlášť takový ty co se moc...nebo školy to bych řekla špatně, ale některý paní učitelky takový ty co s ekologickou výchovou moc nepočítají...né nepočítají teď nemůžu najít slovo...který jí moc třeba neprožívají tak zkouší a tlačí na nás abychom u nich..o nich dělali programy..pro nich dělali programy o odpadech, což jako úplně neděláme rádi, protože mně přijde že to je jedna věc, kterou můžou si školy udělat samy a jednak mně připadá že už je to něco jako, že člověk já nevím chodí na záchod a po záchodě si umyje ruce, tak prostě odpady není potřeba pořád o nich dokola...to by už všichni měli mít v sobě (24:27)

Výzkumník: A která jsou teda témata, které podle vás o které byste se měli zajímat a měli o nich dělat ty programy? (24:40)

Respondent: Já si myslím, že bychom se měli dost věnovat nějakýmu nerada používám slovo šetrný rozvoj, tak nějakýmu jakoby udržitelnému životu...rozvoj je podle mě možná duševní...nezní to tak pejorativně ale trvale udržitelný rozvoj...já si pod tím vlastně většinou skoro nic nepředstavuju...mně vlastně rozvoj často splývá s nějakou devastací nebo drancováním přírody, takže si myslím, že bysme se měli učit, jak žít dál v takovém to světě kterej je pro nás takovej poslední dobou trošku neuchopitelněj...takovej někdy možná i bez budoucnosti...vlastně nevíme jaká bude budoucnost...že bysme se měli připravovat na to, že nebudeme vždycky žít v blahobytu v jakym teďka třeba žijem i když

se to těžce poslouchá...že bysme se měli zaměřit na takový nějaký témata na který nepotřebujem peníze a my teda poslední dobou hodně se xy zaměřujeme na učení se venku, takže i nějaký témata jak třeba různé předměty přenést ven...třeba děti na prvním stupni by se měli učit často venku...i čeština se dá dělat venku a druhostupňáci a není to jenom záležitost přírodopisu a zeměpisu, že ty se venku dělají vcelku snadno ale i matematika, chemie, fyzika že to se dá taky dělat venku a teď jsem asi odbočila někam jinam protože jsem zapomněla tu otázku (smích) (26:41)

Výzkumník: To je v pořádku...já bych na tu blokovou výchovu chtěla navázat právě, protože to souvisí i s tou senzitivitou environmentální...a myslíte si právě, že ta bloková výchova, kdy ty děti mají to vyučování venku, že to probíhá na těch základních školách? (26:53)

Respondent: To je zase velice individuální...jsou školy i školky kde jsou schopni venku udělat mnoho věcí a pak jsou školy, který si to neumí představit a je to pro ně něco co ani nehcou slyšet (27:11)

Výzkumník: Hm...a takže zase záleží na konkrétních učitelích a (27:15)

Respondent: No a nebo třeba i pan ředitel musí...na té jeho roli taky hodně záleží...některým je to jedno a nebrání...někteří chtějí mít o všem přehled a brání a někteří přímo podněcují (27:32)

Výzkumník: A jak tedy celkově hodnotíte tu spolupráci s těmi základními nebo mateřskými školami...v čem to funguje a v čem naopak ne? (27:42)

Respondent: To..hm...je to zase škola od školy...jsou školy se kterými...já nevím...jsou školy který si třeba vybíráme teď namátkou teď nějaký projekt, který jsme dělali před 5 lety a přímo jsme měli každý pracoviště vytipovanou jednu školu se kterou jsme budovali školní zahradu společně a dělali jsme k tomu programy a pak jsou zas školy, který se přihlásí ale nezískáte z nich nic nebo no nechci teď ten projekt přímo jmenovat, ale zapojili se školy...měli vytvořit v rámci toho tématu každá škola nějaký návod na projekt tak aby byl nějaký zásobník projektů...měli do toho zásobníku všechny školy přístup, ale vlastně většina těch projektů byla úplně nepoužitelná a bylo přes to že ti jednotliví učitelé, kteří na tom pracovali za to dostali zapláceno (28:52)

Výzkumník: A daří se tedy v celkovém náhledu podle vašeho názoru a zkušenosti díky takové spolupráci těch základních škol, a právě vás ekologických center naplňovat cíle environmentální výchovy u dětí v České republice? (29:06)

Respondent: Myslím se že zdaleka ne...u vybraných škol ano, ale celkově jako...my na xy fungujeme 30 let...letos máme 30 výročí a ještě se často setkám se školami, který nás neznají a vlastně ani vůbec možná to ředitel ví a ostatním to nesdělí...ještě třeba někdy ani nemají koordinátora na ekologickou výchovu a opravdu jejich vrcholem nějakýho environmentálního působení je, že umí třídit odpady nebo že si pořídí odpadkové koše na tříděný odpad pro školy (29:57)

Výzkumník: A jak tedy hodnotíte tu environmentální výchovu na základních školách v České republice? (30:07)

Respondent: Je tu strašný rozdíl mezi školama...jsou školy od kterých bysme se mohli učit a jsou školy, které jsou podle mě téměř nepolíbené (30:18)

Výzkumník: A takže záleží na té...záleží na těch školách...no tom celkovém klimatu té školy jestli implementují tu environmentální výchovu? (30:27)

Respondent: Většinou jednotlivec jako učitel může něco zmocit v té jedné třídě, ale často nemůže se zbytkem svých kolegů nijak hnout...takže nenajde nikoho kdo by mu pomohl nebo nemá podporu ze stran ředitele...tak si myslím že je prakticky bezmocný (30:49)

Výzkumník: A poslední otázka...jaký vliv mají podle vás ekocentra na výuku na základních školách? (30:57)

Respondent: Záleží na tom, jestli školy...záleží na tom, které školy s tím ekocentrem spolupracují...pokud ta škola spolupracuje dobrovolně a dlouhodobě, tak mají ekocentra obrovský vliv...pokud ta škola spolupracuje, protože jí k tomu někdo donutil nebo i jim je to z duše protivný tak nemají ekocentra skoro žádný vliv...na to se nedá jednoznačně odpovědět (31:31)

Výzkumník: Tak jo...to by bylo vše...máte takhle na závěr něco co byste chtěla doplnit? (31:37)

Respondent: Asi ani ne (31:39)

Výzkumník: Tak jo...tak to je vše...moc děkuju za rozhovor (31:4)

Rozhovor – středisko ekologické výchovy č. 2 - Jana

Výzkumník: Tak já bych se na začátek ráda..ráda představila. Tak já se jmenuji Klára Drahozalová a jsem studentkou na katedře sociologie Univerzity Hradec Králové a v rámci empirické části mé bakalářské práce mě bude v rámci našeho rozhovoru zajímat, jakým způsobem hodnotíte environmentální výchovu na základních školách. Výzkum je anonymní, nikde se tedy neobjeví vaše jméno nebo další údaje, podle kterých by vás bylo možné nějakým způsobem identifikovat a pokud byste na některé otázky nechtěla odpovídat, nic se neděje. Rozhovor s vámi si nejprve nahraji, pokud byste souhlasila, a to z toho důvodu, že ho poté přepíši, a pak ho budu spolu s ostatními rozhovory budu analyzovat. A výsledky výzkumu vám poté ráda pošlu. A souhlasíte tedy s tím, že spolu rozhovor provedeme a že si ho můžu nahrát? (01:03)

Respondent: Ano, souhlasím. (01:05)

Výzkumník: Tak já bych...(01:07)

Respondent:(01:07)

Výzkumník: Ano? (01:09)

Respondent: Ne? Nic jsem neříkala teď. (01:11)

Výzkumník: Jo, tak to byla ta ozvěna. (01:13)

Respondent: Je tam teda ozvěna šílená, takže já když špatně budu rozumět, moc se omlouvám, třeba jsem (01:21)

Výzkumník: Ne, to je v pořádku. (01:22)

Respondent: Můžu se ještě zeptat na začátek, jestli vy máte naše pracoviště...nebo odkud jste..jak jste informovaná o činu konkrétně našich pracovištích. Abych věděla, jak moc zabíhat do detailů. (01:38)

Výzkumník: Hmm..tak já jsem z Havlíčkobrodská..ze xy. (01:43)

Respondent: Hmhm..(01:45)

Výzkumník: A o vašem pracovišti jsem se dozvěděla ze stránek myslím „ekocentra.cz“, kde mi jako xy vyběhly a...a přímo o vašem ekocentru vím informace z rozhovoru s vaší kolegyní, který vlastně, který vlastně probíhal minulý čtvrtek. (02:12)

Respondent: Myslíte Marii (02:14)

Výzkumník: Ano, ano..(02:14)

Respondent: Ano, dobře, ano..(02:16)

Výzkumník: Tak na začátek bych se vás chtěla zeptat, jestli mi můžete říct něco o středisku ekologické výchovy, ve kterém působíte? (02:24)

Respondent: Ano, tak já působím v ekologickém středisku xy, to je největší ekocentrum na xy. Má několik poboček,... zhruba v každém okrese xy je nějaká pobočka, kromě xy, tam jediné xy nepokrýváme. Takže ve xy je pobočka xy, potom xy, to je asi šest kilometrů od xy, potom je u xy, tam je dokonce Dům přírody nově otevřený a zároveň je to naše pobočka..pak máme pobočku..úplně takovou tu mateřskou..v xy..pod xy, centrálu máme asi šest kilometrů odtamtud, to je xy a samozřejmě xy...okres xy, to je pobočka xy, to je ta, kde působím já. (03:25)

Výzkumník: Hmmm...a...(03:28)

Respondent: Jestli..jestli chcete něco o té xy, tak ta má zhruba asi jedenáct let a vy se tam budete ptát myslím nějaké.. na nějakou otázku, jakou pozici tam zastávám, tak jestli můžu již teď, tak já jsem byla u vzniku té pobočky před jedenácti lety jako koordinátorka té pobočky a teď jsem vedoucí pracoviště, vedoucí té pobočky. (03:53)

Výzkumník: A mohla byste mi říct na která environmentální témata se vaše středisko zaměřuje?(04:02)

Respondent: Když to vezmu jakoby podle RVP, tak vlastně pokrýváme všechna témata, všechny ty tématické okruhy. Některá...některé okruhy víc, některé méně, ale vlastně pokrýváme v tom RVPčku všechny. Nejčastěji teda máme programy na ekosystémy, ale samozřejmě i na problémy životního prostředí, i vztah člověka k prostředí nebo i ty základní podmínky, prostě všechna ta témata pokrýváme. (04:35)

Výzkumník: A jak vlastně tedy hodnotíte ta klíčová témata té environmentální výchovy, která jsou vlastně definována legislativně? Jsou pro vás právě závazná při tvoření těch jednotlivých programů? (04:48)

Respondentů: Teď nerozumím úplně přesně..ptáte se jestli je pro nás jakoby povinné dodržovat tu RVP? (04:57)

Výzkumník: Hm, jestli právě když tvoříte ty programy, tak jestli pro vás ty témata, která jsou právě určená legislativně jsou závazná při tvoření těch programů? (05:10)

Respondent: Pro nás..pro nás jakoby RVP základní školy není úplně závazné. My to spíš tvoříme podle toho, jaké téma je v současné době aktuálně potřebné. Nejčastěji právě podle té potřeby, případně podle té potřeby, kterou vznášejí školy, tak jim třeba vycházíme vstříc, ale pro nás to závazné není. My máme svoje oblasti kompetencí a rámcové cíle ekologické výchovy neboli environmentální výchovy, které vyhlásila Pavučina..to je jakoby.. pro střediska ekologické výchovy takový jakoby koordinační prvek ta Pavučina..a ty my dodržujeme, ty kompetence v rámci té Pavučiny. Pokud byste měla zájem o nich něco slyšet, tak tady jsem si připravila... k nim nějaký trošku..nějaké ty body. Tak patří tam vztah k přírodě, vztah k místu, ekologické děje a zákonitosti, environmentální problémy a konflikty, a připravenost jednat ve prospěch životního prostředí. Když se na to podíváte, tak hodně se překrývají s těmi školními, s těmi RVP..ty rámcové cíle, v rámci právě v tadytěch základních pěti...pěti kompetencích, tak jsou ještě dál rozpracované, dám jako příklad, třeba k tomu vztahu k přírodě, tam jsou rámcové cíle: potřeba kontaktu s přírodou, schopnost přímého kontaktu s přírodním prostředím, citlivost, reflexe různých pohledů na přírodu, pozoruju v ní, ujasňování si vlastních hodnot a postojů. Kdybyste chtěla můžu vám dát ještě další čtyři nebo jestli to takhle stačí, jeden jako pro vás, ten jeden bod rozpracovaný, jak chcete. (07:12)

Výzkumník: Asi stačí..já se schválně pak zkusím podívat na ty webové stránky té Pavučiny, jestli je tam náhodou nenajdu, abych vás...ale co jste takhle..ale co jste takhle jmen..(07:23)

Respondent: Kdyžtak se..(07:23)

Výzkumník: ...povídejte. (07:24)

Respondent: Klidně ozvěte jo, já bych vám je klidně poslala všechny..(07:27)

Výzkumník: Jojo, super. (07:28)

Výzkumník: A..já..co jste takhle říkala, tak co jsem poslouchala, tak se právě hodně ty... cíle překrývají i s těmi vlastně klíčovými tématy a propojujícími tématy, které jsou vlastně myslím...definovány v dokumentu Doporučené a očekávané cíle. (07:48)

Respondent: Teď jsem vůbec nerozuměla otázce...(07:52)

Výzkumník: Jo..já jsem jenom říkala, že ty cíle, které jste mi teď jmenovala, ty podle té Pavučiny, tak že se výrazně jako překrývají s těmi....(08:04)

Respondent: Ano, jo..ano, ono...ano ono to navazuje na ty školní RVP, ale je to už trošku upravené pro ta ekocentra. (08:13)

Výzkumník: Takže vlastně z těchto cílů jako vycházíte při tvorbě těch programů?
(08:19)

Respondent: Vycházíme z těchto, ano..(08:20)

Respondent: Když my vytváříme nějaký program, tak prostě se snažíme, abysme dodrželi..nebo aby tam ten program obsahoval tyto kompetence...některé z nich samozřejmě ? (08:33)

Výzkumník: A která témata jsou dle vás nejdůležitější v praxi té samotné výchovy?
(08:42)

Respondent: No...z našeho pohledu...my se někdy trochu lišíme se školami. Momentálně z našeho pohledu nejdůležitější, právě teď aktuálně, jsou ten pohled na klimatické změny, nebo...nebo na...hlavně výuku venku, aby děti se dostaly ven, aby, jak přírodopisy nebo přírodovědy, tak vůbec ekologická výchova aby se odvíjela v tom přírodním prostředí...tam to je asi to nejdůležitější co my...my jako chceme. No a potom teda a klimatické změny, teď velmi...teď velmi bolestivé téma...vyhynutí lesů, což souvisí samozřejmě taky s tím klimatem pořád...to jsou témata, která docela jsou aktuální.(09:43)

Výzkumník: No já jsem právě koukala do těch vašich programů a právě tam máte třeba ten program „Kůrovec za to nemůže“ a...(09:52)

Respondent: Ano..to máme právě teďka aktuálně. Když byste se dívala, tak zas tolik těch programů nenajdete protože to jsou programy, které připravujeme teď momentálně, takže to budou v příštím roce..teď momentálně chystáme nový program pro školku, pro mateřskou školu. A pak teda budem pokračovat pro základní školu a...a dál. (10:15)

Výzkumník: A jaké témata, nebo které témata jsou dle vás jako nejvíce rozvíjena na těch základních školách a která nejméně? A právě pak ty školy si vyhledávají právě kvůli tomu tu pomoc od těch ekocenter. (10:35)

Respondent: Školy...to je trochu..nevím, jestli se k tomu nebudu vracet ještě v tom hodnocení té environmentální výchovy, ale školy to mají různě. Protože každá škola se chová trošičku jinak. Většinou po nás chtějí...takové ty ekosystémy jo..takové ty programy, které trochu korespondují s výukou přírodovědy, přírodopisu. Takže hodně po nás chtějí ekosystémy....teď jsem zapomněla tu druhou část otázky? (11:11)

Výzkumník: Která témata jsou dle vás nejvíce rozvíjena na základních školách a která nejméně? (11:17)

Respondent: Jo, takže nejvíc právě ty ekosystémy a nejméně...jsou to právě takové ty složitější témata..klimatické změny, udržitelný rozvoj, agenda 21, případně zemědělský ohrožení půdy..to se vůbec ve školách nevyskytuje, aspoň nemám..nemám žádné povědomí o tom, že by se o tom někdo ve školách zmiňoval. (11:40)

Výzkumník: A z jakého důvodu..důvodu si myslíte, že tyto témata nejsou moc zahrnována do výuky na základních školách? (11:48)

Respondent: Jsou..jsou vel..velmi komplexní a vlastně náročné na přípravu, to je můj názor. (11:53)

Výzkumník: Takže..(11:55)

Respondent: Ale zase je to škola od školy, některé školy normálně běžně mají šikovné paní učitelky a pracují s těmi tématy. A některé školy zas nepracují vůbec a s těmi nejjednoduššími...jo, tam jsou veliké rozdíly v těch školách. (12:13)

Výzkumník: A..co přesně vy jako ekocentrum v rámci té environmentální výuky poskytujete těm základním školám? (12:25)

Respondent: Máme docela jako širokou nabídku..co je úplně nejdůležitější a nejvíc využívané pro...ve vztahu k základním školám, tak jsou ekologické výukové programy, to je takový to nejzákladnější. Máme vícedenní, typu škola v přírodě se zaměřením na environmentální výuku, ale toto nevyučujeme na našem pracovišti. Na to se specializují xy a xy. Potom máme teda i dvoudenní, a hlavně jednodenní výukové programy, které v nabídce u nás, ty dvoudenní okrajově, to jsou třeba paní učitelka chce u nás jako jednu noc přespat, takže máme dvoudenní program, ale přednostně u nás se učí jednodenní, tam to máme nabídku zhruba, já nevím, přes třicet programů, když teda počítám i programy pro školky. Tak jich je tam určitě přes třicet. Tak to je taková nejdůležitější část, kterou školám poskytujeme..dále děláme besedy, výstavu na přání škol, nebo případně třeba míváme že nějakou besedu připravíme nebo výstavu připravíme a pak jí školám nabízíme..děláme i simulační hry.. ekologické čili environmentální zaměření. Pořádáme soutěže, koordinujeme Zlatý list, což je soutěž, kterou pořádá ČSOP...a děláme krajské kolo této soutěže a u nás na pracovišti tady pro okolí děláme ještě pro základní školy soutěž, která se jmenuje....„Máme rádi přírodu“. Měli jsme...loni..loni už proběhla teda, nevím, jestli proběhne letos, ale jinak jsme měli asi šest ročníků této soutěže, velmi úspěšné...byla to pro oblast xy škol. Pak mě napadly tábory letní, nebo příměstské tábory letní i jarní prázdniny..to jsou jednodenní tábory..letos máme v létě pět, pět běhů takových táborů. Pak děláme různé krátkodobé pro rodiče s dětmi, pro veřejnost, pro zájemce z oblasti tedy veřejnosti, a pak máme kroužky vedeme dva kroužky v xy a

xy..vedeme přírodovědný kroužek. A zabýváme se pomocí školám s údržbou přírodních zahrad, od návrhu po realizaci přes různé workshopy a podobně. No a vzdělávání pedagogů...v environmentální oblasti. Pak pořádáme jako xy jako celek, pořádáme celopražskou konferenci pro školy...jako ekologickou konferenci, ta se jmenuje „Mrkev“ bývá na podzim a pro školky je to konference, která se jmenuje „Mrkvička“, vždycky jednou za rok to bývá tato konference....koordinujeme různé školní kampaně, třeba teďka je tu kampaň na „Založte si školní les“, to se můžete na stránkách podívat...nebo koordinujeme teď třeba tvorbu regionálních učebnic a případně školní zahrady tedy ještě..pak se zabýváme i těmi školními zahradami pokud je nějaká škola má zájem. Nevim, jestli jsem něco nezapomněla, to by bylo zhruba tak k té naší činnosti. (16:05)

Výzkumník: A jakým způsobem vlastně dochází k oslovení vašeho ekocentra těmi základními školami? A jakým způsobem dochází k zapojení toho vašeho programu do té výuky? (16:19)

Respondent: Tak...minimálně máme nabídku veškeré té naší činnosti na stránkách, webových stránkách, takže školy většinou už jsou naučené, že si prostě tam najdou to, co potřebují, ať už se to jedná..ať už se jedná o vzdělávání pedagogů nebo nabídka těch jednotlivých pracovišť na ty EVP, to znamená ekologické výchovné programy, nebo i tam jsou teď třeba přihlášky na tábory, prostě komplet ta nabídka bývá..bývá na tom webu, to je nejdůležitější pro nás jakoby cesta...jak ty naše aktivity nabídnout a jak se s těmi školami domluvit, jinak probíhá samozřejmě nabídka i přímo z našeho pracoviště těm nejbližším školám přímá a školy samy se informují, školy samy třeba když teď tvořily šablonové různé programy, takové ty projektové dny, tak si třeba volali a ptali se, jestli bysme jim toto udělali na přání, což my děláme i programy na míru, nebo jestli bysme mohli udělat to a to a domlouváme se přímo konkrétně.....takže školy si nás vlastně jako vyhledávají samy. My teď..my ani jsme v poslední letech nenabízeli školám sami nic, nijak pomoc, protože naopak byla ta nabídka..nebo..byli jsme vytížení tak, že jsme nestíhali všechny školy uspokojit. Takže se třeba stávalo, že školy objednávaly v dubnu programy a já jsem jim musela říct, že...že už nemám do konce června termín. Samozřejmě ta situace letos je jiná, ale tak...ale to je zas jiná kapitola. Nebo to tak jako bylo ještě do loňska..předloňska. (18:07)

Výzkumník: A jakým způsobem tedy dochází k zapojení toho vašeho programu do té výuky? (18:13)

Respondent: To záleží konkrétně na každé škole..pokud jako můžu posoudit, tak záleží

to na učitelích..na té učitelce konkrétnější nebo přímo na tom kolektivu učitelů v té škole. Jsou školy, že metodik environmentální výchovy zavolá a objedná programy pro celou školu s domluvou, že toto potřebují do této části výuky, nebo to této části výuky, nebo s domluvou, že třeba na Den Země chtějí absolvovat všechny třídy, třeba prvostupňové program, stalo se nám to, že třeba objednala paní učitelka programy na stromy a byl to jakoby delší, dlouhodobější nějaký program, který potom v návaznosti ještě dál ve škole rozpracovávám..jo třeba konkrétně ty stromy na jedné škole. Takže to je jedna možnost. Druhá možnost je že si objednají program, odškrtnou si environmentální výchovu pro ten rok a mají splněno. Třetí možnost možnost je, že si vyberou program v návaznosti na nějaký svůj výukový blok a pak s ním pracují a dost často si ten program u nás objednávají jako motivační, na začátek toho bloku anebo potom jakoby za odměnu zase na ukončení. Pracují s tím...s tím tématem, pak nám...k nám si jakoby doplněk toho tématu jejich použijí. Takže tak asi tyto tři varianty vybírám..(19:53)

Výzkumník: A jak jste mluvila v předchozí odpovědi o těch šablonových programech..co to je? Ty šablonové programy..(20:03)

Respondent: Školy letos...takhle..ty šablony už jsou šablony typu dvě, dvojky..a teď budou začínat šablony tři..to je podpora..finanční podpora vzdělávání a vybavení škol. Všechny mimopražské školy se toho můžou účastnit a pomáhá z projektů, který dotuje Evropská Unie a ty školy si samy můžou na těch šablonách vybírat určitý typ vzdělávání a určitý typ pomůcek, který v souvislosti s tím vzděláváním si pak můžou nakoupit. Je to podpořené právě z toho projektu..a tím pádem vlastně děti nemusí se zapojovat finančně do..třeba do..do toho..výukového programu, ty děti spolufinancují nebo financují celý ten výukový program a tady to platí právě pro vznik těch šablon, jsou to takzvané projektové dny ve škole nebo mimo školu..podle toho jak se do toho zapojujeme my. Je to prostě takový projekt na podporu vzdělávání a mimo jiné je to i na environmentální výchovu, není to jenom environmentální výchovu. Některé školy si z toho vybavují třeba počítačovou učebnu, některé školy to využívají jazykově, některé školy právě environmentálně a tak dál. (21:28)

Výzkumník: A z jakého důvodu se na vás vlastně ty základní školy obracejí? Co ony samy postrádají? (21:36)

Respondent: Ještě jednou otázku? (21:39)

Výzkumník: Z jakého důvodu se na vás ty základní školy vlastně obracejí..co ony samy postrádají? (21:47)

Respondent: Tak...vyžívají ty ekologické výukové programy, protože pro takovou

školu, nebo pro tu paní učitelku, když by si to téma měla zpracovávat sama, tak jí to dá samozřejmě strašně moc práce, příprava...navíc my už máme rozpracované i pomůcky pro ten ekologický výukový program, pro to téma. Tak si myslím, že to téma prostě my máme jakoby do detailů rozpracované, promyšlené a připravené, což ta učitelka by si samozřejmě to dokázala taky udělat, ale musela by na tom pracovat hodně dlouho, takže to je důvod, že prostě to téma mají jakoby detailněji rozpracované u nás. A....a pak i využívají další tu nabídku...nevím, nedokážu říct, jestli...co u nás postrádají nebo co samy postrádají..zřejmě je to hodně ulehčení práce toho tématu, tak bych to asi viděla....oni si jsou schopní si udělat to téma sami, ale..ale jak říkám, my ty pomůcky máme už jakoby nakoupené i třeba takové, které si na ten jednorázový program ta škola nemůže pořídit, oni to mají ve smyslu na kartičky a podobně my už můžeme pořídit program, opakovaně půjčíme, tak to si myslím ,že je jakoby asi nejdůležitější. (23:20)

Výzkumník: A jak hodnotíte tu spolupráci s těmi základními školami? V čem to funguje a v čem naopak ne? (23:28)

Respondent: Jak která škola...s některou školou ta spolupráce funguje úplně náramně a s některou školou vůbec nespolupracujeme protože škola nemá vůbec zájem o nás třeba...když se zeptáme, když na nějaké na to téma narazíme, tak se zeptáme a oni řeknou: „my si děláme všechno sami“ a nebo třeba nedělají environmentální výchovu nebo to mají jako velmi okrajové téma a podobně..ale s těmi školami, které k nám jezdí, tak máme spolupráci velmi dobrou. A je jich teda hodně, jezdí k nám školy jenom z nejnižšího okolí, přímo teď mluvím o xy, ale nejvzdálenější školu jsou měli třeba z Náměště..my jsme se ptali proč přijeli až z Náměště, protože to je dvě hodiny, dvě a půl hodiny cesty a paní učitelka řekla, že postupně jí ten program do toho, do té své výuky, který si objednali a že ho nenabízí žádné středisko blíž, takže přijeli až z Náměště kvůli, kterému konkrétnímu programu a přijeli až z Náměště. Jinak k nám jezdí školy z Jihlavska....a potom samozřejmě nejbliž tady z toho okolí Havlíčkovobrodska, Chotěbořska, z Polné a podobně...i Příby...Přibyslav. (24:49)

Výzkumník: A je ta spolupráce spíše s těmi základními školami na té dlouhodobé bázi, že k vám jezdí právě pravidelně nebo jsou to i jako.. (24:57)

Respondent: Ano..většina škol k nám jezdí pravidelně. Jsou výjimky samozřejmě, ale většina škol k nám jezdí pravidelně a zase jsou školy, které k nám jezdí jednou za rok, jsou školy, které k nám jezdí třeba třikrát, ta třída i jako třikrát v roce a nebo třeba jednou za dva roky..jo je to různé a i programy jsou pak různé, ale...ale opakovaně k nám ty školy jezdí. Právě ty školy, se kterými spolupracujeme, tak jezdí opakovaně. (25:30)

Výzkumník: A daří se v celkovém náhledu podle vašeho názoru a zkušenosti díky takové spolupráci těch základních škol s těmi ekocentry naplňovat cíle environmentální výchovy dětí v České republice? (25:47)

Respondent: Prosim .vás ještě jednou tu otázku, já jsem nerozuměla..(25:51)

Výzkumník: Určitě...jestli se daří v celkovém náhledu podle vašeho názoru a zkušenosti díky té spolupráci mezi ekocentry a základními školami..školy..školy naplňovat cíle té environmentální výchovy u dětí v České republice? (26:08)

Respondent: Hmm..myslím si, že ano, akorát k tomu podotknu jednu věc..že pokud škola přijede pouze na tříhodinový nebo dvouhodinový ekologický program, tak..ty cíle toho programu sice naplníme, ale pokud se s tím tématem nepracuje dál, tak to prostě nemá moc jako budoucnost, protože to dítě si to zažije ten program, ale pokud s tím nepracuje dál, tak to samozřejmě později jako všechny ty informace zapadají..pokud ale k nám chodí děti na kroužek, nebo..což je pravidelná činnost, nebo přichází na tábory, nebo jsou s rodiči opakovaně přichází a jsou i školy že opakovaně přichází na ty akce pro veřejnost, i když jsou nepravidelné, které pořádáme..tak ale chodí třeba opakovaně..nebo v těch vícedenních pobytových programech pak má ta činnost větší smysl, protože tam je ta..to působení na děti dlouhodobější. (27:15)

Výzkumník: A jak hodnotíte celkově tu environmentální výchovu na základních školách v České republice? Hodnotíte jí negativně nebo pozitivně a z jakého důvodu? (27:28)

Respondent: Hodnotím jí středně... protože zase se odkážu na to, že jsou školy, které na pro environmentální výchovu nedělají téměř nic, pak jsou školy, které aby si to odškrtly, napsaly do třídnice, do svých..do svých materiálů, že teda něco udělaly, tak udělají jednorázově jednu akci a nemá třeba žádnou návaznost dál. A pak jsou školy, které pravidelně na děti působí..jako spolupráci s námi vedou jako doplněk, ale působí na děti samy....chováním prostě ve škole..už jako prostě..působí na tu š..na ty děti konkrétně každodenně ve škole a tam to pak má největší smysl samozřejmě. Můžu uvést, jestli chcete jeden příklad, škola tady nedaleko, dokonce malotřídka, to znamená měli já nevím jestli dvě nebo tři třídy jo..spojené..první až pátý ročník. Škola teda pravidelně také jezdila, paní učitelky se účastnily i vzdělávání pravidelně, založily si i školní zahradu..a například tato škola se účastnila jak oblastního, tak se...tak vyhrála v oblastním kole té soutěže Zlatý list, účastnila se krajského kola opakovaně, a v jednom roce se jim podařilo vyhrát krajské kolo..jenom pro informaci, to byla malotřídní škola, kde se té soutěže účastní šest dětí, dvě dvoj..trojčlenné hlídky. Z takové malotřídní školy, kde je...já teď nevím přesně, kolik je tam žáků ...a soutěží ve stejné kategorii s gymnáziem xy, s gymnáziem xy, kde

nejmladší žáci jsou vlastně čtvrtáci v primě, a mají třeba v té jedné třídě třicet dětí a z nich vybírají šest těch soutěžících...v šesté třídě gympl a soutěžili ve stejné kategorii s těmihletými třetíky, čtvrtáky, max. pátáky z nich bylo šest vybraných...jo, takže jenom pro srovnání, že...že..že třeba v této soutěži konkrétní se...vlastně pro..účastnila se škola takováhle malá, která tou ekologickou výchovou fakt žila..a vyhrála, dostala se až do..dostala se až do toho celostátního kola, protože vyhrála krajské kolo. To jenom tak jako jeden příklad. (30:23)

Výzkumník: A..jak..(30:27)

Respondent:Jenom tak na konec, jak bych to..abych uzavřela tu otázku. Nemůžu hodnotit ani negativně, ani pozitivně..něco ve středu, protože záleží na školách..je tam velký rozdíl v těch školách. (30:41)

Výzkumník: A jakou roli si teda myslíte, že má na implementaci té environmentální výuky celkové klima té školy? Jakou roli mají učitelé, a to samotné vedení? (30:52)

Respondent: Velkou. Asi největší, co můžou mít, protože pokud je nějaký učitel v rámci svých předmětů si tu environmentální výuku dělá, koná je to dobře, ale pokud je těch učitelů víc a ještě to podporuje vedení školy, tak to je ideál. Mnohdy se stává, že učitelka má...environmentální výchovu a nemá podporu vedení školy a nebo se taky stává, že ta učitelka je tam osamocená mezi kolektivem dalších nepřejících učitelů a to je potom problém, aleee..co jsou takové i takové školy. Jsou zase takové a ideál je právě, když těch učitelů, které podporují environmentální výchovu, je ve škole víc a když to podporuje vedení školy, tak to je ideál. (31:44)

Výzkumník: A poslední otázka..jaký vliv mají podle vás ekocentra na výuku na základních školách? (31:54)

Respondent: Myslim si, že ne velký..určitě nějaký ano, netroufnu si říct, jak velký, ale úplně velký ne. Tam kde..kde se neděje nic jiného v té environmentální výchově, jenom to, že přijedou děti na ekocentrum, tak tam samozřejmě potom to ekocentrum má větší vliv, ale tam kde se v té škole děje ještě něco navíc, tak je to jenom doplňková činnost, taková jako jedeme na výlet a něco se zajímavého ještě navíc dozvíme. (32:30)

Výzkumník: Tak jo..(32:32)

Respondent: Toť vše, asi tak. (32:35)

Výzkumník: Tak jo, a máte takhle na závěr něco co byste ještě chtěla doplnit? (32:37)

Respondent: Hm...asi...přemýšlím...asi nee...(32:48)

Výzkumník: Tak jo...tak to je všechno...moc děkuju...(32:57

Rozhovor – středisko ekologické výchovy č. 2 - Marie

Výzkumník: Aa...rozhovor s vámi si nejprve nahraji, pokud byste souhlasila, poté ho přepíši a pak ho spolu spolu s ostatními rozhovory budu analyzovat a výsledky vám poté ráda pošlu...a souhlasíte tedy s tím, že rozhovor můžu nahrávat abych ho pak mohla přepsat? (00:18)

Respondent: Jasně...v zásadě v tom nemám problém (00:25)

Výzkumník: Tak asi můžem začít (01:21)

Respondent: Já bych se teda představila s tím že vlastně nejsem pedagogickéj pracovník...jsem programovej pracovník to znamená, že jsem nevystudovala pedagogiku...já mám vystudovanou vysokou školu ekonomickou, takže úplně ten můj vhlad do tý oblasti není takovej jako má učitel...na druhou stranu zase můžu prostě poskytnout třeba věci jako nezaujatě jo...tím že z toho prostředí prostě nepocházím takže vlastně můžu sledovat jako kdyby těma nezaujatejma očima jo...tak jenom aby to bylo jasný že jako je to takhle (01:56)

Výzkumník: Jo...jo...jo (01:58)

Respondent: Jinak na tý pozici lektorky ekologický výchovy pracuju vlastně 5 let (02:03)

Výzkumník: A tak mohla byste mi na začátek třeba říct něco o tom středisko ekologické výchovy ve kterém pracujete? (02:20)

Respondent: Hm...já vlastně pracuju na xy...xy jsou vlastně síť ekocenter na xy...je nás celkem 7 nebo 8 pracovišť...nevím jestli už jste třeba mluvila s některým z kolegů z jiného pracoviště našeho? (02:38)

Výzkumník: Jo už jsem mluvila s paní xy z xy včera (02:45)

Respondent: Xy...hm...jasně takže to je taky taková naše matadorka vlastně (smích) takže jestli jste se bavili o xy jako obecně, tak ona je určitě studnicí prostě informací v podstatě tam už tam pracuje že jo určitě dobře přes 10 let...my vlastně xy tak xy patříme k těm novějším pobočkám xy... a v Krupé jsme 10 let a vlastně xy se kterou budete mluvit v pondělí tak je tam úplně od začátku ta vlastně jednak je od začátku vedoucí střediska a jednak vlastně první rok, dva byla jediná kdo v tom ekocentru pracoval, když se to

všechno tak nějak jako začínalo rozjíždět...ted' teda za těch několik posledních let třeba ty 3 roky určitě, když teda nepočítám loňskej rok...loňský jaro, který bylo samozřejmě specifický tím, že už jsme byli zavření...ale když vezmu ty 3 roky jakoby předtím tak fakt musím říct, že jsme byli hodně vytížení...že co se týče prostě sezóny duben, květen, červen tak úplně vlastně každěj den sme měli nahlášenou minimálně jednu školu nebo školku...funguje to tak, že vlastně k nám jezdí že jo na ty dopolední programy environmentální...ty školkový jsou samozřejmě víc senzitivní zaměřený na smysly prostě ne tolik na informace...čim jsou ty děti starší tím víc vlastně je to třeba o tom propojování a uvědomování, ale všechno kontextu s tou přírodou...to je vlastně takový xy gró, že my se snažíme o přírodě učit v přírodě (04:26)

Výzkumník: Takže se snažíte vlastně propojovat ty informace s tím pobytem...s tím přímým kontaktem s tou přírodou? Je to takový cíl obecný xy (04:34)

Respondent: Přesně tak...jo jo jo...přesně tohle máme...my vlastně máme to by pro vás možná taky bylo zajímavý...máme sepsanejch takovejch 10 bodů jakoby celo xy...co je vlastně pro nás xy typický...jo a třeba jeden z těch prvních bodů je že učíme o přírodě v přírodě...jo že pokud máme nějaký pomůcky, tak prostě máme jakoby pomůcky jako skutečný jako že neukazujeme obrázky, fotky ale prostě skutečný jako věci z přírody a tak dále...ale jako opravdu takhle je to sepsaný pro všechny ty pracoviště takže to by možná pro vás taky mohlo být zajímavý...že by vám to někdo z kolegů mohl předat (05:16)

Výzkumník: Jo jo na to se podívám...a mohla byste mi tedy povědět pozici kterou zastáváte vlastně v xy v té xy? (05:26)

Respondent: Jo, já jsem lektorka ekologické výchovy (05:30)

Výzkumník: Takže to znamená přesně co? Takhle pro mě jako pro laika (05:33)

Respondent: To znamená vlastně když jsem říkala, že k nám jezdí ty školy a školky na ty dopolední programy tak vlastně školky jezdí na 2 hodiny plus přestávka, školy jezdí na 3 hodiny plus přestávka a já jsem vlastně průvodce tím programem pro ty děti (05:53)

Výzkumník: Takže jste vlastně v přímém styku s těmi školami a s žáky a s učiteli (05:59)

Respondent: Ano, přesně tak (05:59)

Výzkumník: A já jsem se právě koukala na programy xy a konkrétně vás v tý xy a na co se tedy ty programy nejčastěji zaměřují, máte nějaké jako téma? Nebo těch témat je více?
(06:24)

Respondent: Řekla bych že máme takový tématický okruhy...nás charakterizuje hodně ta ukázková přírodní zahrada, kterou jsme si vybudovali...takže my vlastně hodně máme programy navázaný na tu zahradu plus teda ještě nám pod ekocentrem teče potůček, takže to jsou programy „o živáčcích v přírodě“, „Bylinky v zahradě“, „Živáčkové v potoce“...hodně jsme navázaný na to prostředí, který vlastně máme bezprostředně kolem toho našeho ekocentra...na tu zahradu...takže to je jeden takovej velkej okruh a potom máme tradice to znamená, že máme speciální programy před Vánocemi a před Velikonoci, což tedy není úplně charakteristický pro xy to je spíš jakoby aa u nás v xy a v xy je to asi nejvíc...jo že myslím, že se to odvíjí právě od těch vedoucích od paní xy a xy, které vlastně jsou tímhle směrem jakoby je jim to blízky takže díky nim tam vlastně učíme, ale snažíme se aby to mělo ten eko výchovný přesah, jo ať už ty Vánoce nebo Velikonoce jo...třeba máme jeden Vánoční program jenom tak jako pro představu, kde vlastně řešíme o čem ty Vánoce jsou že jo nebo by měly být co je ta idea a to je jak se to vlastně promítá ve skutečnosti, takže máme tam Vánoce v Angole, Vánoce ve Spojených Státech a Vánoce v Čechách, kde vlastně ta Angola je hodně tradiční a ty zase Spojený Státy jsou hodně takový konzumní že jo...vlastně pak se většinou ty děti dojdou sami k tomu, že my jsme někde mezi...někdy mezi těma Spojenejma Státama a tou Angolou a vlastně jakoby co je teda důležitý a tam je to teda moc hezký protože my jsme tady měli Angolana přímo takže on nám prostě ty vlastně informace předal z první ruky...děti si tam i bubnujou a fakt se snaží takový to procítit to jak oni to maj mnohem víc přes tu prostě radost, přes to navštěvování se, přes ty oslavy tu radost z toho sdílení a ty Spojený Státy jak jsou hodně takový opravdu aa no vlastně mnohem víc konzumní víc než...jo takže jako i když máme třeba tradice tak tím chci říct, že se nám to do toho promítá ten přesah jakoby ten ekologickej jo no...takže to je druhej okruh to jsou tradice a pak máme jakoby...(09:08)

Výzkumník: No já jsem...povídejte já se pak zeptám (09:08)

Respondent: A pak máme ještě programy, který třeba souvisí se spotřebitelstvím jo anebo se to jmenuje třeba „Dědictví příštím generacím“ to už je právě pro starší děti nebo „Neskočíme na špek“ to je taky o vědomým nakupování (09:27)

Výzkumník: To jsem právě...to jsem právě koukala, že mě to zaujalo, že vlastně berete ty děti do toho supermarketu a nejspíš poučujete o těch různých ekologických značkách...to mě právě zaujalo a co se týká toho, jak jste říkala, že berete třeba ty tradice Vánoce to má ten ekologický přesah s tou Amerikou a konzumním životním stylem, tak jsem koukala že tam máte vlastně i programy, které se týkají toho udržitelného nebo ekologicky přívětivého životního stylu (09:57)

Respondent: Hm...jo (09:57)

Výzkumník: Jako třeba to „Zdravý život“ myslím a „Dědictví příštím generacím“, tak mě to právě zaujalo, že (10:04)

Respondent: Ten „Zdravý život“ to je víc zaměřený na to daný dítě víc jakoby na jeho konkrétní...jako aby i...tam my to vlastně my to máme pomocí divadla jo...máme tam takovej jakoby program, kdy oni vlastně hrajou takovou improvizovanou hru, kdy jeden je úplně ideální a druhý je úplně marnej jo...ten jeden prostě paří na mobilu do noci, že jo jí u toho chipsy, pije u toho kolu jo a ten druhý zase prostě sportuje a žije strašně zdravě...jsou to takový dva extrémy, ale účelem je aby si ty děti uvědomili potom zase jakoby další aktivita, kde jsou oni...třeba k jakými tomu pólu oni se víc blíží takový to jakoby to uvědomění, reflexe toho a na konci vlastně každý má říct jednu věc kterou si myslí, že by jako mohl v tom svym životě nebo chtěl v tom životě změnit a týká se to prostě stravování, prostě a ještě je tam jedna oblast...už jsme to dlouho neučili (smích) a možná volnej čas teď si nejsem jistá no (11:17)

Výzkumník: A taky jsem vlastně koukala, že tam máte programy, co se týká badatelství a třeba „Badatelství u potoka“, „Badatelství na louce“, tak jak takové programy vypadají? (11:28)

Respondent: Jo...takže ještě možná bych řekla možná ještě k tomu třeba „Neskočíme na špek“ to je náš autorskej program, který jsme si my sami vytvořili protože jsme to tak cejtili, že prostě...ten na xy nebyl nikde...(11:41)

Výzkumník: Takže to je typický...to je váš program? (11:41)

Respondent: Jo, to je náš program no no no...a pak jsme ho teda nabídli kolegům...to badatelství je naopak zase aktivita, která vychází nejvíc jakoby z našeho střediska v xy a takže ty vlastně to začali dělat a ty nám to vlastně jako předali...zároveň to badatelství je zase něco co třeba speciálně xy, což je náš programovej vedoucí tak začal vlastně školit i

učitele...takže zrovna co se týče badatelství speciálně, tak to zase přišlo z xy k nám nebo ne jenom k nám, ale i do dalších středisek a navíc paralelně se to teda ještě šíří učitelům do škol aby i oni vlastně tu badatelsky orientovanou výuku je to teda pro 2. stupně aby i oni jí vlastně uplatňovali sami...ty děcka kvůli tomu nemusí jezdit k nám do eko centra, protože většinou kus přírody nebo zahrady nebo nějakou možnost mají všichni ve svym okolí, takže vlastně on školí učitele aby oni vlastně tu badatelsky orientovanou výuku mohli dělat sami v tý škole (12:47)

Výzkumník: A jak tedy vypadá ten badatelský program, který poskytujete třeba to „Badatelství u potoka“? Jak takový program vypadá? (12:55)

Respondent: Jo, jasně...máme dvě „Badatelství u potoka“ nebo na louce, ale princip je v obou případech stejnej...děti vlastně vytvoří na začátku tříčlennou, dvoučlennou skupinku podle toho jak to vychází nebo podle toho jak to cítí a my jim na tabuli nebo někam vyvěsíme prostě badatelský otázky, takový badatelský okruhy...oni si jeden do tý skupinky vyberou a mají vlastně udělat hypotézu...no je dlouho jsem to neučila...každopádně je to takovej ten opravdu jako oficiální postup když chcete něco jakoby prozkoumávat tak si musíte stanovit badatelskou otázku tak to je první, oni dostanou oblast z tý oblasti si vyspecifikujou badatelskou otázku a stanoví si hypotézu a nějaký postup, jakým vlastně budou tu hypotézu ověřovat, tak to jsou ty 3 věci...otázka, hypotéza, postup...snažíme se aby byli kreativní, aby byli sami kreativní aby si sami pokud možno sami dokázali říct jakým způsobem chtějí postupovat a my máme vlastně připraveno do foroty spoustu nástrojů, který můžeme zapůjčit...jo ať už to jsou smýkačky na louku nebo různé cedníky prostě, lupy k tomu potoku jo takže my jim vlastně půjčíme ty nástroje a oni pak dostanou půl hodiny minimálně půl hodiny možná delší dobu na to aby vlastně začli realizovat...když něco potřebujou, zeptat se, poradit, pomoci, tak prostě přijdou za lektorem jinak je to prostě na jejich samostatný práci...pak se vrátí zpátky ke stolu a zpracujou takovej poster na konci to znamená že vlastně zase maj nějakou 20 minut aby ty výsledky zpracovaly nějak jakoby jednoduše graficky, ale někdy z toho fakt vychází když ty děti umí kreslit, nadchne je to tak z toho vychází jako fakt moc pěkný...a je cílem aby tam jakoby v tom zpracování graficky ukázaly tu svojí hypotézu, ten svůj předpoklad a ty výsledky ke kterým se dostaly a úplně nakonci to ty skupinky prezentujou ostatním a z těch škol, kde děti nejsou zvyklé takhle pracovat...takhle samostatně nebo prezentovat tak je to...je to hodně znát...jsou takový zakřiknutější, jakoby měly strach aby něco neud'ály, neřekly špatně jo, ale my jsme tenhle program

dvakrát půjčili pro zahraniční studenty, protože gymnázium xy má nějaký výměnný program, kde vlastně oni k nim nějak na týden jezdí jednou byli z Anglie, jednou byli z Holandska a přijeli k nám v rámci toho týdne...byli to teda tak děti 15 letý jakoby už prostě gympláci...jakoby 15 plus takže byli starší, ale tam to teda jako bylo skvělý tam fakt jako to krásně dokázali a ty týmy byli smíšený jakoby česko-holandský nebo česko-anglický a tam teda ty výstupy fakt byly skvělý...oni ty děti byli starší pravda, ale tam to bylo fakt parádní (16:19)

Výzkumník: A řekla byste třeba že ta badatelská činnost nebo badatelské činnosti jsou vlastně zahrnuty v těch klíčových oblastech té environmentální výchovy, která by měla být právě zařazována do výuky na základních školách, tak řekla byste že třeba ty badatelské činnosti jsou jako podceňovány na těch základních školách a že právě je přínosné pro ty základní školy oslovit takhle ty ekologická centra, kde ta badatelská činnost proběhne nebo? (16:50)

Respondent: No jako určitě...bavíme se teda o druhým stupni, jo to badatelství je pro druhý stupeň a právě si určitě myslíme, že to je strašně důležitý a pro to teda jsme i to jako zařadili na...do té jakoby nabídky pro ty pedagogy, jo že vlastně učíme ty pedagogy protože chceme aby tohle...ani netrváme na tom aby kvůli tomu jezdili za námi, ale tohle bysme fakt chtěli aby začali tímto způsobem ty děti jako učit, protože pro nás je...protože tam je to propojený s tou přírodou...takže vlastně oni se to neučí teoreticky na ničem, nejsou posluchači nějakýho výkladu, ale tím když si to člověk sám zjistí, sám si to vybádá tak je to jako mnohem hlubší prožitek trvanlivější a je to prostě celkově lepší než když žák sedí v lavici a poslouchá nějaký biologický výklad a tím že potom ty ostatní prezentují, tak on se vlastně od těch ostatních spolužáků dozví vlastně zase jakoby k jakým výsledkům oni dospěli a zase si myslím, že to je taky jako mně přijde, že dozvídat se od spolužáků je vlastně takový jakoby vstřebatelnější než jakoby výklad od toho učitele a navíc tady ten učitel může klidně jako doplnit cokoliv...může třeba dát doplňující otázku, může děti na něco upozornit jako není to tak, že by tam ten učitel neměl figurovat, ale může tam prostě dávat k tomu ty svoje třeba pohledy nebo doplňující věci což mi zase přijde jako fajn (18:23)

Výzkumník: A takže byste řekla, že jako ty učitelé nevědí, jak to učit nebo jak to zařadit to badatelství do té výuky nebo? (18:32)

Respondent: Já bych neřekla, že nevědí...já si myslím, že hodně učitelů je zvyklých na nějaký způsob, na nějaký zajištěný způsob jako zajištěný koleje si myslím jsou ve školství velmi hluboký jo to je prostě téma zajištěný koleje...pak se nám někdy stane, že i by byl učitel nadšenější, chtěl by to zkusit, ale narazí třeba na nepodporu ze strany vedení nebo kolegů...protože je to něco nového, neprošlápaného, neví se třeba jak to bude fungovat jo..hm takže a je to práce navíc jo...dneska bohužel je ta věc a to teda taky dostáváme od učitelů jako zpětnou vazbu, že jsou strašně zahlceni prostě jako byrokracií ředitele teda speciálně, ale i ty učitelé prostě mnohem víc než tomu bylo dřív jo, že mají vlastně jakoby kromě té výuky vlastně mají hodně ještě jako prostě nevyukovejch věcí bokem...čemuž třeba jako do toho já právě nevidím, ale slýchávám to (19:45)

Výzkumník: A jaký témata ekologické výchovy je podle vás nejdůležitější v praxi té samotné výchovy? (19:56)

Respondent: No já nevím jestli je to víc otázka témat nebo způsobů...já si totiž myslím, že tam mnohem důležitější způsob jo a právě si myslím, že je strašně důležitý aby když se učí o ekologickou výchově aby se to dělalo v reálném prostředí aby ty děti byli venku a poznávali to prostředí prostě v té realitě v té skutečnosti a pak třeba pro mě není už není tak jako důležitý to téma, ale samozřejmě zase téma se zase přizpůsobuje věku třeba my na xy to máme tak, že jako s dětma prvního stupně vůbec neřešíme konflikty...vůbec je nevtahujeme do nějakých globálních problémů jo...neřešíme s nima vůbec takovýhle konfliktní záležitosti protože si myslíme, že je pro ně brzy a že vlastně konflikty by měli být probírány až na tom druhém stupni nebo učít se i třeba nějaký argumentace s pomocí nějakých simulačních her, ale prostě na tom prvním stupni by se měli využít právě toho že ty děti by měli být v tom reálném prostředí a seznamovat se s ním v reálném prostředí (21:11)

Výzkumník: A myslíte, že je tohle to právě možné na těch základních školách pro ty učitele aby ta ekologická výchova probíhala právě v přírodě nebo naopak je tady ta výhoda těch ekologických center, který mohou mohou vlastně provádět tu eko výchovu v přírodě? (21:29)

Respondent: No tak v současné době je to jakoby naše určitá výhoda, že se v té škole neděje většinou...takže vlastně oni k nám jezdí aby si to u nás mohly zrealizovat, ale já teda vidím nevyužitý potenciál toho, že prostě v těch školách by se to mohlo odehrávat, ale neodehrává...samozřejmě ono by to asi nikdy nebylo takový jako u nás protože my

máme habaděj pomůcek to ta škola prostě nikdy mít nebude, protože ty pomůcky nejsou úplně levný jo...takže to je určitě výhoda ekocentra na druhou stranu spousta věcí venku se dá dělat i bez těch nákladnejch pomůcek jo a na to zase teď v posledních letech vyšli moc pěkný knížky ať už pod hlavičkou Chaloupek nebo Lipky nebo Rezekvítku nebo třeba i přeložený z cizích jazyků fakt tý literatury teď hodně přibylo a já se právě myslím, že ty učitelé, který chtěli tak mají teď mnohem větší možnost s tima dětma jít ven a dělat prostě ty věci venku i bez těch...i bez těch pomůcek...že ty nápady jsou, že je to o tý vůli chtít...pustit se do toho co nemám třeba úplně vošahanýho...nebát se třeba toho jak to dopadne...mně se někdy zdá, že ty učitelé maj i jako obavu z toho že kdyby měli dělat s dětma něco novýho co neznají a neví jak to dopadne tak to radši možná ani nezkusí, protože co kdyby to byl průšvih a ty děcka řeknou, že to je trapný, blbý, že je to nebaví nebo...nebo že vlastně cokoliv no (22:59)

Výzkumník: A jak vnímáte vlastně ten vztah těch učitelů a těch škol k vašemu nebo celkově k těm eko centřům? Mají k tomu kladný vztah nebo vítají tu spolupráci s vámi? (23:13)

Respondent: Jo ty co už k nám jezdí tak převážně ano...ale nesmíme zapomínat že je spousta těch který k nám nejezdí...občas se nám stane, že je k nám vyslán učitel, kterej úplně jako je vidět, že to není jeho parketa buď to je to třídní tý daný třídy nebo nějakým způsobem to na něj zbyde, ale třeba mám fakt zkušenost, že se mi kolikrát podařilo toho učitele vtáhnout třeba do toho programu i když jsem viděla že mi tam třeba učitelka která je tam prostě z musu, tak nakonec se mi jí podařilo vtáhnout do programu a prostě bylo to fajn...takže s těma se kterejma se potkáváme tak jako ty vztahy nebo ty reakce jsou ve skrze pozitivní, ale říkám sou to ty co k nám jezdí nějakým způsobem většinou jako jezdí protože chtějí (24:02)

Výzkumník: A co spolupráce s těmi dětmi...jsou třeba právě nadšené, rádi že můžou tu ekologickou výchovu provádět v přírodě a takhle nebo že si můžou zkusit něco praktického? (24:16)

Respondent: Jo většinou hm...většinou jsou jako že nadšený fakt jo a to je právě jako by jedna z nejlepších věcí na tý naší práci jo, že ty děti jsou fakt nadšený že je to baví...je to je to hezký to vidět, že ty děti k tý přírodě mají ještě vztah není to tak jak se někdy říká, že ty děti nemají vztah je to o tom že oni nemaj motivaci protože telefony a internet a všechny ty aplikace jsou nesmírným lákadlem a pro ty rodiče je to svym způsobem

jednodušší než ty děti motivovat k pobytu v té přírodě, že jo protože to dítě často potřebuje ukázat co v té přírodě může dělat...ne všechno si to dítě samo vymyslí a často bohužel nemá nikoho, kdo mu to ukáže, protože ty rodiče chtě nechtě toho času venku taky netráví tolik, když si vezmu já když jsem byla dítě tak jsme byla s našima venku každou chvíli jo...opravdu každou chvíli a to už teď taky teď moc není jo...takže ty děti vztah k té přírodě mají...mají ho pěkně, ale musí se jim to ukázat...musí se k němu jakoby přivízt a musím říct, že ty děti právě může to být částečně tím, že sou prostě rádi, že nejsou ve škole a že sou venku což prostě ty děti jsou prostě dycky rádi že jo, ale i přes to si myslím že tam je ještě i ta nadstavba toho že je to fakt baví (25:33)

Výzkumník: A která témata si myslíte že jsou právě na základních školách rozvíjena nejvíce a že ty základní školy to pokryjou třeba velmi dobře a která zase že ty základní školy to nepokrývají právě moc dobře (25:51)

Respondent: Jo, no tohle je zrovna jedna z těch věcí ke kterým já se asi úplně nedokážu jako vyjádřit tak abych si za tím mohla stát, protože úplně nevím, ale dokážu říct, že jsou jako ohromný rozdíl mezi školama a že sem si fakt jako všimla velmi silně, že každá škola podle toho jaký tam jsou pedagogové případně ředitel je nějak zaměřená...prostě když k nám přijedou děti ze školy, která je zaměřená třeba jazykově, tak zpravidla třeba nemají...nejsou tak otevření, nemají třeba takový vědomosti nebo jim nedochází souvislosti v takový míře jako když k nám přijede škola která má tuhle věc jako prioritu nebo mají třeba svoji zahradu na kterou chodí jo nebo jsou zvyklí jezdit třeba na víc míst než jenom k nám nebo mají třeba nějaký svoje projekty, který dělají...to je pak strašně znát...strašně znát a dokonce jsem ještě zjistila zajímavou věc je úplně jedno jestli je to ve městě nebo na vesnici vůbec není pravdou, že děti z vesnice by v tomhle měli nějaký větší rozhled než děti z měst je to strašně o tom vedení (27:02)

Výzkumník: Takže si myslíte, že vlastně záleží na celkovém klimatu té školy a tom, jak je nastavená a taky na postojích toho samotného ředitele, vedení školy, ale i učitelů, že to pak ovlivňuje samotné...samotné žáky (27:20)

Respondent: Jo...jo úplně nejvíce (27:23)

Výzkumník: A jak hodnotíte celkově tu spolupráci se základními školami? V čem to funguje a v čem naopak ne? (27:34)

Respondent: K tomuhle vám taky víc řekne kolegyně xy, ale já si zase myslím, že zase ty školy co k nám už jako jezdí, tak že s nima máme jako pěkný vztah a pěknou spolupráci s některýma prostě učitelma už si tykáme...vyloženě se rádi vidíme...oni přijedou už se usmívaj...říkaj, že jsou u nás zase jakoby u nás rádi...takže bych řekla jako za mě ta spolupráce funguje moc pěkně...někdy jak už jsem taky zmínila se stane že přijede učitel, kterej nějakým způsobem úplně přijet jako nechce tak ten si to tam odsedí jo, ale pak se nám...neříkám že se nám to nestane nikdy velmi výjimečně se nám stane, že se prostě nějakou souhrou věcí stane že třeba neodjíždí úplně spokojený...to se může stát když prostě oni třeba mají nějaký zádrhel na cestě, mají málo času...to se nám bohužel stává, že třeba z 2 hodinovýho programu nám pak zbyde hodina a tři čtvrtě a to prostě není dobře vlastně jakoby pro nikoho...protože ty programy jsou fakt dělaný tak, že ty 2 hodiny trvají a pak to musíme někde popohánět, někde prostě skrouhnout...stane se že třeba mají málo času, přijede velká skupina...to je speciálně u školkáčků, kde prostě oni vezmou celej autobus aby ho naplnili, tak vezmou celou školku a teď ty děti se musí všechny svlíknout, všechny přezout...mají svačinku, všechno dýl trvá takže zas to všechno krájí ten čas a pak se ještě může stát, že je škaredý počasí jo...takže když tohle se nějak tak špatně sejde, tak se fakt jako stane že jako oni odjíždí a teď prostě obě dvě strany vnímáme, že to nebylo úplně ideální jo to se prostě někdy stane...naštěstí né moc často...takže to jsou spíš takový situační věci no (29:29)

Výzkumník: A je ta spolupráce s těmi školami nebo školkami spíše jako na dlouhodobé bázi nebo jsou tam nějaké jako že jednou přijede škola a poté už se neobjeví? (29:39)

Respondent: Hm...hodně máme právě na tý dlouhodobý bázi což vlastně ukazuje na to, že to vlastně jako funguje, že to děláme dobře...což jsme jako vyzjistili to vám kolegyně potvrdí pokud se stane že třeba k nám jezdí jako občas oni jezdí třeba dlouhodobě, ale třeba jen tak tu a tam, tak my jsme vysledovali, že to velmi pravděpodobně pro to, že se k nám ta daná pani učitelka jezdí inspirovat...ona ten program vlastně jde omrknout a pak třeba ty věci co jí zaujmou tak vlastně použije, takže tam nejde třeba tolik o to že ona by k nám jezdila dycky s novejma dětma na stejnej program...protože ona má pak nový děti kor ve školce se jim to střídá každou chvíli že jo, takže na ten program by ta pani učitelka mohla přijet třeba za dva roky znovu s jinejma dětma ale často nepřijede, ale jak jsme zjistili je to třeba proto že opravdu ty věci ona si okoukne a to co se jí líbí tak třeba pak potom zavede v tý svý školce nebo škole, což ale za nás je celkem v pohodě jako tohle nám asi v zásadě nevádí naopak já bych řekla že ten xy duch je takovej, že my

vlastně jako jsme rádi že můžeme inspirovat, že to je vlastně fajn, když se toho někdo ujme a prostě pak si to dělá třeba i podle svého dál (30:55)

Výzkumník: A daří se dle vás v celkovém náhledu podle vašeho názoru a zkušenosti díky takové spolupráci s těmi základními školami...mezi těmi základními školami a ekocentry naplňovat ty cíle environmentální výchovy dětí v České republice? (31:17)

Respondent: No my jsme se tady o tom bavili...zase úplně to nedokážu takhle na to odpovědět, ale bavili jsme se jako v rámci naší porady jako xy, že je to vlastně strašně těžký protože aby se tyhle cíle opravdu dařilo jako spolehlivě naplňovat, tak ta činnost musí být cílená...musí být dlouhodobá...musí být pravidelná ať už by to bylo, že prostě budou co nejčastěji jezdit k nám nebo se...nebo ještě takhle jinak myslím si, že tam kde na to maj nějaký projekty kterejm se věnujou...dlouhodobý školní projekty jo environmentálně zaměřené, tak tam všechno má mnohem větší dopad a efekt než když se cokoliv dělá prostě jako jednorázově (32:02)

Výzkumník: A jak celkově hodnotíte tu environmentální výchovu v České republice? Negativně nebo pozitivně? (32:13)

Respondent: No já teda hlavně za poslední roky jí hodnotím jako...jako velmi pozitivně z hlediska toho kolik prostě přibylo materiálů, možností, inspirací jako jo že fakt jako kdo chce tak najde...já si pamatuju...já jsem vlastně v roce 2005 a 2006 byla koordinátorkou ekologický výchovy vzdělávání a osvěty v Jihomoravském kraji bylo to tehda pilotní projekt a to je vlastně 16 let zpátky, pak jsem se teda jakoby trošku odklonila, ale fakt můžu jako sledovat kolik za těch 16 let se jako prostě...jak ohromnej posun nastal ve všem...v množství literatury, v množství projektů i jakoby v tom...jo i bych teda řekla, že už jakoby ta ekologická výchova se stala víc jako součástí, že už to není jen otázka těch nadšenců, ale že to víc je už součástí toho života samozřejmě to je neustále ještě jako ve vývoji a ještě je kam se posouvat, ale i třeba to že nebo ještě na ukázce toho školení těch učitelů jo je strašně moc školení, který můžou absolvovat učitelé jo, kde se vlastně učí jak učit děti venku, jak učit v zahradě, jak učit tuhle badatelsky orientovanou výuku děláme to my xy, dělá to Lipka jo dělaj to určitě ještě další....takže se mi líbí ten posun v týhle oblasti jo...posun od toho pasivního přijímání k tomu aktivnímu vlastně uchopení toho tématu nebo tý problematiky (34:07)

Výzkumník: Tak jo to je všechno...máte něco co byste chtěla doplnit? (34:09)

Respondent: Asi ne...(34:11)

Rozhovor – středisko ekologické výchovy č. 3 - Hana

Výzkumník: Tak asi začnem, abych Vás ještě víc nezdržovala. Tak já bych se nejr.. na začátek ráda představila. Jmenuji se tedy Klára Drahozalová a jsem studentkou na katedře sociologie Univerzity Hradec Králové a v rámci empirické části mé bakalářské práce mě bude v rámci našeho rozhovoru zajímat jakým způsobem hodnotíte environmentální výchovu na základních školách. Výzkum je anonymní, nikde se tedy neobjeví Vaše jméno nebo další údaje podle kterých by Vás bylo možné identifikovat a pokud byste na některé otázky nechtěla odpovídat nic se neděje. Rozhovor s Vámi si nejprve nahrají, pokud byste souhlasila (00:47)

Respondent: Ano (00:47)

Výzkumník: Poté ho přepíši a pak spolu s ostatními rozhovory budu analyzovat. A výsledky výzkumu Vám poté ráda pošlu. A můžu teda nahrávat ten rozhovor? (00:55)

Respondent: Jo, jo určitě. Víím, že si to pak k tomu člověk potřebuje vrátit. (00:59)

Výzkumník: Jo...jo...jo tak dobře. A máte k rozhovoru takhle na začátek nějaké otázky? (01:05)

Respondent: Asi ne, já myslím, že když budu potřebovat tak se v rámci otázek třeba si něco upřesním nebo tak. (01:12)

Výzkumník: Tak super. Tak na začátek bych se chtěla zeptat, jestli byste mi mohla říct něco o středisku ekologické výchovy ve kterém působíte. (01:22)

Respondent: Ano, takže ekocentrum xy nám vzniklo v roce 2002 při Českém svazu ochránců přírody regionální sdružení xy a vlastně to ČSOP je v xy už od nějak od roku osmdesát (01:40)

Výzkumník: Hm... (01:40)

Respondent: Osmdesát dva, a ono vlastně už od těch osmdesátých se tou ekologickou výchovou trošku zabývalo... ne v tom rozsahu, jak je to dneska, ale dělávali se takové programy na čištění studánek, dělávali se už tenkrát pro školy různé, tady máme lokalitu, která se jmenuje xy, kopec tam je několik chráněných území, xy a tak dále a už těch v těch 80. letech se tam prostě vodili ty děcka, ukazovali se tam nějaký přírodovědný

zajímavost... a rostou tam koniklece na velké lokalitě atak, ale bylo to vždycky jenom takový sem tam o víkendu a on potom vlastně v těch 90. letech nějakým způsobem se to tady vlastně rozjelo ještě jako víc a potom my už jsme pak dělávali třeba na náměstí velkou osvětovou akci ke dni Země a asi od roku 97 se to začalo dělat a čím dál nás to zajímalo a takže jsem jako 2002 založili ekocentrum a vlastně začali jsme se tam hodně jak kdyby specializovat na přímo práci s dětma ze školama... a my to máme tak, máme to trošičku možná jinak než ostatní střediska. My učíme děti, které jsou tady. My hodně jako jedeme i na ty regionální věci. To znamená my učíme děti tady z okresu xy a takový ty vesnice, městečka, který jsou hned třeba za hranicema okresu. A my úplně nemáme ty tendence jako aby k nám jezdili děcka z celé republiky a podobně, protože my hodně jako chceme, aby děcka měli vztah k tomu místu jo a ještě jsem tak trošku odlišný v tom, že když máme terénní program o vodě, já nechci aby ty děcka přijeli do xy, já za nima klidně přijedu do těch Hrubčic, já za nima přijedu do té Konice a je pro mě nebo pro nás takovej jako náš strategickej jako taková vize. Chceme učit se s těma děckama se hodně teda venku, zkusíme co nejvíc to jde venku a aby oni dostali ten vztah k tomu místu u nich... jo samozřejmě je super, aby oni měli ten vztah i tady k Hloučela to je tady potok v xy, to je skvělá lokalita, ale pokud ty děcka z xy skoro jsou rádi že vjů kde je náměstí a nádraží a se sem nedostanou tak pro mě je prostě problém jako důležitější, že dostanou vztah k těm potůčkům, který maj třeba v Němčicích. Takže my jdeme hodně tímto směrem. A vlastně máme hodně rádi ten takové programy, které jsou vlastně jakoby vztahují k nějakému tomu místu, že tohle nám připadá hodně důležitý. Zkusíme preferovat venkovní aktivity, ale přes tu zimu se to dělá teda hůř, tak to děláme jako že třeba když ty děcka přijdou teda k nám tak aspoň se snažíme, že třeba kousek programu třeba 20 minut když přijdou máme na zahradě a pak se jde teda dovnitř jo ale tam tam když není úplně dobrý to počasí tak chápu, že paní učitelky se zas bojí, že by byly děcka nemocní nebo tak... takže, no a my teda kromě ekologických výukových programů tak vlastně když je normální nekoronavirová doba tak od jara do podzimu máme každý víkend nějakou akci. Jsou to vycházky pro rodiče s dětma, sem tam odbornější věci nebo třeba takové terénní semináře pro učitele, že je třeba s geologem jedeme na nějakou zajímavou lokalitu atak a pak máme na náměstí 3 osvětové akce ročně. Což je den Země, den životního prostředí a den stromů vždycky tematicky. Ten den Země je teda největší a ten je i s ekojarmarkem atak. Potom ještě jako ekocentrum děláme nějakou vydavatelskou činnost teďkon vlastně jsme loni udělali studánkovou mapu okresu xy. A jinak máme hodně takové ty nechci to nazývat řekněme ani učebnice, ale jsou to takové

regionální příručky třeba Památné stromy xy, Geologie xy, Botanická zahrada v xy, Chráněná území xy, že jako kdyby i tu vydavatelskou máme hodně zacílenou na ten region. A vlastně k těm brožurkám nebo k těm publikacím vždycky následují pro učitele. My jako se věnujeme i těm učitelům a teďka nově mají hodně zájem třeba o semináře paní vychovatelky z družin, takže i...i pro ně je vlastně teďka loni byly asi dva semináře a chceme až se ta situace uklidní nějak tak to jsou třeba jenom takový čtyřhodinový dopolední setkání a většinou je to nějaký terén, téma třeba: park, voda. A zase vztah k tomu místu a takové ty u těch malejch dětí hodně takové ty prožitkové věci, citové a tak no. Pak v semináři i takové odbornější tak co ještě děláme. Jo spolupracujeme s záchrannou stanicí pro volně žijící živočichy v Němčicích a z toho taky vlastně vyplývají některé programy naše, protože my třeba máme program „Dobrou noc ježkům“, kde máme živýho ježka a to máme právě půjčený ze záchranné stanice a my tam kdy jako informujeme o tom kdy to zachraňovat kdy ho naopak nezachraňovat a ono když tam máme to živý zvíře tak to dostává úplně jiný rozměr ten program. Takže to jsou takové hlavní věci a vlastně Český svaz ochránců přírody má ještě takovou druhou velkou část a to je péče o chráněná území a sem tam se snažíme prolinout péči o to chráněné území těch máme nastarosti asi 20 s tou ekologickou výchovou jo, že třeba pořádáme akci pro rodiče s dětma a ona je s pomocí přírodě jo, že třeba děcka vytrhaly ovsí na jesenku taková lokalita ohrožená ovsíkem a ovsíky se zbavíte nejlíp tak, že se vytrhá kolem třeba vzácných kytek. No nebo se někde hrabalo právě seno na lokalitách a tak. A je to i s veřejností tak sem tam se i něco povede se školama no. Takže to by bylo k té činnosti. (08:43)

Výzkumník: A mohla byste mi povědět o pozici, kterou zastáváte v tomto ekocentru? (08:48)

Respondent: Já jsem vedoucí ekocentra. (08:51)

Výzkumník: Mhm. A mohla byste mi říct na které ty environmentální témata se tedy vaše středisko zaměřuje? (09:01)

Respondent: My to máme hodně široký... je to teda asi bych řekla obecně je to teda region, potom bych tomu dala takovou další obecnou a to je zvyšování biodiverzity, ale takhle se žádný náš program nejmenuje jo, ale co máme třeba hmyzí programy nebo máme takové tvořivé programy, že děcka vyráběly ptačí budky a pak si je vlastně dávaly v areálu školy nebo krmítka taky si to dávaly v areálu školy a pozorovali. A to by byla taková teda soubor s... s tou biodiverzitou pak jsou to živočichové a tam bych dala to je

třeba ten program „Dobrou noc ježkům“ nebo máme program o žabách na jaře ten se teď měl vlastně učit a tam máme živou žabu jo že takže to jsou takový to o zvířatech a potom docela je o to zájem a to je ta odpadová problematika takže tam máme jak nějaký strategický hry, tak k odpadům pro velký děcka, tak a lehce to navázané i na klimatickou změnu už úplně se středoškolákama a vlastně jedním i z těch témat ale jako lehce se snažíme a víme, že na to budeme vymýšlet víc programů a to je vlastně změna klimatu jo, to je teďka prostě aktuální. My to teda učíme už jako leta ať je to prostřednictvím programů „Desatero domácí ekologie“ nebo prostě „Kde se vzala energie“ a takový prostě, vždycky jsme to učili, ale teďka se tomu chceme věnovat trošku víc a potom bych ještě dala téma „Vnímáme přírodu“, takové jako smyslové vnímání přírody, protože to u těch školek a u té první, druhé třídy tam to prostě což vychází i z různých průzkumů třeba od Činčery, tam je důležitý získat ten jako ten vztah víc jako emocionální nějakou jako ten prostě zážitek. Jdeme fakt tou cestou, že máme program „Co se děje v trávě“ a děcka mají na ruce toho živého šneka... jo prostě fascinace největší. V žízalým programu to samý. Takže to by byly asi tak tyhleto kategorie bych to tak nazvala. My máme totiž v nabídce v programů 36. (11:51)

Výzkumník: Aha (11:51)

Respondent: Jo, takže spíš bych to tak brala po těch kategoriích než konkrétně... jo ještě terénní, ale tak ty jsou vlastně taky jak kdyby region. To řešíme region jo (12:05)

Výzkumník: A máte spíše tedy více ty nějaké jednodenní programy nebo ty krátké nebo spíše ty delší nějaké pobyty? (12:14)

Respondent: My se trošičku teďka měníme, my... my jsme vlastně strašně dlouho jeli na programu, který prostě byly tu hodinu a půl plus květen, červen se jeli terény to jsou nějaký třeba ty čtyř pětihodinový programy, ale v poslední době učíme hodně teda jednodenní, teď nemáme nic pobytového, ale učíme takové celodopolední ono to i souvisí s vlastně s poptávkou škol, protože jsou šablony jo oni když nám přijedou v rámci těch šablon tak vlastně to musí být 4 vyučovací hodiny, takže oni u nás nebo my u nich nebo v terénu společně strávíme fak jako celý to dopoledne a teďka jdeme víc touhleto, prostě vidíme v tom mnohem větší smysl s těma děckama řešit nějaké téma úplně celé dopoledne. Než to tak jako, ale tím, že my... my to máme trošku jinak než ostatní. Když si třeba vezmem Lipku tak tam se dostanou děcka třeba jednou za školní rok, ale já tady s nějakýma pátákama z xy se s nima vidím třeba 3x nebo 4x do roka. Jo že to je taková my

jsme trošku v jiné dimenzi, že my s nimi probereme více témat za ten rok, s některýma družinama se vidíme třeba i víckrát s některejma školama třeba s nějakou třídou jenom dvakrát do roka, ale...a hlavně tu ekologickou výchovu tady na tom xy chceme mít fakt jako tady, a i se nám hlásí z celého tady z celé Moravy pomalu taak prostě my učíme ty děcka, který tady jsou prostě a učíme je víckrát, protože oni si těch programů objednájí víc. (14:03)

Výzkumník: Takže by se dalo říct, že si vlastně zaměřujete na ty mateřské školy a základní školy, střední školy z toho xy a navazujete... (14:13)

Respondent: Ano (14:13)

Výzkumník: ...s nimi právě ten intenzivnější vztah než nějaké jednorázové akce s nějakými školami třeba z jiných okresů (14:23)

Respondent: Ano. Jo sem tam přijede nějaká škola na nějakou jednorázovou, to je pravda, ale opravdu s většinou těch žáků se vidíme 2x 3x do roka. Pokud je normální rok, a ne tadyta strašná věc co se děje teď. A navíc my je vlastně potkáváme od první do deváté třídy nebo tak, takže je to takový jako dobrý. A myslím si, že je i fajn, že ty děcka oni vlastně i tak tuší co by tak od nás jako mohly čekat už se příliš nediví, když chci, aby něco dělali ve skupinách, už ví že to není žádná tragedie už tak jako je já budu něco vytvářet, že i ten vztah takovej, že ty děcka nejsou úplně zaražený, že ví co se bude dít (15:15)

Výzkumník: Hm... A co přesně poskytujete v rámci té environmentální výuky základním školám? Poskytujete jim vlastně ty programy, které oni zapojí do té výuky? (15:27)

Respondent: Ano. Asi bych to viděla jako na takové dvě oblasti. Jednak máme programy kdy si myslím, že oni jako kdyby plní u toho RVP ty průřezový témata ekologickou výchovu, že to je takové průřezové, ale ta druhá část je ta, že třeba že teda já jsem původně vystudovaný geolog, učitelka geologie, tak třeba geologický programy já vím, že na některých školách třeba suplují učivo, jo že je to jako kdyby není to tak jako systémově to propojení těch různých oborů a spíš jako ty vazby atak, ale je to řekněme třeba kategorie opakování učiva, nebo motivování k učivu, to máme třeba teď 3 geologický programy a fakt mám devátáky, který vidím v září na úvodním, v lednu na regionále a v dubnu na geologické vycházce městem. No a paní učitelka mi řekne, to já bych s nimi v životě tolik věcí neprobrala jo takže tam to trošku vidím, že a asi by to tak teda nemělo

být, ale že jako trošku vysvětlujeme to učivo co oni by měli odučit, ale na druhou stranu aspoň se to někde dozví. Když zrovna jejich paní učitelka nemá ke geologii žádný vztah. (16:58)

Výzkumník: A takže si myslíte, třeba že třeba ty ekocentra někdy suplují vlastně to, že ty učitelé nebo ty školy nezařazují tu ekologickou výchovu tak do svých osnov, že to vlastně... (17:16)

Respondent: Myslím si, že oni to zařazují, ale je pro ně třeba časově, třeba když to vezmu na ty devátáky, většina tady xy škol dřív měla geologii dvě hodiny týdně, teď mají jednu hodinu týdně jo, ale když teda můžou jít třeba s náma na terénní geologii na celý den tak oni jako kdyby jsou uvolnění z těch ostatních předmětů a tou geologií se intenzivně ten den zabývají a jako kdyby oni to mají v tom učivu akorát to tak úplně nestíhají. To tak je, že mají třeba objednaný lesní program na únor a oni celý únor jedou les, oni třeba mají oni si to udělají jako takový tematický, a my jim do toho zas jako vložíme jen tak trošku něco jinýho na téma les a jako kdyby že spíš si myslím, že oni nás jako zapojujou do toho co oni vlastně jako mají. Jo to stejné odpady, já třídím odpady častěji učím v občance než jako v biologii takže u něčeho málo se to u nějaké části těch odučených programů se to nechci říct supluje, ale u bych řekla větších částí my zapadáme do nějakého jejich systému (18:59)

Výzkumník: Aa... (18:59)

Respondent: Jo a my i podle toho děláme tu nabídku jo... že třeba, vlastivěda 4. třída berou kameny a my tam máme program „Kamínek vypráví“, úplně taková vtipná geologie tomu říkám, takový úplně lehce úvod a máme to tam schválně pro ty čtvrtáky, protože tím, že oni to mají v knížce a oni to fakt jako berou a paní učitelky si to každé rok objednávají pro ty svoje čtvrtáky jo... takže my se snažíme jako kdyby cíleně aby jim se to hodilo a tím pádem my tam jaksi máme smysl abychom tam vstoupili do toho. Do té jejich výuky a nějak je obohatit, že úplně nemá cenu učit někde když děcka v 8. třídě berou člověka a já jim tam budu něco vyprávět o sovách tak to nedává úplně jako smysl (19:56)

Výzkumník: Takže by se dalo říct vlastně, že si vás ty učitelé nebo školy objednávají když berou třeba jak jste říkala nějakou tu geologii tak si objednávají váš program týkající se geologie, který jim zapadá do těch jejich osnov a do toho programu a vlastně obohatí tu výuku třeba nějakou tu praktickou část, což je předpokládám pro ty děti mnohem zábavnější a zajímavější než se učit jenom geologii z knih atak (20:30)

Respondent: Jo... a my máme třeba zrovna u geologie my máme u nás ekocentrum na dvoře velkou biologickou expozici takže to není jako o tom si říct o vápenci, ale děcka pojdte se sem podívat, tady na ty vápence a tady ty kolečka to jsou ty zkameněliny o kterých jsme si vevnitř vyprávěli. Jo a máme tam i hodně ty naše programy se skládají i vlastně i z pohybových aktivit i z nějakých výtvarných aktivit a je to hodně my tam téměř nemáme ale nemůžu říct, že vůbec nemáme frontální výuku, děcka většinou mají něco za úkol něco s téma menšíma u toho programu je i nějaká malinká tvořivá aktivita a spíš třeba když jsme měli teď třeba ptáky tak já jim nebudu říkat jaký nebezpečí je na tahu ptáků když tahnou třeba někde do Afriky nebo co se tam děje, ale my si zahrajeme na ty konkrétní nebezpečí...si nasbíraj lístečky a tím se dozví, že u ptáků jsou velice časté otravy, jo to je jedna z věcí která zemědělská chemie ty ptáky vlastně ohrožuje, další děcka přeskakují takový provázky a pak se bavíme o tom, že pokud jsou špatně chráněny (izopatory) na drátech elektrického vedení tak tam dochází právě k výbojům a ti ptáci co jsou větší mají ty větší křídla tak se propojí s téma drátama a je tam nějaký úhyn, že to je nebezpečí pro ně, ale oni si každou tu věc jako zahrajou jo takže to, my jdeme tímhle způsobem tady tím stylem. (22:16)

Výzkumník: A jak hodnotíte ty klíčová a propojující témata, která jsou vlastně dána ze zhora od státu a která jsou definována v rámci vzdělávacím programem (22:31)

Respondent: Myslíte ervépěčka, ervépěčka starý nebo ervépěčka nový? (22:35)

Výzkumník: No já myslím nový, já myslím, že ty klíčová propojující témata jsou definována v těch Doporučených a očekávaných výstupech, že to zrovna v rámci vzdělávacím programu definována právě není, nebo jsem to nenalezla, ale já myslím ty klíčová a propojující témata jako ta senzitivita právě a ekologické zákonitosti, problémy a konflikty výzkumné dovednosti, badatelské dovednosti (23:04)

Respondent: Jojojo. Tak my jako kdyby podle té „cibule“ od Činčery s téma pracujeme jako hodně, já neřikám, že se nám to povede, úplně u všech programů a u všech věkových skupin, ale my z té „cibule“ jako vycházíme. jo ale třeba jak budou teď ty nový ervépěčka tak tam byly vlastně ty průřezový témata předtím napsaný jako ekologická výchova bylo jasné průřezové téma a já už teďka vím, že tam v těch novejších nebude a já teď úplně nevím jestli ředitel jako pustí ty paní učitelky na ten program když to není v ervépé jestli si to obhájí nebo neobhájí. Protože předtím se s tím jako hodně protože to jsou takový ty výmluvy nikam se s děckama nepude aby se nepřišlo o angličtinu a o matiku, ale je to v

ervépé a my to potřebujeme tady splnit průřezový témata ekologická výchova, objednala jsem prostě třetíáky do ekocentra na program a byl tady nějaký argument. Teďka ono to tam nějak bude, ono právě ty nový ervépéčka budou chodit na tu klimatickou, ale nevím jestli to bude takové pádné. Něco na tom budem muset hledat, ale já je nemám pročtený ještě ty nový ještě a nemám je zažitý v praxi, takže uvidíme, co to udělá, jak se to bude, navíc ještě oni vymyslej ty nový ŠVP tak to ještě taky až to doběhne. (24:34)

Výzkumník: A která témata jsou podle vás nejdůležitější v praxi samotné výchovy, samotné ekologické výchovy? (24:41)

Respondent: No, myslím si, že tam je hrozně jako u těch malejch to opravdu vidím, že je strašně důležitý, ten prožitek a ten jako kdyby práce s tím jako přírodním prostředím, prostě přírodním materiálem, asi úplně základní pilíř řekla bych že to je program, který se učí venku, protože tam se zapojuje mnohem víc smyslů, to bych řekla jako že je takovej pilíř a taky mi někdy připadne že ty děcka už si tam jako najdou svoje a někomu se líbí strom a někomu žížala, ale že ten pilíř jako kdyby je to že s těma děckama jsme venku a oni tam nějak smysluplně a zajímavě tráví ten čas a objevují to okolí. Asi no (25:40)

Výzkumník: A která témata jsou dle vás nejvíce rozvíjena na základních školách a která nejméně? (25:48)

Respondent: Myslím si, že tak nejméně je ta klimatická, ale ono to i vychází z té „cibule“. My jsem se o tom právě bavili na veletrhu ekologické výchovy ikdyž se s klimatickou výchovou se s ní vlastně začíná už trošku ve školce akorát se tomu tak neříká. Taak ono to stěžejní je třeba, já má takhle z praxe pocit, že tak od té sedmé třídy dál, že ty děcka už tak nějak to vnímání toho světa jako že to, ale ono se to jako řekněme si ono se to špatně učí jo a ono ještě tím, že já nechci jet ten styl děcka tady máte lístečky a vždycky dvě kartičky dejte dohromady a teď položte ty kartičky na mapu. Já chci jet tím stylem, máš v ruce šišku, teď s ní prostě něco udělej takový ty praktický, já nesnáším programy s lístečkama. Což ale klimatický programy se většinou dělají typický teďka pracujete s textem, pracujete vyrábíte plakát a my tady tím stylem jako neučíme. A takže já mám teď třeba v hlavě pro další školní rok takovou mírně běhací strategickou hru o klimatu, ale zase to bude o tom to bude přečíst si tady informaci ale aspoň tam bude nějaký pohyb. Myslím si, že chybí na školách ta klimatická výchova a myslím si, že to ty děcka nemají v hlavě propojený. Jo oni se teda někde naučí, teďka nakreslí si ledního medvěda na kře plujícího oceánu. A jim to nedocvakává pořádně. Jo a navíc ještě když

někde řeknete mi ty klimatické opatření tak to už jste úplně skončili. Jo, takže myslím si, že to chybí na těch základkách a já si teda ale i myslím, že to chybí na těch ekocentrech. No že my víme tady v Olomouckém kraji, kdo co učí a my taky trochu učíme, ale že bysme to měli strašně obsáhlý téma jo, že by se s tím ty děcka měli opakovaně a opakovaně potkávat to si myslím, že je taková vize do budoucna tomu se prostě musíme věnovat (28:25)

Výzkumník: Takže byste řekla, že je to vlastně i to téma té klimatické změny jako nejvíce náročné na zpracování jak pro základní školy, tak i pro ty ekocentra? (28:34)

Respondent: Jo...Myslím si, že to je teďka taková výzva teďka vlastně nám funguje jaká si pracovní skupina od loňska, která právě má skupinu pro klimatickou výchovu a prostě jako řeší se to na tom veletrhu jsme to řešili, měl k tomu být na konferenci ekologické výchovy, ale ta nakonec tady v Olomouckém kraji byla zrušena, protože byly zavřeny už ty školy a to je teďka věc do budoucna, která se bude...musí se na to vymyslet víc věcí, dát tomu i víc prostoru v těch školách a víc se tomu věnovat... víc to i propojit, my když učíme ty odpady tak my samozřejmě říkáme, spotřeby těch energií a kolik je spotřeba vody na výrobu jednoho trička a tyhle věci. A snažíme se to jako vsadit do té koncepce i té klimatické výchovy, ale jsou to takové střípky, že dozvíme se něco... když máme program o vodě v krajině jasně řešíme malej vodní cyklus a velkej vodní cyklus, řešíme jakej to má vliv prostě i na to klima a je to zase střípek v odpadech je to střípek jo v udržitelné spotřebě jsou to takové střípky a prostě tady je ještě potřeba to více rozvíjet a víc se tomu věnovat (30:03)

Výzkumník: A která témata jsou dle vás nejvíce rozvíjena na základních školách? (30:10)

Respondent: Já si myslím, že nejvíc jedou zvířátka, jo jako že myslím že je to takové hrozně oblíbený je téma les a voda, to bych řekla jako že to vede to je takovej „top ten“. A cokoliv co se týče zvířátek, jak v těch školách, ale tak i v ekocentrech. Jo to to prostě a a teďka samozřejmě i jak školy tak ekocentra reagují na ty aktuální věci, tak se řeší ty lesy zase se staršíma děckama, změny v těch lesích a zase střípek do klimatu ale jenom střípek. (30:52)

Výzkumník: A jak hodnotíte tu spolupráci s těmi základními školami, v čem to funguje a v čem naopak ne? (30:59)

Respondent: Já musím všechny naše školy v regionu pochválit, tady to jako funguje velice dobře. Jo a to mám jako výbornou tuhle komunikaci s některýma samozřejmě víc někdo má míň programů atak. Co je trochu problém, a to už jsem říkala je uvolňování žáků na ty celodenní věci. Jo že my třeba tady zrovna gymnázium, strašně šikovná paní učitelka z biologie a ona s prvákama bere botaniku a hned vedle je botanická zahrada a my tam míváme každý rok program v botanické zahradě což je krásné prostředí atak. Ale my třeba nemůžeme začít v 8 s nima, my musíme začít až v 9:50, protože oni maj první hodinu matiku a oni jako se nemůžou uvolnit a a hrozně to todle se řeší na těch gymplech, na všech třech tady v okolí a na některejch základkách, a to je paní učitelka by chtěla, ale vedení řeklo. Takže tady asi by se to nazvali organizační bariéra. Možná. No že to je prostě asi jeden z takovejch a možná, možná by někde mohlo i někde zaznít a týká se to menšího počtu škol, a to je ekonomická stránka. Oni mají některý programy placený třeba z těch šablon to mají jako děcka to mají zadarmo. A některé programy u nás stojí 40, 50 korun, ale jsou tady takové dvě vyloučené lokality takové kde jsou prostě sociálně slabé slabší, taková dědina prostě a tam prostě řekne paní učitelka: „Je to je zase o 10korun dražší“. A stává se nám, že třeba přijedeme na program a ona 3 děti odvede do jiné třídy. Jo vy jste nedonesli peníze, takže tam bývá takové úskalí. Ale jako jsme si vědomi, že tady je nějaké ekonomické a to máme nejlevnější programy tady jako široko daleko, ale jako je tady to ekonomický měřítko. A obávám se, že tady po téhle krizi se to třeba ještě víc bude řešit jo, protože ono, tady jedna třídní na základce říkala, to je 70 korun divadlo, teďka 200 stovky novej pracovní sešit do angličtiny a jo teď se jde jako do kina, teďka přijde přednáška, teď jdeme na výstavu tu a tu a ono to je sem tam 50 sem tam stovka, ale vono když je to třeba 6 věcí do měsíce, tak ty rodiče už jsou takový, že bych za tu bariéru brala v určitých lokalitách i jako kdyby problém. (34:16)

Výzkumník: A takže nevidíte třeba bariéru, co se týká učitelů, kteří nemají zájem o... (34:25)

Respondent: To my nemáme. (34:25)

Výzkumník: To ne? Tak to je skvělý (34:28)

Respondent: Ale já si myslím že tomu pomohlo to RVP, tady máte průřezový téma ekologickou výchovu, jako udělejte čárku. (34:36)

Výzkumník: Jo hm... (34:36)

Respondent: A já bych třeba řekla, že vlastně spoustu věcí si ty školy můžou dělat sami, oni si vůbec nemusí objednávat ty programy, ale skoro bych řekla, že my nejvíc učíme na těch školách, který si tu ekologickou výchovu dělají sami... oni mají svoje soutěže, oni mají třeba ekosystém prales a tu ropu všude mají prales a řeší palmový olej a oni by už tu čárku jako měli, oni si nemusí objednávat žádný program, ale oni chtějí, protože oni oni prostě ty učitelé to mají rádi ty programy, připadá jim to velice smysluplný, my jak tam propojujeme právě i třeba to s tou výtvarnou a pohybem a takový. Tak to třeba nezajímá učitelů já jako nemám. Když to tak řeknu tak ve městě XY je 13 základních škol a učím úplně na všech. Uplně na všech stupních. Je tam kolik 19 školek, učíme úplně ve všech školkách. Ano, některé paní učitelky jsou třeba takové zdrženlivější a máme tam jeden program ročně. A v některých odděleních mám 4 programy ročně, ale nemůžu říct jako že by nebyl zájem o ty programy. (35:59)

Výzkumník: Hm... Tak to je dobře. A daří se vám v celkovém náhledu podle vašeho názoru a zkušeností díky takové spolupráci s těmi základními školami naplňovat ty cíle environmentální výchovy dětí v České republice? (36:14)

Respondent: Ano, já když jsem se na to dívala třeba z pohledu pozice z pohledu koncepce ekologické výchovy Olomouckého kraje, kde jsou teda definované nějaké cíle, tak si myslím, že se to jako kdyby tak ne na 100% ale ano plní se to, ale myslím si že to je jako kdyby naplňování těch cílů je ta mozaika. Pokud ty děti budou chodit jen do ekocentra a nebudou to mít ve škole tak to je nula, když to budou mít jenom ve škole a nebudou mít nějaký ještě vnější podněty něco to je, ale není to prostě ten top kde bysme chtěli být ta nějaká špička, ale když právě ta škola má zájem a teďka oni dělají věci, potom jdou třeba k nám na program, potom si pozvou ještě něco, někoho a třeba ikdyž jedou na nějakou další exkurzi třeba odbornou tak to jsou ty střípky, který právě pomáhají aby ty děti opravdu se dostaly jako kdyby s tou mozaikou naplňování toho cíle. Jako jedna organizace to nezachrání tam je potřeba myslím si, že tam prostě musí na ně být teď to řeknu blbě nátlak ze všech stran. (37:40)

Výzkumník: A jak vlastně celkově hodnotíte environmentální výchovu na základních školách v České republice? Pokud negativně tak jaké změny byste provedla a pokud pozitivně tak v čem vám přijde ta environmentální výchova v Česku jako skvělá, dobrá? (37:56)

Respondent: Já si myslím, že hlavně prostě je dobrý, že tady vůbec je, já jsem takový pozitivní člověk, já bych to hodnotila pozitivně. Myslím si, že se povedlo ekologickou výchovu dostat do mnohem jako širšího jako počtu předmětů vyučovaných ve škole. Myslím si, že tady je i ten zájem, je tady zájem ze strany pedagogů a je tady i zájem ze strany těch dětí o to téma a myslím si, že i třeba legislativně, já jsem ráda, že to je podpořené vlastně jak z MŠMT tak z MŽP, teďka dokonce i Ministerstvo pro regionální rozvoj to stanovilo jako nějaký já nevím jako klíčovou nějakou osu nebo nějaký klíčový téma, že se tomu musí věnovat, takže to je taky jako dobrý že tady je opora v tomhle a vlastně v různých strategických plánech i obcí, teďka se zrovna tady v Prostějově dělá akční klimatický plán a takže jako já to hodnotím vlastně pozitivně, a já si jako myslím, že opravdu se snažíme dojít k nějakým těm cílům toho naplňování toho poslání té ekologické výchovy. (39:25)

Výzkumník: Tak jo, tak to je všechno, moc vám děkuju. (39:28)

Respondent: Dobře (39:28)

Výzkumník: Já myslím, že nikoho víc kompetentního, který by mi o environmentální výchově v České republice z pohledu ekocenter něco říct najít nemohla, takže vám moc děkuju. (39:41)

Respondent: Jo, ale určitě si udělejte rozhovor myslím si, že i v ekocentrech je velká pestrost. Určitě si vyzpovídejte někoho, kdo má pobyťový, protože oni to zase vidí jinak. Já vím, že my se kolikrát třeba na konferenci bavíme a oni prostě...oni k tomu mají jiný přístupy. Jo ti si tam daj děcka na celý týden tak k tomu mají, oni hodně jedou tu flow metodu toho Cornela a takový jako. (40:05)

Rozhovor – středisko ekologické výchovy č. 4 - Eva

Výzkumník: Výzkum je plně anonymní, nikde se tedy neobjeví vaše jméno nebo další údaje podle kterých by vás bylo možné identifikovat a pokud byste na některé otázky nechtěla odpovídat nic se neděje. Rozhovor s vámi si nejprve nahraji, pokud byste souhlasila, a to z toho důvodu, že ho budu přepisovat a pak spolu s dalšími rozhovory analyzovat. Výsledky výzkumu vám poté ráda pošlu a souhlasíte tedy s tím, že si můžu rozhovor nahrávat? (00:33)

Respondent: Ano, můžete (00:36)

Výzkumník: Super. Tak asi můžeme začít. Tak mohla byste mi říct něco o středisku ekologické výchovy ve kterém působíte? (00:43)

Respondent: Tak středisko ve kterém působím je v rámci zoologické zahrady v xy jmenuje se xy nebo centrum environmentální výchovy xy, je tady už letos to bude 10let, co je otevřené a vlastně funguje pro vzdělávání v rámci zoologické zahrady, to už probíhalo i předtím, ale díky jeho výstavbě tady toho střediska vlastně je tady více lidí tak máme i místo, prostory, učebny a podobně, že se to ve velkém rozjelo a mám z toho ohromnou radost, že se povedlo ty školy zapojit. (01:27)

Výzkumník: Na které tedy environmentální témata se vaše středisko zaměřuje? (01:31)

Respondent: Tak samozřejmě je to spojení se zoologickou zahradou, předpovídá hlavně to, že se věnujeme hlavně způsobu nějaký se zaměřením na ty cizokrajné zvířata na nějaké ohrožení, co se týká globálního jako ochrany přírody, nějaké i věci, které běžně se v té naší přírodě nevyskytují. (02:01)

Výzkumník: Hmm. (02:01)

Respondent: Zařazujeme teda máme i nejenom na ty cizokrajné zvířata na vztah k těm zvířatům, ochranu, ohrožení a podobně, ale snažíme se tam dát i nějaké věci, které jsou běžné, takže máme i programy zaměřené na les, vodu, nějaký tady náš hmyz a podobně. (02:21)

Výzkumník: Hm... takže mohla byste mi třeba popsat nějaké ty vaše programy, které nabízíte těm základním školám nebo mateřským, středním (02:29)

Respondent: Máme programy vlastně od těch mateřských po základní školy, máme v nabídce i pro střední školy, ale ty střední školy nějak výrazně se nezapojují. Co se týká u těch mateřských škol tak tam je to hlavně věnované na nějaký ten kladný vztah k přírodě, možnost si i třeba sáhnout na nějaké naše kontaktní zvířata, né teda že bysme si šli hladit tygra nebo opice, ale ty, co máme tady kontaktní anebo i nějaké kožešiny, takové jako věci, které jsou běžně ve školách nedostupné. Na těch mateřských školách se zaměřujem jako máme ty programy opravdu hravou formou aby, není to žádné povídání, ale že si děti hrajou na to, že jsou já nevim ptáci anebo jsme lesní skřítkci, kteří s nima něco tvoří a podobně. Pro ty mateřské školy máme myslim si 6, 7 programů v současnosti a pro ty trvají teda hodinku a vždycky se to vlastně snažíme udělat, aby tam byl ten vizuální nebo hmatový kontakt se zvířetem, nějakou tou přírodninou, aby tam byl prostě ten kontakt jakoby s tou přírodou. A takovou spíš hravou formou jim něco předat. U těch základních škol vycházíme vlastně z toho jak to mají i environmentální výuku o tom budem mluvit asi dál použito ve školách, ty programy máme buď na hodinu a půl pro ty základní školy a buď jsou celé uvnitř toho střediska nebo jsou celé v zoologické zahradě po areálu a nebo máme kombinované, že jsme třeba třičtvrtě hodiny tady vevnitř a potom jdeme do té zoo. Takže když máme program o šelmách, tak si nejdřív tady povídáme o nějakých šelmách, ukážem si nějaké přírodniny, řeknem si jakým způsobem jsou třeba ohroženy a tak podobně. No a potom jdeme do té zoo se podívat na ty konkrétní zvířata a ukázat si na nich, jak to je ve skutečnosti. Takže některé jsou vyloženy po těch skupinách zvířat ty programy jako jsou šelmy a opice, plazi jo že se prostě povídá o té skupině zvířat a pak se jde na ty zvířata podívat, a některé programy jsou jako zaměřené průřezově na více těch oblastí nebo více těch zvířat ať už je to ten program o lese, o vodě nebo třeba ohrožená zvířata, kde máme vlastně není to ta zoologie jakoby, ale je tam prostě ten způsob ohrožení případně co s tím můžou děti nebo dělat. (05:18)

Výzkumník: A mohla byste mi povědět o pozici, kterou zastáváte v tomto ekocentru? (05:23)

Respondent: Jsem vedoucí tady toho vzdělávacího centra a vlastně jsem nastoupila ještě rok předtím než bylo otevřeno, takže vlastně celou tu přípravu jak metodickou nebo i obsahovou co tady vlastně bude tak u toho jsme byla a jsem tady u toho do teď. (05:40)

Výzkumník: A co přesně tedy poskytuje v rámci environmentální výuky základním školám? (05:46)

Respondent: Takže poskytujeme jim, jak ty základní gro jsou ty výukové programy, kterých když neopominu covidovou dobu tak dobu předtím vlastně opravdu se nám dostala ta čísla na třeba 10 tisíc dětí za rok, přes 500 programů ročně, které jsme třeba uspořádali, potom jim nabízíme různé zapojení do různých soutěží. Tak máme jak i vlastní soutěž, kterou děláme pro školy nebo i soutěž zaměřenou na kampaň nějakou ochranářskou, protože jako zoologická zahrada jsme součástí vlastně evropské asociace zoologických zahrad a tam v té oblasti vzdělávání se vždycky na 2 roky zvolí nějaká kampaň, které se věnujeme. A my to právě přenášíme do toho do té tematiky té soutěže pro školy, takže oni potom mají za úkol menší děti něco kreslit, vyrábět, tvořit, naučit se básničku a starší maj třeba nějaký výzkum a ten potom tady v rámci takové jako mini konference žákovské ty školy vlastně předvádí. Takže je takováhle soutěž nebo soutěž, kterou jsme měli zatím letos jsme ji přerušili, že je to taková jako vědomostní soutěž o zoologii, kterou jsme nazvali xy, takže si dělají něco školní kolo pak je základní kolo pak je finále nebo případně se zapojujeme do ochranářské soutěže nebo soutěže kterou pořádají ČZOP a to je „Zlatý list“, takže třeba u nás probíhá vlastně místní kolo pro xy letos vloni to krajské kolo i pro xy tady u nás. Takže i soutěže, další věci, co pro školy nabízíme se snažíme i vzdělávat pedagogy, takže když je normální doba tak jsme dělávali každoročně vlastně nějaký seminář pro pedagogy, kde jsme jim představili naši činnost případně jsme vždycky nějakou odbornou přednášku věnovali právě té problematice, která je spojená i s těmi cizokrajnými zvířaty ať je to CITES nebo ochrana přírody nebo podobně. (08:04)

Výzkumník: A s kolika školami takhle spolupracujete? (08:07)

Respondent: No když vezmu, že jsme měli vlastně je to opravdu několik teď přesně jsem si to číslo teda nenašla, jestli ho potřebujete tak (08:15)

Výzkumník: Nee (08:15)

Respondent: Bych vám ho poslala, ale jsou to stovky škol, protože vzhledem k tomu, že jsme měli těch 500 programů některé školy, třeba zařazují tu pro více tříd, že už to mají opravdu tak jako nacvičené, že vím že z téhle školy přijdou ve 3. třídě na „Vodu“, ve 4. třídě přijdou na „Cestu kolem světa“ potom na „Hmyz“ potom na to a prostě mají to třeba opravdu i že každý rok se všema třídama přijdou vždycky postupně se k nám chodíva že už si to tak jako zařadili do vlastně svých programů, které tímhle způsobem využívají. Takže opravdu je jakoby to množství mě velice příjemně překvapilo jak se nám to

podářilo vybudovat tu síť a je opravdu třeba u některých programů nebo u některých termínů už potom třeba problém ani na ty školy už se nedostane, kapacitně už prostě máme obsazeno a v květnu už prostě nemají šanci si vybrat program. (09:12)

Výzkumník: Hm. Takže ten zájem je obrovský? (09:14)

Respondent: Zájem je obrovský, jako vždycky říkám, kdybychom to udělali do patra ještě jednou tolik, že bysme to aspoň naplnili. (09:21)

Výzkumník: Tak to je skvělé. A jakým způsobem dochází k oslovení a zapojení do výuky? (09:26)

Respondent: Oslovení těch škol? (09:28)

Výzkumník: Hm... (09:28)

Respondent: Tak my máme vlastně tím jsme rozjeli, začli jsme od začátku vlastně si vytvářet sami takovou databázi účastníků úplně na začátku jsme zvolili rozeslání přes veřejný rejstřík škol, třeba přes úřad na xy jakoby školám, které jsou tady jakoby třeba v bližší vzdálenosti, v té oblasti xy, ale později vlastně máme tu nabídku i na stránkách, takže se to dostává dostalo takhle a vlastně potom už každoročně těm, kteří mi nechávají vlastně kontakty tak už jim posílám novou vždycky nabídku a nebo aktivně oni vyhledávají ty stránky, že hledají co je nové (10:12)

Výzkumník: A z jakého důvodu se na vás obracejí, co sami ty školy postrádají, z jakého důvodu vás oslovují? (10:19)

Respondent: Oni opravdu využívají jakoby té možnosti toho netradičního prostředí, že jako můžete povídat o tygrovi a o žirafě i ve třídě, ale pokud se pak na tu žirafu nebo tygra jít podívat v reálu tak vlastně to je pro jakoby pro naše vzdělávací centrum ohromná deviza proti ostatním, protože oni to jako spojí, že možná by do té zoo si jeli sami jako ty učitelé jenom aby se na ty zvířata jenom podívali, ale tím, že jim nabízíme ten výukový program ještě, který jakoby dodá, doplníme o nějaké další informace, které oni by si museli třeba hledat nebo nejsou v té ochranné vlastně problematice zběhlý takže jim vlastně přinášíme takový ten bonus, jenom k tomu podívání se na cizokrajná zvířata (11:13)

Výzkumník: Hm. Takže jsou ty základní školy otevřeny k té spolupráci s těmi ekologickými centry a (11:21)

Respondent: Myslím si, že joo, že vlastně jakoby my jako zoologická zahrada si nemůžeme stěžovat vesměs, zase ty školy, které vlastně mají zájem o tu nějakou environmentální tak hledají vlastně ty možnosti dosahu určité vzdálenosti žejo, zase něco jinýho je třeba okolí Brna kde těch ekocenter je velké množství, třeba na té Vysočině opravdu tuhle environmentální výchovu v podstatě dělá středisko Chaloupky s kterým my jakoby spolupracujeme a my jsme do toho jako nějak přišli, přidali se dál, ale jinak tady větší nějaké víc tam té nabídky už jsou to opravdu jen malé počty toho kde se můžou ta škola v dojezdové vzdálenosti dostat. (12:13)

Výzkumník: A jak tu spolupráci s těmi základními školami hodnotíte? (12:18)

Respondent: Hodnotím je velice dobře, mám za ty těch 10 let opravdu zkušenosti od těch pedagogů, že jsou spokojeni s těmi programy, že jim to vyhovuje. Případně jsme schopni i dělali jsme programy na míru, že třeba oni mají vlastně nějaký svůj projektový den, kde potřebují něco speciálního, takže my se jim snažíme vycházet vstříc a myslím, že to oceňují, že prostě jsme takový přístupní tomu všemu, co oni jakoby potřebují nebo si vymýšlí. A odchází vlastně většinou máme od nich, řekneme si i nějakou zpětnou vazbu ohledně těch programů a vlastně já nevím, když řeknu na 95% prostě je to pozitivní zpětná vazba, občas se dojde k nějakému nenaplnění toho co očekávali, některý bohužel pedagogové si myslí, že jako ten kontakt s těmi zvířaty bude až příliš velký, což nás překvapuje. Že třeba nemáme opičku v programu, že si opravdu nešáhnou na živou opičku, takže někdy mě to až mě to u těch pedagogů překvapuje, že si opravdu myslí, že jako ty zvířata by se mohly, já nevím proč si je děti nejdou pohlídat do výběhu, tak někdy to jsou překvapivé informace, ale ve většině je to všechno v pořádku. (13:40)

Výzkumník: A probíhá ta spolupráce s těmi základními školami spíše na dlouhodobé bázi nebo jsou to i takové jako jednorázové, jednorázové akce, že s tou základní školou ta spolupráce je jednorázová? (13:53)

Respondent: Obojí, určitě je spousta jakoby škol, které tím jak už jsem říkala, že si pak zvolí několik let už prostě 6 let opakovaně sem jezdí, že vždycky v každé nebo nemusí jako v každé jo, ale třeba ve 3. třídě jedou na tenhle program a potom jedou v 7. třídě na nějaký jiný program a prostě dělají to opravdu pravidelně takže někteří už opravdu volají jako staří známí, ve stylu tak zase chci pro všechny škol...třídy objednat to a to. Že to je, ale samozřejmě je i část, která se k tomu dostane náhodou nebo spojují třeba i ty naše programy, že to nemají jako součást výuky nebo neberou to jako součást výuky, ale spojí

to třeba se školním výletem. Takže i některé, a i z dálky což nás překvapuje, že někdy i vod Znojma, z Brna někde co je pro nás jakoby vzdálenost jako velká i nějaká škola někde od Prahy prostě sem přijela v rámci, byli někde na škole v přírodě a v rámci toho si vlastně zjistili, že se sem můžou jít podívat a nejenom podívat se na ty zvířata, ale právě si zvolit i ten program a tím pádem se ta síť vlastně toho našeho rozsahu neustále zvětšuje... žee nám prostě přibývá prostě těch kteří se k tomu vrací. (15:12)

Výzkumník: A jak hodnotíte ta klíčová témata environmentální výchovy, která jsou definována vlastně státem? (15:19)

Respondent: (Respondentce zvoní telefon) Tak..pardon... Průřezová témata vlastně evniro..jako je environmentální témata jsou buď jak součástí průřezového tématu tak vlastně i v těch jednotlivých vzdělávacích obsahy. Takže tam asi nějakým způsobem definované, myslim si že stejně vždycky nejvíc záleží na té škole nebo na tom konkrétním pedagogovi je jak to uchopí jo, že on může mít napsané vzletná myšlenka kdoví co, ale dá se to odbít 2 větama nebo 2 zápisy v sešitě. Anebo se to může prostě projevit tady to jedno konkrétní téma v projektovém týdne jo, že to opravdu tam to není že o těch, v rámci vzdělávacích programech to není určeno, jak přesně určenej...jak přesně se to má říct jo, takže vy můžete říct já nevim o čem jako 2 věty anebo to můžete pojmut opravdu hodně. Takže prostě to, co by tam mělo být tam nějakým způsobem a kdo si tam chce najít něco navíc tak určitě to tam může dát. (16:27)

Výzkumník: Hm. Takže souhlasíte, s tím, že environmentální výuka je vlastně pojmuta jako to průřezové téma? (16:34)

Respondent: Ona, ona je právě pojmuta jak to průřezové téma, ale zase je na těch školách jak to potom vezmou jo, jestli vyloženě mají někde předmět, ale ona by podle mě měla je přirozenější že ta environmentální výchova by měla procházet všemi předměty ona by neměla vzniknout jako nebo úplně jako samostatný předmět, který někdo bude potom to, ale proč ne i v češtině povídat si o environmentálních tématech proč si v angličtině nezjišťovat něco o zvířatech, proč nepočítat v matematice nějaké příklady, kde můžete tohle vložit a to už je na té práci toho pedagoga jak to pojme. Že myslim, jako určitě, že to je v pořádku, že je to takhle průřezově. (17:22)

Výzkumník: Hm...takže dle vás záleží na tom konkrétním pedagogovi a na té konkrétní škole ,jak tu environmentální výchovu pojmut? Jak jsou k ní nakloněni a pak se to odvíjí (17:36)

Respondent: Myslím si, že hodně, že opravdu pokud pro to nemá jakoby chuť do toho jak pedagog a nemá podporu u té, teď jsme se zasekli, slyšíme se? (17:50)

Výzkumník: Slyšíme se? jojojo slyším. (17:50)

Respondent: Tak pokud nemá jakoby ten pedagog a má podporu ještě nebo je to tam nějak ta podpora v té škole tak si myslím, že toho může udělat mnohem víc než ten, který vlastně k tomu tu chuť vůbec nemá, nemá třeba ty informace, nemá zájem tak potom ta environmentální výchova se stává naprosto formální. (18:20)

Výzkumník: A jaké téma považujete za dominantní témata té environmentální výchovy? Dá se to vůbec říct? (18:26)

Respondent: No právě... dá se to vůbec říct. Samozřejmě asi by to mělo být k nějakému udržitelnému k té změně chování jo, že mělo by to vést k tomu, aby ty děti, když budou odcházet do života tak už to nemusí nikde studovat, ale mají to v sobě jo, že svým chováním ovlivňují svět i na tom druhém konci světa jo, jako já nevím, když si budou kupovat výrobky s palmovým olejem, že vlastně třeba nějaký orangutan třeba má s tím problém. Takže to je podle mě stěžejní, uvědomit si ten, že jsme součástí přírody a že jsme součástí přírody, že jí ovlivňujeme tak hrozně moc, že musíme svým chováním to vylepšit. To je hlavní věc, jako není důležité, aby věděli nějaké faktické věci nebo kolik čeho je nebo kdo jak žije nebo kdo má kolik noh, ale důležité je vědět jako že my jsme součástí přírody a svým chováním ji ovlivňujeme. (19:35)

Výzkumník: A která témata jsou dle vás nejvíce a která nejméně rozvíjena na základních školách v té environmentální výchově? (19:42)

Respondent: Tam samozřejmě je trošku problém, ono tam toho odvíjí se od věku, že jo nemůžete asi prvňákovi povídat o tom, že může ovlivnit vztah k místu a místu kde žije a podobně. Nebo nějaký takovým způsobem nebo rozhodování orgánů a tak podobně, to je tam asi pro až se ty základní, případně střední školy. U některých si myslím, že jako dochází právě k příklonu k té znalostní věci nebo něco takového, ale že tam chybí takový nějaký ten kontakt nebo pocit jako prostě to ztotožnění se s těmi myšlenkami. Abych řekla přesně, který téma je tam zase závisí na tom, jestli se podíváte, na který ročník, na které škole a tak podobně. Samozřejmě jednodušší je asi takové ty pocitové věci, mnohem horší jsou potom už jako nějak zapojit, aby skutečně tam fungovali ty u těch základních škol v těch vyšších ročnících takové to plánování a spolurozhodování a prostě, že už jsou

možné jako oni je můžou dělat, ale je to opravdu podle mě výjimečné, že skutečně je ta škola natolik aktivní, že se zapojuje třeba do některých toho, jak to vypadá ve městě, místě nebo něco takového. Takže to je ta věc, která podle mě už je jenom pro ty nadšenější nebo pro ty, běžná škola, kde nikde k tomu nemá nějaký vztah tak si myslím, že tam se to splní jenom tak nějak formálně. (21:33)

Výzkumník: A myslíte, že s těmito těžšími tématy můžou třeba pomoci ty ekocentra? (21:38)

Respondent: Určitě jsou ekocentra, které se třeba jakoby a zase tou oblastí kde to je které se přímo já nevím třeba v tom místě učení věnují, které mají vlastně ten důraz na tadytyhle spíš ty složitější témata, které vlastně to a...u nás já bych řekla, že jakoby nějaké je taky ty složitější věci u těch starších se snažíme, ale myslím, že když bych vzala početně tak pro nás je gro, ten vztah k těm pocitovým k těm zvířatům nebo něco takového spíš k té hladině emoční nebo něco takového, využití toho že tu ty zvířata jsou jako. (22:25)

Výzkumník: A jak vnímáte vlastně za tu vaši dlouholetou praxi ten vztah těch dětí k zvířatům? Setkala jste se někdy třeba úplně s negativním vztahem dítěte a znuděným? (22:40)

Respondent: U těch starších zvláště když jsme to měli nějaký programy, jo když si představíte takový ty devátáky v pubertě zvláště někdy v květnu, červnu, když už to mají všichni, takže někteří to brali, jakože už to je to, co tu musí přetřpět a nějaký jim je to vlastně úplně jedno, žejo oni by potřebovali hrát na tom mobilu a nechcou. U těch malých se s tím nesetkáváme tam opravdu ta emoční k těm zvířatům prostě všechny děti, skoro všechny děti mají rádi zvířátka. Nenašli jsme se jako nějak extrémně, někdy jsou to takové ty fobie nebo obavy z některých zvířat jako třeba hadi, někdy to teda jako způsobují i paní učitelky, které první, když doneseme hada tak jako začnou dělat ‚fuj‘ a ty děti to potom opakují žejo jako. Hned od začátku my jim říkáme, že to není nic špatného ať si to vyzkouší jako nenutíme jo, není to tak že by děti odcházely s brekem, že jsem je přiškrtla hadem, ale snažíme se je přemluvit a někteří se nechají časem jako že to vyzkouší a zjistí nojo ale ono to není hrozný, ono to není slizký, ono to není protivný, to je příjemný jo. A začínaj jako máme to tak žejo samozřejmě s hady a případně s hmyzem. My máme vlastně různé takové pakobylky a šváby a taky vlastně časem potom zjišťují nojo to je krásný, je to zajímavý, takže přímo i jako během toho programu někdy dojde k tomu posunu u toho vnímání, jak než přijdou a když odchází z toho programu. Takže potom tyhle programy

nás velice těší, že z toho máme radost, že vlastně že to mělo, žejo když přijdou všichni a všichni jsou nadšený a všem se všechno líbí tak vlastně si člověk řekne a kdyby tu nebyly tak se nic nezmění no bylo to pro ně jenom příjemné chvíle které strávily, ale pokud se nám povede vlastně na někoho zapůsobit tak, že změní třeba i ten svůj pocit během toho programu tak to máme z toho hrozně dobrý pocit a k tomu podle mě to má sloužit. Aby to tímhle způsobem bylo. (24:45)

Výzkumník: A jak tedy hodnotíte tu spolupráci se základními školami, v čem to funguje a v čem naopak ne? (24:52)

Respondent: Já, jak už jsem říkala jako já si myslím, že jakoby přímo naše konkrétně environmentální centrum se se školama funguje dobře. Svědčí o tom ten zájem, který vlastně je, že není že by nějakým způsobem jsme ne to...my máme i dobré odezvy co se týká vlastně třeba těch soutěží škol které se tam třeba zapojí, těch už není třeba jako tolik jo jsou třeba do deseti škol, které se toho zúčastní nebo do dvaceti někdy jo někdy 15 škol se zúčastní. Samozřejmě tam má vliv i ta dojezdová vzdálenost jo jako když uděláme soutěž, která tady která je potřeba aby ty děti tady 2x přijely tak to nemůže být 6 dětí vítězné družstvo, tak to nemůže být škola zdaleka, protože náklady té školy aby sem dovezl jeden učitel není tak jako možné, takže to už jsou jako školy opravdu děti toho z toho bližšího okolí, které se jakoby tímhle způsobem zapojují takže a nějaké problémy já v tom nevidím, jako se vždycky nějak domluvíme takže si myslím, že to funguje. (26:01)

Výzkumník: A daří se v celkovém náhledu podle vašeho názoru a zkušeností díky takové spolupráci vás jako ekocenter a těch základních škol naplňovat ty cíle té environmentální výchovy? (26:15)

Respondent: Určitě, myslím si, že i v rámci my jako taky spolupracujeme s dalšími jak už jsem říkala s Chaloupkama nebo i mezi zoologickými zahradama, ono vlastně v každé zoologické zahradě funguje jakýmsi způsobem nějaké vzdělávání, někde mají vlastně samostatné třeba oddělení, někde je to součástí práce nějakého jiného oddělení a my třeba taky jakoby děláme zase společnou zase akci kdy se snažíme spolupracovat aby ten záběr právě na tu kampaň byl co největší, jsme dělali soutěž, která vlastně jakoby v různých zoologických zahradách potom vlastně vyšla do vlastně vítězství nějakého týmu v jedné zoologické zahradě. Takže snažíme se prostě rozšiřovat neustále tu ten okruh a zvyšovat vlastně to množství, protože ty zoologické mají ohromný potenciál z těch z toho množství té atraktivitu, je třeba méně v nějakém ekocentru, které je někde je to tam sice hezké, ale

je to malé ekocentrum, které je někde a nic jinýho vlastně nemá, tak vlastně i ty počty jsou úplně jiné než tady jo a je to tou atraktivitou. Ne že bysme my byli tak výborní, ale je to vlastně tou atraktivitou té zoologické zahrady, jo takže to je ten potenciál, že i ty věci které ty jiné ekocentra třeba můžou předat jenom malému počtu, my díky tomu, že vlastně o tu zahradu jako je to atraktivní věc i pro ty kteří třeba k tý environmentální výchově úplně netíhnou, ale tím, že si řeknou pojedem na výlet do zoologické zahrady při té příležitosti se dozvíme, že to má nějaký program, že jako existuje tadyta problematika, takže jakoby rozšiřujeme to povědomí o tom, o těch environmentálních tématech, takže myslim že tou spoluprací se to určitě daří. (28:12)

Výzkumník: A jak celkově hodnotíte tu environmentální výchovu na základních školách v České republice, hodnotíte jí kladně či záporně, co by se mělo změnit nebo co třeba dobře funguje? (28:23)

Respondent: Já asi myslím, že jsou velké rozdíly mezi školama jak to, kde funguje. Můžu to teda i protože ještě, než jsem tady přešla tady do centra tak jsem učila. Takže já jsem jakoby učitelka ze základky, koordinátorem environmentální výchovy, který se tam snažil to rozpohybovat a nějakým způsobem tu environmentální výchovu prosadit, aby právě byla součástí všech těch předmětů anebo aspoň tam kde to se úplně hodí, a i jak tady chodí ty různé školy, tak je vidět, když se bavíme s těmi pedagogy, kdo kde, co dělá, jak to kde funguje, tak samozřejmě za A my máme už se bavíme jenom s těma kde nějaká ta výchova nějak funguje, protože už někam jdou. Pořád si myslím, že je spousta škol, kteří opravdu k tomu tíhnou takovým nějakým formálním způsobem, že se prostě protože se v přírodopise mluví o lese tak tím, je splněná ta celá kapitola environmentální výchovy les, jo něco takového. Takže si opravdu myslím, že jsou rozdíly a že je to, jak už jsem říkala opravdu na těch pedagogích a na podpoře vedení školy. Musí tam být teda podpora toho vedení tý školy, protože ani nejnadanější a osvícenější pedagog dobře může jakoby v těch v rámci svých předmětů, kde učí nějakým způsobem jako na ty žáky nějak působit, ale samozřejmě pokud to nefunguje jako v té škole jako celek tak je to ta práce menší nebo ten dopad je mnohem menší. Takže já si myslim, že rozdíly, že nedokážu říct kolik je jakoby těch kde je to dobře a kde je to špatně jo to nedokážu říct, ale myslim si můj osobní názor je, že opravdu jsou velké rozdíly. (30:20)

Výzkumník: Takže si myslíte, že tu obrovskou roli na té implementaci té environmentální výchovy hraje vlastně to vedení školy a ty samotní ti samotní pedagogové, jak k tomu přistupují? (30:33)

Respondent: Myslim si že jo, že to je největší jakoby podíl toho, jak to funguje v těch školách. (30:39)

Výzkumník: A jaký vliv mají podle vás ekocentra na výuku základních škol? (30:43)

Respondent: Podle mě jsou strašně důležité v té podpoře toho vlastně environmentálního vzdělávání, že umožňují pedagogům vlastně lepší návod nebo vhléd do té problematiky, že jo ne každý si chce o tom hledat jak kolik je rybolov v oceánu a podobně, protože už toho mají tolik natož aby ještě se zabývali konkrétními tématy, takže takové ty nadstavbové témata vlastně ty environmentální střediska nebo centra můžou velmi pomoci jo, že vlastně nesuplují tu běžnou výuku, ale prostě vnáší tam to něco navíc, něco navíc vlastně k tomu tématu a těm pedagogům podle mě aspoň si myslím, že ty školy, které se zapojují tam chodí proto, že jim to pomáhá. Že jim to umožňuje to provést nebo jakoby to probrat s těmi žáky mnohem lépe, do větší jakoby hloubky. (31:47)

Výzkumník: Tak to je všechno...máte takhle na závěr nějaké dotazy? Chtěla byste něco doplnit? (31:51)

Respondent: Asi ne... (32:07)

Výzkumník: Tak to to je všechno, moc vám děkuju. (32:13)

Respondent: Jo... (32:17)

Výzkumník: Tak já vypnu nahrávání. (32:23)

Rozhovor – středisko ekologické výchovy č. 5 - Lenka

Výzkumník: Tak já bych se teda nejdřív chtěla představit, já jsem teda Klára Drahozalová a studuju v Hradci Králové Sociologii a v rámci vlastně empirické části mé bakalářské práce jsem si vybrala vlastně environmentální výchovu a v rámci našeho rozhovoru mě bude zajímat jakým způsobem hodnotíte environmentální výchovu na základních školách a výzkum je tedy anonymním nikde se tedy neobjeví vaše jméno nebo další údaje podle kterých by vás bylo možné identifikovat a pokud byste na některé otázky nechtěla odpovídat nic se neděje prostě je přeskočíme. A rozhovor s vámi si nejprve nahraji, pokud byste souhlasila a to mi bude sloužit vlastně k tomu, že ty rozhovory poté přepíši a spolu s dalšími je budu analyzovat a výsledky vám tedy poté ráda pošlu. Tak myslíte, že bych mohla nahrávat ten rozhovor? (00:52)

Respondent: Jo, určitě jo. (00:54)

Výzkumník: Jo tak super. A jako první otázku bych se chtěla zeptat, jestli byste mi mohla říct něco o středisku ekologické výchovy ve kterém působíte, vlastně o xy? (01:06)

Respondent: Jo, no tak xy vlastně on vzniknul před asi 30 lety zhruba a ekologická výchova je vlastně jednou z takových těch základních pilířů proč ta stanice vznikla a odehrávají se tam dlouhodobě už komentovaný prohlídky vlastně od začátku fungování stanice jsme hodně zaměřený na takovou tu praktickou ochranu zoologickou prostě zvířat v přírodě a no... takže vlastně momentálně tam běží i nějaké jako ekologické programy pro děti, nejenom ty prohlídky, ale nabízíme velkou škálu teda různých programů, a od mateřských škol až po střední školy no. (01:59)

Výzkumník: A takže to ekologické centrum vzniklo jako zároveň s tou s tou stanicí hned v začátcích nebo se to jako připojilo až postupem času? (02:10)

Respondent: No vlastně ve stanovách už při zakládací smlouvě z xy je ekologická výchova jako hlavní...hlavní téma, takže už to vzniklo jako v začátcích, ale jak říkám dřív to fungovalo jenom tak že tam vlastně chodili návštěvníci a probíhalo to formou nějakých těch prohlídek a následně já nevím před kolika to bylo už lety 12, 15 let je to když jsme začali teda nabízet ty ekologický programy (02:45)

Výzkumník: Hm. A já jsem vlastně koukala na vaše stránky a je tam 30 programů na různá ekologická témata, tak mohla byste to nějak rozvíst jaký, jaké programy pro ty

základní školy třeba nabízíte nebo o jaké programy je největší zájem a na které témata se hlavně ty programy zaměřují? (03:04)

Respondent: No tak my jako záchraná stanice jsme specializovaní na ty programy se zvířaty takže jezdíme do škol se zvířatama hlavně děláme programy o tom jak ty konkrétní zvířata třeba v té přírodě chránit a co potřebují a jak by člověk měl postupovat tak aby vlastně se k nim choval ohleduplně a samozřejmě jsou tam i nějaké programy jako globální, kdy třeba máme program i na nevim zodpovědnou spotřebu nebo na globální problémy v Evropě... na světě žejó jsou ekologické problémy, no ale většina převážná většina je tematizovaná na naše volně žijící živočichy (03:51)

Výzkumník: Hm. A o jaké programy je větší zájem? o ty... (03:56)

Respondent: No tak v posledních letech teda v posledním roce to bylo slabší, jinak samozřejmě největší zájem je o to abysme přijeli s tím zvířátkem nebo potažmo ta škola přijela za náma, na jaře určitě největší zájem o program s mláďaty, kdy do stanice se dostává obrovské množství mláďat takže při tom programu seznamujeme děti jak se zachovat když uvidí to mláďe v přírodě takže to je jeden z takových nejvíce atraktivních programů a potom jsou samozřejmě atraktivní ty kde přímo s tím zvířátkem přijedeme do té školy takže netopýři, jezečci, sovičky atak. (04:44)

Výzkumník: Takže je možnost že i vlastně vy ze záchrané stanice jako dojíždíte do škol do těch tříd? (04:50)

Respondent: Mhm. (04:52)

Výzkumník: Přímo, není to jenom tak že ty školy přijíždí za vámi a (04:56)

Respondent: No no no jezdíme také no. (04:59)

Výzkumník: Hm. A o co je zase větší zájem, že ty školy přijedou za vámi anebo že vy přijedete rovnou k nim a oni nemusejí? (05:06)

Respondent: No, to záleží žejó my máme otevírací dobu stanice omezenou, přes podzimní, zimní měsíce je stanice zavřená takže v té době jezdíme po školách, školkách a v těch letních měsících tam samozřejmě během května června prostě školy víc myslím že jezdí do stanice i během toho září. (05:37)

Výzkumník: Hm. A na která tedy ekologická environmentální témata se vaše ekocentrum zaměřuje? (05:47)

Respondent: No jak jsem už řikala no je to hlavně vlastně problematika volně žijících živočichů a s ní spojená ochrana no, takže to jsou ty zásadní základní témata, ale máme i další. Zabýváme se nebo nabízíme i programy já nevím třeba o hmyzu o vodních organismech o jak jsem řikala o těch globálních problémech nebo různě no nevím co ještě, no hlavní jsou prostě ty volně žijící živočichové. (06:32)

Výzkumník: Hm. A mohla byste mi povědět o pozici kterou zastáváte v tomto ekocentru v xy? (06:37)

Respondent: No já jsem vlastně zoolog, pedagog takže takže vyučuju ty výukové programy no a tvořím je. (06:53)

Výzkumník: A co přesně stanice Pavlov poskytuje v rámci té environmentální výuky základním školám? (07:00)

Respondent: Jenom základním školám nebo i...(07:04)

Výzkumník: No můžete asi i celkově to říct jako i školám nebo jestli i se středními školami spolupracujete (07:11)

Respondent: No.. jak poskytuje. Máme celou škálu teda těch programů kde v rámci každého programu my jednak seznamujeme ty žáky s daným tématem do hloubky, mají k tomu třeba i nějaké pracovní listy, nějaké aktivity formou třeba her nebo nějakých přímých ukázek těch zvířat, že si i můžou třeba to zvíře nakrmit nebo podržet na ruce nebo opravdu třeba přichází do různého kontaktu s nimi a no v podstatě se v nich snažíme tímhle způsobem nějak vzbudit zájem o přírodu a v prohloubit znalosti na to dané téma no. (08:06)

Výzkumník: Hm. A jak vnímáte vlastně vy jste v tom přímým styku s těmi žáky tak jak vnímáte jejich postoje vlastně a jejich zájem o tu přírodu a jestli jste se například setkala i s nějakým některými dětmi s žáky který mají jako odmítavý vztah k přírodě nebo až jako negativní? (08:30)

Respondent: No většinou to nedávají během programu teda znát jestli mají teda špatný vztah, že si myslím že by je zbytek třídy odsoudil a samozřejmě se setkávám velice často, že se třeba děti toho zvířátka bojí jo když přijedu do školky s netopýrem tak některé děti prostě utečou a nechtějí se účastnit, nakonec většinou teda se z dálky na toho netopýrka podívají a většinou se nějak ten panický strach podaří během programu odbourat, ale no většinou to je tak že, že i ty kteří teda jsou hodně na vážkách tak během toho programu

nějak se jako i zapojí a nesetkala jsem se s nikým kdo by jako vyloženě jako měl odmítavý postoj k vůči něčemu co jsme prezentovali. (09:29)

Výzkumník: A s kolika školami a školkami xy spolupracuje? (09:34)

Respondent: Noo..tak to je jako úzce spolupracujeme v řádově s desítkami škol a školek, ale řekněme si na výukové programy jezdí školy, školky z celé Vysočiny takže to prostě nevím těžko se mi odhaduje, ale bude to třeba nevím vyšší desítky. (10:04)

Výzkumník: A spolupracujete tedy jenom se školami a školkami z Vysočiny nebo k vám jezdí i školy z jiných krajů? (10:12)

Respondent: Jo někdy jezdí až z Prahy i tam jsme byli na výukovém programu, takže jo vlastně celorepublikově v podstatě, ale Vysočina je to stěžejní, tam máme nejvíc zájemců. (10:28)

Výzkumník: A je ta spolupráce se školami a školkami spíše jako na té dlouhodobé bázi a nebo že si vás třeba objednávají častěji za rok nebo každý rok v rámci té výuky a nebo jsou to jenom jednorázové? (10:45)

Respondent: No která škola školka, tam většinou je některá škola, školka nás chce 4x ročně, některá jednou a dost. To zase nejde úplně paušalizovat. To je různý no. (11:01)

Výzkumník: A nabízíte tedy jako stanice xy ty programy spíše jako kratší jako jednodenní nebo jako nabízíte i nějaké pobytové programy nebo nějaké další programy? (11:14)

Respondent: No já jsem možná ještě zapomněla zmínit, my máme taky na stanici xy nabízíme přírodovědný kroužek tak tam vlastně samozřejmě jsou ty děti který už to baví, který to zajímá, který jsou jako naučený a věděj toho hodně a pro ty pořádáme jako i takový další akce třeba třídenní pobytový akce, teďko nově to začneme nabízet i školám, ale říkám teď je na to prostě taková horší doba žejo, takže uvidíme no a tak nějak bych řekla jo jestli nabízíme, ale většinou se to teďkon vlastně pro školy, školky jsou to většinou hodinové, dvouhodinové programy. (12:13)

Výzkumník: A jakým způsobem dochází vlastně k oslovení té stanice xy a zapojení do její výuky těmi školami, jakým způsobem vás, vás oslovují ty školy, školky nebo i jiná organizace? (12:25)

Respondent: No většinou to je formou emailu nebo nám zatelefonují a my někdy i rozesíláme třeba školám v Havlíčkově Brodě nebo Jihlavě nějaké jako nabídky aktuálních programů, třeba během podzima to vždycky rozešleme aby měli na ten rok přehled co se tam bude co je aktuální a oni nám zase nějakým emailem kontaktují třeba. (13:00)

Výzkumník: A z jakého důvodu se na vás ty školy a školky vlastně obracejí co sami postrádají z jakého důvodu vás jako to ekocentrum oslovují? (13:11)

Respondent: No tak asi samozřejmě nemůžou všichni učitelé vědět všechno, takže tam asi zřejmě chybí nějaký ten přímý kontakt s tou přírodou a zapojení se třeba do té ochrany a v té stanici to vlastně je možné i s ve spojení s těma živýma zvířatama jako docela atraktivní záležitost, takže jako určitě ve škole žáci v lavici nezažijí, takže asi z toho důvodu. (13:47)

Výzkumník: Takže vlastně by se dalo říct, že vás oslovují za tím účelem té jako praktické části té třeba například té ekologické výchovy nebo toho jako přímého kontaktu s tou přírodou? (14:02)

Respondent: No asi je to kombinace obou dvou možná ještě i nějakých nových znalostí, informací, které můžeme předat takže asi se jedná o všechny ty 3 faktory. (14:19)

Výzkumník: A jak často vlastně spolupracujete třeba s těmi základními školami a školkami, kolikrát třeba za rok vás osloví nebo je to zase jako individuální nebo jak která škola školka? (14:33)

Respondent: No to myslíte celkově jakou máme návštěvnost nebo s konkrétní školkou? (14:40)

Výzkumník: Třeba s konkrétní školou nebo školkou kolikrát za rok vás třeba osloví. a právě si objedná nějaký ten váš program? (14:50)

Respondent: No měli jsme tu školky, které opravdu chtěli opravdu vyzkoušet všechno co jsme nabízeli, takže jsme jezdili třeba 4x, 5x pak jsou samozřejmě školky, který max to zkusí jednou nebo jim to jednou stačí za rok a je to je to různý, když se rozhodnou už přijet do stanice tak většinou nejezdí jako že by jezdili vícrát většinou to je jednorázová akce, třeba výlet který mají spojený s tím že na stanici mají ten dvouhodinový program takže to je většinou jednorázový. (15:31)

Výzkumník: A jak hodnotíte tu spolupráci stanice xy a se základními školami nebo i s těmi mateřskými školkami? (15:44)

Respondent: Já myslím že spolupráce je velice dobrá, některé ty školky i školy se chtěli zapojit i víc, že prostě nám třeba nosili krmení pro zvířátka nebo čepičky pro veverky nebo dělali sbírky různé, zapojovali se do různých her i mimo teda ten program, takže určitě si myslím že jako spolupráce je velice dobrá dlouhodobá funguje no jo. (16:16)

Výzkumník: A jak hodnotíte ty klíčová témata té environmentální výchovy, která jsou vlastně dána legislativně a jestli jsou pro vás jako pro stanici xy závazné když například tvoříte ty programy aby vlastně si vás...(16:33)

Respondent: Oni jsou hodně definovány široce takže si myslím, že veškeré naše programy se do toho dají jako nějak nasoukat. Abych se přiznala tak samozřejmě při každém novém programu se nekoukám jestli splňuje veškeré náležitosti v rámci vzdělávacího programu, ale oni opravdu ty definice jsou tam hodně jako zešíroka myslím si, že veškeré naše programy tam lze zařadit. (17:11)

Výzkumník: A funguje to například tak třeba i že škola probírá některé téma dejme tomu nebo má některé téma co probírá ve škole a objednájí si právě u vás nějaký program, který se jim do toho hodí a vlastně suplují tím tu výuku na základní škole nebo jako doplňují tím tu výuku třeba? (17:33)

Respondent: Jo, jo taky to tak funguje no taky. Teď bohužel je to slabší žejo, ale jo normálně to takhle přesně běží. (17:44)

Výzkumník: A jaká témata té ekologické výchovy považujete za nejdůležitější? (17:50)

Respondent: Tak nejdůležitější samozřejmě ráda vyučuju takže v podstatě z těch nabízených programů...no nejdůležitější, ono kdyby se tím lidi řídili tak jsou nejdůležitější všechny no, samozřejmě jako pro nás jako společnost by bylo určitě nejvíc to gro kdyby se lidi naučili šetřit a aby prostě neplýtvat, nevyhazovat obrovské množství odpadu a to si myslím, že jako by mělo asi největší efekt, já samozřejmě jak jsem spjatá s tou přírodou a mám tam všechny ty živočichy tak i ty programy na konkrétní druhy jsou zajímavé, ale jsou to samozřejmě jen takové dílčí skládačky podle tohleto si myslím, že by asi mělo kdyby každý člověk prostě tohleto vzal, že jsou normální šetřit přírodu ty zdroje, šetřit všechno tak to je asi to to nejzásadnější. (19:22)

Výzkumník: A myslíte si, že se tomu věnují základní školy nějakému tomu jako udržitelnějšímu životnímu stylu jestli jako to...(19:33)

Respondent: To jako myslím, že to tam ještě hodně jsou velké mezery, setkala jsem se s výjimkami, kdy třeba pan učitel který chtěl a dokázal to jako dětem takhle předat, ale jsou to spíš výjimky no. (19:54)

Výzkumník: A které témata jsou dle vás teda nejvíce rozvíjena na těch základních školách? (20:04)

Respondent: No to se mi těžko posuzuje, protože já právě při jejich výuce nejsem a to jsou děti jako většinou prezentují 3 programy tak nemusí být ze školy nebo jo těžko se mi to posuzuje takže vopravdu no jako při těch výukách nejsem no. (20:30)

Výzkumník: A myslíte si že jsou nějaká témata, která jsou pro školy velmi náročná a právě si proto třeba objednávají nějaký program u ekocenter nebo že jako ho nezvládají pokrýt v té výuce nebo ty učitelé jako nevědí jakým způsobem to zapojit do té výuky jestli nějaká taková témata? (20:51)

Respondent: No asi jo, když se, to takhle funguje tak pravděpodobně jo ty třeba ty terénní v závislosti nějakých konkrétně ochrany a poznávání nějakého druhu terénu. Říkám těžko se mi to posuzuje když tam nejsem, neučím v té škole a nevidím ty učitele co učí že já si myslím že se to tam hodně, že se tam hodně věnují třeba během biologie třeba člověku a orgánům a nevím čemu, ale v rámci té ekologické výchovy tam určitě jsou mezery a nechodí dostatečně ven, neukazují si ty funkce té přírody, neukazují si problémy co třeba člověk způsobuje volně žijícím živočichům atak takže to si myslím, že je velký nedostatek proto asi i ty školy k nám jezdí takhle vyhledávají no a pak ty takové ty témata ne ty co jsou probíraný třeba jak jsem řikala ta šetrná spotřeba jestli to vůbec jako je nějak zmiňováno jestli tam probíhá nějaká výuka na tohle zrovna téma tak to si úplně nejsem jistá, ale nevím no. (22:27)

Výzkumník: No ono právě v těch dokumentech, který jsou legislativně dány k té environmentální výchově je to právě popisováno ta udržitelná spotřeba, že by se jako na základních školách měla probírat, ale pak jako záleží asi na každé škole, jak to asi implementuje do těch svých osnov a samotní učitelé (22:47)

Respondent: No tam je 90% dělá učitel nebo 99 který to dokáže nebo ne dětem podat. Takže to prostě se těžko posuzuje no. (22:58)

Výzkumník: Takže jakou roli vlastně si myslíte že má na implementaci té environmentální výchově to celkové klima školy ať už to je jako vedení té školy nebo samotní ty pedagogové? (23:10)

Respondent: Obrovskou to samozřejmě ten učitel konkrétní prostě dělá základ to je samozřejmě obrovskou roli hraje rodina žejo tam v té rodině dítě získává veškeré návyky. Takže to třeba člověk může něco v programu učit a pak tatínek s maminkou udělají pravej opak a je to všechno shozený dolů a nedostane se k výsledku. Takže rodina je to první a klima školy je obrovské jako to co ovlivňuje určitě hrozně moc no. Hlavně ty konkrétní učitelé ty biologie si myslím že to hodně ovlivňuje. (24:06)

Výzkumník: A setkáváte během programu na vaší stanici spíše jako s nadšenými pedagogy do té ekologické výchovy nebo? (24:16)

Respondent: Setkám se se všema, někteří jsou až moc nadšení někteří by se rozdali a někteří tam sedí a jen tak otráveně sledují. Takže opravdu úplně s širokou škálou nejrůznějších povah typu pedagogů tak. (24:39)

Výzkumník: A jak hodnotíte vlastně tu spolupráci s těmi základními nebo mateřskými školami v čem to jako funguje a v čem naopak ne? (24:49)

Respondent: Tak já myslím že obecně spolupráce dobrá akorát teď jsme už rok prostě to bohužel musí být přerušené nebo pozastavené. Teď se pokoušíme trošku nabídnout nějaké online programy abysme aspoň trošku zůstali v kontaktu, protože to je celý ta doba a jinak jako všechno spolupráce je dobrá no. (25:34)

Výzkumník: A je o to zájem o ty online programy vašeho ekocentra? (25:39)

Respondent: No my jsme to zatím nabídli ve školkách když ještě školky běželi a tam byl ten zájem takový slabší ono to totiž pro tu školku nebo mi to i přišlo že vlastně ty školkáci potřebují být strašně v kontaktu s těma zvířátkama a když jim takhle prostě ukážu netopýra tak to není ono, když si ho nemůžou pohladit a jenom tam koukají do kamery jestli teda co to tam leze tak prostě to jako nebylo ono a ještě já jsem s nima ráda v tom přímým kontaktu takže jsem z toho nebyla úplně nadšená, ale teď jsme jako natočili i jako výukové video tak prostě na tu domácí výuku třeba jim dáme možnost shlédnout toto výukové video tak jestli bude zájem to jsme zatím neposílali. (26:45)

Výzkumník: A daří se v celkovém náhledu podle vašeho názoru a zkušeností díky takové spolupráci ekocenter a právě těch základních nebo mateřských škol naplňovat cíle týté environmentální výchovy? (27:00)

Respondent: To je docela..těžká otázka to nevim, tak já nemůžu hovořit za všechny školy, třeba některá to naplní některá ne, ale je to poměrně těžký no samozřejmě, mě by přišlo dobrý kdyby každá škola shlédla všechny programy pak by to jako bylo dobré a něco by si odnesli, ale samozřejmě když přijedou jednou za 3 roky na jeden program tak to asi úplně z mého pohledu dostatečné není ikdyž nevim jak probíhá ta výuka u nich v hodinách takže to asi můžu těžko posoudit. (27:51)

Výzkumník: A poslední otázka, jaký si myslíte, že mají vliv právě ekocentra na tu výuku na těch základních školách? (28:01)

Respondent: Jaký mají vliv? (28:06)

Výzkumník: Hm... (28:06)

Respondent: Já si myslím, že možná asi pozitivní, doufám, že třeba i něco ti samotní učitelé během těch programů pochytí a nějaké ty postupy si zafixují nebo můžou ten program podpořit nebo nějaké ty postřehy z programu aplikovat i v dalších hodinách, žejo a program určitě dokreslit nebo do.. nevim jak to říct. No v podstatě doplňuje tu jejich výuku takže myslím si že to to jako funguje. (28:52)

Výzkumník: Tak jo, tak to je všechno, chtěla byste ještě něco na závěr doplnit...něco k problematice té environmentální výchovy? (28:59)

Respondent: Asi ani ne...asi jsem řekla všechno (smích) (29:07)

Rozhovor – středisko ekologické výchovy č. 6 - Jan

Výzkumník: Jmenuji se Klára Drahozalová a jsem studentkou na katedře sociologie Univerzity Hradec Králové a v rámci empirické části mé bakalářské práce mě bude v rámci našeho rozhovoru zajímat, jakým způsobem hodnotíte environmentální výchovu na základních školách. Výzkum je anonymní, nikde se tedy neobjeví vaše jméno nebo další údaje, podle kterých by vás bylo možné identifikovat a pokud byste na některé otázky nechtěl odpovídat, nic se neděje a rozhovor s vámi nejprve nahraji, jestli budete souhlasit, a to z toho důvodu, že ho poté přepíši, a spolu s ostatními rozhovory budu analyzovat a výsledky výzkumu vám poté ráda pošlu. (00:45)

Respondent: Super, to budeme rádi. (00:47)

Výzkumník: A mohla bych se teda zeptat, jestli si můžu ten rozhovor nahrávat s vámi? (00:53)

Respondent: Jo, určitě. (00:54)

Výzkumník: Jo? (00:54)

Respondent: Naprosto v pohodě. (00:55)

Výzkumník: Tak jo, tak super. (00:57)

Výzkumník: Tak na začátek bych se chtěla zeptat, jestli byste mi mohl říct něco o středisku ekologické výchovy, ve kterém působíte? (01:04)

Respondent: Hm, no..já působím v xy ekocentru ve xy a je to středisko přidružené k Českému svazu ochránců přírody..a jakožto platforma pro kontakt s veřejností zejména tou pedagogickou a žákovskou...takže se zabýváme především tématy, které se týkají celé organizace... a snažíme se to dostat srozumitelně lidem kolem nás. Pokud to dává takhle trošku smysl...(01:44)

Výzkumník: To určitě. (01:45)

Respondent: Mohl bych být konkrétnější samozřejmě. (01:46)

Výzkumník: A.. a na které environmentální témata se vaše středisko zaměřuje? (01:51)

Respondent: My se zaměřujeme zejména na péči o zeleň a zeleň v našem prostředí a nelesnou zeleň a ochrana živočichů. (02:05)

Výzkumník: Hmm..(02:06)

Respondent: No jako..dřív to bylo trošičku jiné, dřív jsme měli těžiště v odpadovém

hospodářství a...v těchto tématech, což pořád okrajově platí...ale teď jsou asi nejdůležitější ty stromy a....a jakoby adaptace na genetickou změnu. (02:29)

Výzkumník: Hm...(02:29)

Respondent: Ale v nějakém smyslu, jako v celorepublikovém prostě neklademe tomu až takový důraz, nicméně prostě to...snažíme se hlavně dělat doplňující témata k tomuhle tomu. Prostě není to o tom, že všechno..všechno je špatně, že svět se mění a je sucho a teď jako se s tím musí okamžitě něco dělat a naopak se snažíme doplňovat tu mozaiku informací tak, o těch které ještě nezazněly. (02:58)

Výzkumník: Hmm, a z jakého důvodu vlastně došlo k tomu tématovému posunu od.. vy jste říkal, že dříve jste se zaměřovali na ty odpady..a z jakého důvodu došlo k tomu tématovému posunu? (03:13)

Respondent: Už to není tolik aktuální, nebo myslíme si, že už....lidi tomhle směru tomu rozumí, ale dejme tomu jako z těch starších témat to je třídění odpadu a je to...byla tady přidružená k mediální výchova nějakým způsobem, což úplně nepovažuju za environmentální téma..spíš jako prostředek, aby lidi rozuměli..nebo žáci rozuměli co se..co se děje a jakým způsobem shánět informace vůbec...a teď naopak se snažíme vysvětlit studentům, žákům to co mohou slyšet dnes, aby to bylo jako aktuální...takže ta aktualita, hodně aktuálnost je důležitá. (04:05)

Výzkumník: A mohl byste mi povědět o pozici, kterou zastáváte v tomto ekocentru? (04:13)

Respondent: Já jsem vedoucí xy ekocentra...což jako jsme jedním z mnoha pracovišť Svazu ochránců přírody, máme jako další střediska třeba xy, který se zaměřuje na témata o klimatu a vody, tam to klima je jako víc vidět a pak je xy ten se zaměřuje na regionály..regionální přírodu CHKO Blaník, takže vlastně do těchto témat xy ekocentrum nejde..no a já jsem vlastně...jako vedoucí toho centra xy...takže pode mnou jsou zejména ty stromy a ochrana zvířat. (05:01)

Výzkumník: Hmm..a co přesně poskytujete v rámci environmentální výuky základním školám..nebo i celkově jako mateřským nebo i středním? (05:11)

Respondent: No..krajské středisko xy, tak máme celkem jasný popis práce..takže není to jenom o výuce, výukové programy, které plníme to.. podle závazku. Takže tam máme

závazky, ale nemusíme je překračovat o moc..pak jsou to různé semináře pro učitele, konferenci pedagogům..koordinujeme, což se potažmo vrací ve školních projektech těch žáků..a žákům samotným..tak těm pobytové programy nabízíme..návštěvou parazoo, což expoziční...expoziční prostor záchranné stanice pro trvale hendikepované zvířata a a na tom máme postavené jak výukové programy, pak další projekty..no nabízíme..ale to už není, to už je pak jako v rámci mimoškolní výchovy, to jsou kroužky, ale to je jakoby mimo ten (mainstring). (06:24)

Výzkumník: A jaké vy jste zmiňoval, že musíte plnit nějaké závazky..to myslíte jako závazky od kraje a co jsou ty závazky, které.. (06:37)

Respondent: Je to od kraje, od Ministerstva životního prostředí, závazky vůči Pavučině jako zesíťování center, tak jako krajské středisko máme za úkol koordinovat, takže tak jsou to právě ty konference, pravidelné rozesílky pedagogům, informace o dění o grantování...a jsou to informace, akce, které se tady dějou, takže..ekologická poradna je do toho začleněná, pravidelné rozesílky tohoto druhu, takže to není jenom o tý výuce napřímo. (07:20)

Výzkumník: A vy jste zmiňoval pobytové...že nabízíte pobytové programy, tak nabízíte i nějaké jako jednodenní programy? (07:28)

Respondent: Jo, těch je většina. Těch je většina, jakoby dopolední programy a je to prostě jeden a půl, dvouhodinové, tříhodinové programy, ale...když se tak na to podívám, tak vlastně efektivita těchto programů..ekonomická efektivita je vysoká, ale dopad na žáky je prakticky mizivý..prostě za tu tříhodinovou návštěvu ani za to dopoledne si prostě toho tolik neodnesou a nedají se začlenit třeba taky prožitku a zážitkové pedagogiky a podobně, takže my ty pobytové akce máme radši. (08:10)

Výzkumník: Takže vy jste říkal, že ty pobytové programy jsou efektivnější, co se týká té environmentální výchovy a předání informací žákům? (08:24)

Respondent: Záleží asi na tématice a na cílování, ale můžou být daleko efektivnější...protože než vůbec jako se skupinou vede do nějakého...pojme nějaká pravidla, tak vlastně ten čas utíká a pak samozřejmě nastupuje režim a jestli přijeli z daleka a jestli je venku špatné počasí a podobně, takže ty pobytové programy nám dávají úžasnou svobodu v tom, že když je dopoledne hnusně, tak odpoledne bude třeba hezky, tak si prohodím program a jedeme dál. Je ten zážitek hlubší, tudíž za zapamatovatelnost

a reakce na něj je jakoby lepší. (09:12)

Výzkumník: A můžete mi popsat některé z programů, které nabízíte třeba základním školám a na která jako témata se tyto programy zaměřují? (09:23)

Respondent: No...se teď podívám na nějaké ty...podle, podle výstupu copak tam máme takové ty...no..základní školy...hodně oblíbeným programem je „Biodiverzita“, což jsou badatelské průzkumy...vstupujeme tady do xy parku, což prostě srovnáváme kolik toho žije v trávníku, v zahradě, v řece, v potoce..prostě výlohy, určování a podobně a pak z toho vyvozujeme důsledky a nějakým způsobem se snažíme jako odhadnout důvody proč ta různorodost tam je a jsou i programy zaměřeny, aby se žáci koukali na celistvost toho...toho našeho prostředí, že to není jen chráníme jednotlivé, potřebujeme chránit celé prostředí aby ta kytky tam v pohodě rostla... a to je program, který může probíhat první pro druhé stupně základních škol a pak tam je....pak jsou tam simulační programy, které invazní druhy rostlin, které jsou postavené na simulační hře, která se pak rozebírá a pak se vlastně jde pátrat do terénu a odkazuje se na průběh té hry a rovněž simuační hra a to je k programu, který už teď moc neděláme je využívání palmového oleje...to je už jakoby tematicky trošičku už mimo náš region a je to starší program, takže pokud bude o něj zájem, tak ho necháme, ale myslím si, že už tady...že je na čase to uchopit to z jiné strany třeba a rovněž tady máme pro druhý stupeň základních škol třeba zdroje, což jsou obnovitelné zdroje a jejich využívání...zase odkaz simulační hru, tam jako minimálně polovinu programu probíhá hra volně strukturovaná, která.. ke které se pak vracíme a snažíme se jí analyzovat no, ten průběh toho..no a když pujdu pak těm prvně, prvněstupňovým a...potom řemeselné programy často..a naše poklidné téma to je ta parazoo, tak to jsou postavené na televizních soutěžích a vlastně hledání informací o těch hendikepovanejších zvířatech a vlastně si tam sami objevují proč ta zvířata vlastně jsou u nás, proč tam musí být, proč nemůžou být venku, jak došlo k těm zraněním a podobně...takže je to hodně postavené na těch....na tom samohledání informace nebo na tom
prožitku. (12:45)

Výzkumník: No, povídejte...já jsem skočila do řeči. (12:54)

Respondent: No různé...tady koukám jako detektivní programy...zase pátrání, určování pro změnu jako ve vodě, pak v půdě, to jsou starší programy..z těch řemeselných jsou tam přírodní barvy, rukodělná práce..to zase odkazuje na koordinaci regionální značky a regionality potravin. No a pak jsou tam dílenské programy, jako polytechnické, to nabízíme od mateřinek až po druhý stupeň, ale ty mateřinky tam jsou asi nejdůležitější,

prostě jak se školkovými děckama držet pilku a vyrobit něco ze dřeva tak, aby to bylo bezpečné a aby se dostali k nějakému opravdovému vyrábění. To je zase jakoby...nesouvisí úplně s environmentálními tématy, ale je to jakoby s rozvojem motoriky, která vlastně na těch školách je různá. No a taky děláme tady divadlo, tam se snažíme uchopit to vzdělávání způsobem jako divadýlka protože je to jako efektivnější... pro takhle mrňavé děti a děláme to jako okrajově..prostě. Náš záměr...nejvíce k nám chodí samozřejmě první, druhý stupeň základních škol, ale my bychom rádi zacílili ještě na ty střední školy a tam to posílili, narozdíl od těch mateřských škol, protože ty mají možnosti tady kolem poměrně dost vzhledem k jejich věku, takže tam necítíme jako potřebu nějak měnit současně nastavení. Takže asi takhle nějak bych to představil ty programy. (14:52)

Výzkumník: Super a jakým způsobem vlastně dochází k oslovení a zapojení do výuky těch základních škol. Jakým způsobem vás oslovují a pak následně jakým způsobem dochází k zapojení vás jako ekocentra a těch vašich programů do samotné výuky?(15:13)

Respondent: Hm, tak dneska...dneska je to strašně snadné poté co z ministerstva vyšla další vlna...Ministerstva školství...další vlna projektu šablon, tak vlastně ty přímo vyzývají k čtyřhodinovým projektovým dnům, což jsou čtyři hodiny výuky mimo prostor školy, takže do toho se asi nejvíce teď zapojujeme, protože když běží ty restrikce, tak školy čekají, kdy mohou realizovat a kam se mohou dostat a to je asi nejběžnější...protože naše programy jsou kratší, takže dochází k propojování dvou programů tematicky a záleží na věkové skupině, na poptávce té školy a my to propojujeme jeden program venku a jeden vevnitř, takže prostě jeden se týká těch zraněných zvířat, parazoo a druhý na tom...nebo naopak vyučuje se teorie a pak se jde do praxe ven aby se ty čtyři hodiny naplnili..a často ty školy jako jezdí ve více třídách, to je asi nejběžnější. Máme školy, která k nám jako chodí a už si zamlouvají další termíny a na pobytových programech rovněž, prostě ty jsou schopni si to zamlouvat i rok předem..že to potřebují a chtějí. (16:58)

Výzkumník: A z jakého důvodu se na vás ty základní školy vlastně obracejí? Co sami postrádají a co u vás vlastně hledají? (17:06)

Respondent: No to bych se jako mocha dohadovat, ale vzhledem k tomu, že nad tím přemýšlíme poměrně často...je to jakoby doplnění výuky aktuálních problémů a nějak jako dovysvětlení...prostě specializovaná odbornost..propojování souvislostí a změna sféry a prostředí, změna stylu výuky.....asi, asi takhle by to mohlo pokrýt většinu.(17:40)

Výzkumník: A...je to spolupráce s těmi základními či mateřskými, středními školami

spíš jako na dlouhodobé bázi? Že spolupracujete třeba s jednou školou už několik let nebo je to i jako jednorázově, že vás jednou...(17:58)

Respondent: Vzácně...je to asi kombinace a tady v regionu je to dlouhodobá spolupráce, ve xy k nám jezdí úplně všechny školy a...pak je ten dojezd jako horší..prostě... je to poměrně malé město, takže dojíždějí tady okolní vesnice, vesnické školy a ty taky jako pravidelně na různé programy a pak máme školy, které k nám jezdí třeba i z Prahy. A opakovaně se vrací, takže... je to jako různé, ale za ty dlouhodobé jsme samozřejmě rádi, protože se dá na tom stavět, i když je to spíš spolupráce s pedagogem než spolupráce se žáky. Vlastně přijde vždy s jinou skupinou žáků, ale máme programy, které jsou postaveny i jako na pokračování, takže...třeba jarní, podzimní blok jednoho toho samého a vlastně žáci si něco prožijou, a pak se vrátí za půlroku a dělaj k tomu nadstavbu a mezitím můžou anebo nemusí mít vlastní činnost, ale počítáme s tím aby to uzrálo, aby (nerozumím) jako jednorázovou záležitost. (19:16)

Výzkumník: A jak hodnotíte tu spolupráci vašeho střediska ekologické výchovy, ve kterém působíte právě se základními školami nebo mateřskými školami? (19:28)

Respondent: Jako celkem v pohodě....těžko, těžko říct jako co si od toho slibovat víc, jako kdyby tam...my můžeme i chceme být náročnější, ale zase chápeme, že gró výuky není u nás, ale je v té škole a ta má zase své závazky, takže prostě se snažíme nezahltit...školu závazky, vyžadovat od ní příliš moc, ale spíš inspirovat, aby vlastně tu školu nakopnout, aby to mohlo probíhat pak dál na škole, to je jako pak daleko efektivnější. My se jako často nedostaneme k tomu dlouhodobě... řeknou „hele tak my jsme vyzkoušeli to co jste nám tady říkali a dopadlo to takhle a takhle“..tak to berem jako daleko lepší výstup než když nám řeknou po týdnu programu „hele bylo to supr a možná se ještě uvidíme nebo možná taky ne a třeba příště pojedeme k moři“...to je jako..tam to nevíme. Kdežto takhle když něco rozjedeme a vrátí se to jako dobrý...a stává se, snažíme se vykopnout ty projekty a školy podle toho, kdo tam je z pedagogů, to záleží vysloveně na..ani ne na vedení školy, jako na těch kantorech samotných, jestli jsou schopni pak implementovat a pak ta spolupráce je dobrá. (21:10)

Výzkumník: A jakou roli si tedy myslíte, že má na implementaci té environmentální výuky právě celkové klima školy? Jakou roli hrají ty samotní pedagogové, učitelé a poté vedení školy? (21:24)

Respondent: No...vedení školy má poměrně zásadní roli. Když je náročné vedení kde prostě nějak strukturovaně to mají zapojené do svých plánů a mají to implementované na

škole, tak ty kantoři to následují a tam je to v pohodě. Pokud to vedení to má formulované, tak pak záleží na těch kantorech a tam se jako..tam vlastně přebírají to, co by mělo jít z toho vedení. Je prostě motivovaný kantor, který na těch školách něco dělá a má volnou ruku, tak je to taky dobré a pak je konzervativní vedení a...což si myslím, že už moc z těch jako klasických starých tvrdých režimů v týchle době už není žejo, už i ti konzervativnější že už nějakým způsobem reagují na...na tu změnu, na tu poptávku ze strany ministerstva prostě, to lze nějak rozumně splnit všechny výjezdy a všechny požadavky ze shora aniž by se vlastně trošku přizpůsobili, takže... tam ty jako projekty, které začínají kolem knihy a nevím čeho všeho, tak už mají efekt alespoň okrajový.(22:55)

Výzkumník: A jak hodnotíte ty klíčová témata environmentální výchovy, která jsou vlastně legislativně..legislativně definována v těch doporučených očekávaných výstupech, myslím, že to je dokument. A jsou pro vás jako pro středisko závazná při tvoření těchto programů? (23:16)

Respondent: Hm...my fungujeme..my nejsme vlastně školské zařízení jako podobně jako Chaloupky, ale nicméně nezisková organizace takže nám to dává poměrně volnou ruku prakticky ve všem, my se můžeme rozhodnout co budem dělat a můžeme to jako nabízet školám a je na školách, jestli to využijou, jestli to plní parametry, které oni požadují..takže závazné to tímhle směrem není. A co se týče větších závazků, tak to jsou asi naše stanovy a cíle organizace jako takové, a to se prostě samozřejmě dbáme na to, aby se to potýkalo, protože bez toho si nešáhne na dotace, na granty a dělat to na komerční bázi, to jako nejde. Takže..prostě my když víme že organizace má za cíl nějakým způsobem informovat veřejnost a nebo prostě dělat environmentální výchovu a osvětu dětí...děti jsou jenom prostředek, prostě u dětí, široké veřejnosti a odborníků, tak vlastně my si to pak vyzobeme, jak na to pujdem u dětí. Pujdem do výchovných programů a do mimoškolských kroužků a nebo prostě do nějakých klubů a nebo do výjezdních akcí, chceme celé rodiny, a nebo chceme tohle..takže ta škola je vysloveně jenom součást té mozaiky. Takže to je jakoby rozdíl... ale snažíme se to mít co nejkonkrétněji specifikované a vždycky si najdeme něco, nějakou souvislost alespoň s něčím v tý škole. Jak je to v těchto..no v těch výstupech. Teď je jako hybatelem třeba klimatická změna, která prostě už maj doporučeno, aby jí věnovali, což pro nás jednak není tak atraktivní protože se tomu věnují všichni, tak my nemusíme..rádi dovysvětlíme souvislosti, ale...ale prostě neradi bychom aby zapadli ostatné věci. Takže my snažíme to

a tudíž poukázat na tu komplicitu celou. Bereme to v potaz, ale neřídíme se tím, jakože bychom teď museli dělat programy tímhle směrem..to určitě ne. (26:10)

Výzkumník: A která témata jsou pro vás nejdůležitější v praxi samotné výchovy, samotné environmentální výchovy? (26:18)

Respondent: Určitě...určitě ta ochrana volně žijících živočichů, biodiverzita protože to je..tomu se jako vcelku věnují celá pracoviště u nás. Prostě jenom dvě pracoviště máme jako péči o zeleň a péči o krajinu, takže v rámci těchle dvou taky odbornou řemeslnou práci a my se snažíme to podat pak těm žákům a učitelům, aby tomu rozuměli proč to vlastně děláme, proč tímhle způsobem chráníme tu přírodu...pak jsou tam...pak vlastně máme záchranou stanici pro živočichy a k tomu jsou ty programy věnovány ochraně konkrétních živočichů...ne jako druhů, ale jako jedinců, prostě chovat se šetrně. A pak jsou ten doplněk, což...ale to spadá do kategorie péče o krajinu, prostě které stromy...jako prostředí pro život ohrožených druhů a tak, takže tam ani né... xy, tak ten dělá...tam je jako už kolegyně, která tam tomu šéfuje.. no ale oni tam zaměřené na kvalitu pitné vody a velký a malý koloběh vody, takže tam o sucho jako s tím souvisí...(27:57)

Výzkumník: A která témata jsou dle vás nejvíce rozvíjena na základních školách a která nejméně? (28:06)

Respondent: Na těch školách, co rozvíjí, nebo co my jim tam rozvíjíme? (28:11)

Výzkumník: Noo..jako na těch základních školách a co prostě je pro ně...která témata jsou tam jako hodně rozvíjena a která jako třeba nejméně a proto pak například oslovují ty ekologická centra s nějakou žádostí o pomoc nebo..(28:31)

Respondent: Úplně né...chodí..spíš si jako vybírají z naší nabídky. Vlastně specificky, což my bychom rádi. jako optimální program, nebo optimální průběh by byl, že by na škole řekli: hele věnujeme se tady starým odrůdám a nebo zrovna stromům kolem školy a chtěli bychom od vás abyste doplnili nějak tematicky náš projekt, rádi bychom se účastnili a nebo byste s náma udělali nějaký vstup, to by bylo jako supr. Aby ta iniciativa byla na straně školy. Zatím se potkávám teda s tím, že škola k nám vyráží...vybírají si z nabídky kterou máme, kterou bysme měli dodržovat nějak pestrou a když se zeptáme jako co..co změnit a jak to udělat jinač, tak prostě řeknou: „ne jako nám to vyhovuje, bylo to dobrý“. Hodně nespecificky a často to vychází z toho, že ty kantoři jsou tady buď jenom vyslaní na to, aby...něco od vedení nebo prostě na to aby..aby mohli plnit ty šablony od ministerstva, ale pak jim je jedno jakým způsobem. To úplně není...na školách jako jsou koordinátoři environmentální výchovy, tak to není úplně promyšlené..nebývá. (30:05)

Výzkumník: A jak tedy hodnotíte tu environmentální výchovu na základních školách v České republice? Hodnotíte ji pozitivně, negativně? (30:17)

Respondent: Spíš si myslím, že...záleží zase na kantorech. A Českou republiku jako takovou vnímám, že... jsme docela experimentátoři a rádi prostě hledáme alternativy, tudíž environmentální je pestrá, každý se snaží uchopit každé..klidně každé jako ekocentrum nebo... a každá instituce to dělá jiným způsobem a tudíž je tady hodně směrů..to je na jednu stranu dobře, na druhou stranu prostě je tam spousta malých odboček bez nějakého globálního tahu..třeba v zahraničí, tak tam je daná metodika osvědčená. Jedou odchylky a prostě mají zájem po tom co se nabízí, tak my máme jako spousta drobných odchylek a regionálně dostupných. Kdyby prostě škola chtěla něco extra a musela by prostě škola z Prahy, tak si mohou za nějakým programem dojet až do Brna nebo dál..takže jako..tam ne, ale... pokud bych měl hodnotit environmentální výchovu v rámci republiky, tak pořád jí samozřejmě vnímáme jakože koncepčně nedostatečnou. Jako je to pestré ve srovnání s Rakouskem, ve srovnání s Německem, že prostě si prostě můžeme říct je to dobrý, nebo s Polskem. Ale pak až se tam podíváme na nějaké výukové programy, tak si řeknem jo, šlo by to dělat i líp...no a samozřejmě mohli bychom být i náročnější. Na to, na to jaký důraz tomu klade...ted' v rámci všech těch jako změn třeba jako těch klimatických, tak mohla by být jako větší..větší důraz na úkor jako dalších jiných předmětů nebo jiných oblastí. Ale my tak jako zacházíme mimo kompetence, to jsou jenom jako zbožné..zbožné přání. A samozřejmě si myslím, že na těch školách zbytečně zahlcujeme nedůležitými věcmi na úkor těch prožívání takového jako celku. (32:55)

Výzkumník: A jak hodnotíte celkově tu spolupráci se základními školami? V čem to funguje a v čem naopak ne? (33:06)

Respondent: No, funguje to v tom, že ony školy přijedou, vyberou si, vrátí se a že to umí využít. No a v čem to nefunguje..tak samozřejmě v tom, že si odškrtnou nějakou splněnou povinnost a realizovanou akci a zanesou to do prostě prázdných barevných tabulek, ale že se toho zas tolik nezmění. No, asi takhle bych to nechal. (33:43)

Výzkumník: A poslední otázka..chtěla bych se vás zeptat, jestli se daří v celkovém náhledu, podle vašeho názoru a zkušenosti, díky takové spolupráci právě vámi jako ekocentry a základními školami, naplňovat cíle té environmentální výchovy dětí v České republice? (34:06)

Respondent: To samozřejmě jo..to dokládáme jako každou závěrečnou zprávou projektu a čímkoliv tak tam se to zdůvodňuje jak se to daří a jak je to...jak je to jako nezbytné.

Samozřejmě rádi bychom, aby to bylo jináč..aby, aby bylo to zadání ze shora trošičku jiné. Takže to...vzhledem k tomu zadání samozřejmě se to jako daří plnit, ale kdyby vedení bylo jiné, tak to může být daleko efektivnější. (34:48)

Výzkumník: A..jak to myslíte, kdyby bylo to nastavení jiné, nebo kdyby to přicházelo nějak ze shora? Můžete mi to nějak vysvětlit? (35:00)

Respondent: Tak ono je tam spousta strategických dokumentů, kde si ministerstvo stanoví, že bude tolik a tolik proškolených pedagogů a bude tolik a tolik žáků se účastnit programů a podobně..tak to je jako na jednu stranu hezké na druhou stranu, jako co si od toho slibují...to jako vidím, že to vyústí do toho kdy učitelé chodí na programy, ale už, už je to nad hranami jejich iniciativy s tím tématem pracovat, aby to prostě splnili a naučili jsme se v tom chodit tak, aby to bolelo co nejmíň..a učitel místo toho aby načerpal informace ve výuce a nějakým způsobem s tím pracoval dál, tak radši nechá...řekneme si tak jsme to dobře jako vychytali. Kdyby to bylo jako nastavené konkrétně jako nějakým jiným způsobem, byly...byl impulz k další práci, tak je to lepší, což se možná děje. Teď když se podívám na šablony pro ekocentra, pro vzdělávací organizace, tak tam je docela pobídka k plnění různých seminářů, výměně zkušeností a k nějakým jako projektovým dnům a k nějakému mentoringu a podobně, tak....nelze to úplně časově skloubit s tím..s tou poptávkou škol. Takže nutně se musí hledat jako alternativní řešení a tudíž i propojení, jak spolupracovat dál, ale zase se mi to může vrátit, vždyť to je přece na ekocentrech, ať přijdou teda s nabídkou ať si to vymyslí. Na jednu stranu abychom přežili, tak hledáme nejsnadnější způsob, jak splnit nastavené tabulky a zároveň, aby to všichni udělali efektivně, tak hledáme, kde se to jako ještě dá najít nějaká kapacita k tomu abychom to udělali líp. (37:49)

Výzkumník: Tak jo, tak to je ode mě všechno. Moc Vám děkuju (37:57)

Rozhovor – středisko ekologické výchovy č. 7 - Kateřina

Výzkumník: ...bude v rámci našeho rozhovoru zajímat, jakým způsobem hodnotíte environmentální výchovu na základních školách. Výzkum je anonymní, nikde se tedy neobjeví Vaše jméno nebo další údaje, podle kterých by Vás bylo možné identifikovat. A pokud byste na některé otázky nechtěla odpovídat, tak se nic neděje. Rozhovor s Vámi si nejprve nahraji a pokud byste souhlasila, poté ho přepíši a pak ho... vlastně spolu s ostatními rozhovory budu analyzovat. A výsledky výzkumu Vám poté ráda pošlu. A souhlasí... jo. Souhlasíte tedy s tím, jestli ten rozhovor můžu... nahrát, abych ho pak mohla přepsat? (00:41)

Respondent: Určitě si ho můžete nahrát a budu moc ráda za výsledky výzkumu. (00:45)

Výzkumník: Jo, ty Vám určitě poté pošlu. Tak jo, tak já bych se na začátek chtěla zeptat, jestli byste mi mohla říct něco o středisku ekologické výchovy ve kterém působíte. (00:55)

Respondent: Tak... my slavíme... v loňském roce jsme slavili dvacet pět let, takže jsme vlastně vznikli v devadesátém čtvrtém roce. Jsme... jsme středisko s relativně velkou... velkou plochou, na Prahu, protože máme deset hektarů pozemků a... takže to je takový naše specifikum. Máme památkově chráněné budovy... ten statek je z roku třináct původně, potom prostě... takže máme za sebou jako historickéj statek. A tímhle jsme do jisté míry limitovaný a tím ale to trochu i určuje to naše zaměření, protože jsme... jsme středisko, které třeba má farmu hospodářských zvířat, takže jsme jedno z mála, které vlastně... kde učíme i na hospodářských zvířatech a s hospodářskými zvířaty. Máme tady velký sad, máme tady mokřad, máme tady spoustu zajímavých biotopů, na kterých přímo můžeme učit, takže to, co je naše takové specifikum je, že mi nejezdíme do škol, jako ostatní střediska, ale školy jezdí k nám. (02:10)

Výzkumník: A... mohla byste mi teda říct, na která environmentální témata se to vaše středisko zaměřuje? (02:19)

respondent: Tak jsme hodně... jsme hodně zaměřený právě na ta hospodářská zvířata... ale jako environmentálně je to vlastně na citlivost k přírodě a ochrana zvířat a welfare. A patří k přírodě vlastně je asi takové to základní. Řešení environmentálních problémů také, ale řekla bych, že nejvíc jsme zaměřeni na citlivost k přírodě. (02:43)

Výzkumník: A... mohla byste mi povědět o pozici, kterou zastáváte v tomto ekocentru? (02:50)

Respondent: Já jsem na pozici předsedy. (02:53)

Výzkumník: A co se týká, jak jste říkala, ty témata... kterými se vlastně vaše centrum xy zabývá a na které se zaměřuje, tak mohla byste mi povědět něco o programech, které vlastně nabízíte... vlastně základním školám? Na která třeba témata se zaměřují... jak probíhají, některé. A tak. (03:18)

Respondent: Jasně. Takže jednak doporučím, podívejte se na webové stránky xy, kde je... kategorie pro školy. Těch... témat je tam celá řada, takže... máme tam... pro ty základky jsou tam... pro ty mladší základky teď chcete, první stupeň? (03:37)

Výzkumník: No můžete... první, druhý stupeň... já jsem právě koukala, že těch programů nabízíte velké množství. (03:48)

Respondent: Máme jich hodně, protože tady pro to máme dobré podmínky, což je jedna věc a druhá věc je, že my máme profesionální týmy lektorů, to je možná... to jsem Vám asi taky měla říct na začátku, že to je taky takové jako specifikum. Hodně středisek... v republice to má tak, že tam má nějaký základní šéfovský tým... nebo šéfovský, prostě nějaký základní tým thpěček... potom mají lektory externisty... studenty, hlavně... na vysokých školách, který učeť. A pro nás to takhle není... naši lektori jsou naši zaměstnanci, standartní, stabilní zaměstnanci. Takže v tom je naše velká devíza, protože za prvé si teda bereme lidi, který už mají dokončené vzdělání, velmi často... takže si vlastně už vybíráme lidi s vhodným vzděláním, když to takhle jako vezmu. K tomu můžeme a máme chuť je dál vzdělávat, protože víme... nebo protože si myslíme a většinou to tak je, že nám neutěčou z tím vzděláním, jestli mi rozumíte, protože ono když se pustíte do toho, že vám vlastně nastoupí tři studenti, který... jsou ve druháku, ve třetáku píšou bakalářku, nevědí, kde jim hlava stojí... potom zase teda mají takovej relativně dobrej čtvrták a v pátáku už vlastně dokončujou studia, hledají si novou práci a tak dál. Tak... v okamžiku, kdy vy mu poskytnete nějaký vzdělání... ještě navíc, třeba v rozsahu dvou set hodin, tak... ta jeho návratnost není... mnohdy tak vysoká, jak by si střediska představovali. Takže samozřejmě velká výhoda, pokud můžete pracovat s dlouhodobým... lektorským týmem. Má to samozřejmě zase jiný, třeba nevýhody, ale jinak je to výhoda. A těch středisek,

který tímto způsobem mohou fungovat, je opravdu... méně než polovina, v rámci České republiky. Jsou to střediska, který jsou... příspěvkový organizace. Tak ty potom samozřejmě mají to financování zajištěný, ale v okamžiku, kdy někdo... neziskovka, standartní, takže spolek jako obska, to jsme i my, tak většinou to mají tak, že... nemají... nemají ty stálý lektory. Jo, takže... to, co je jako ta naše výhoda, je ten stabilní lektorský tým a z toho vlastně vyplývají i ty programy, že jich můžeme mít tolik... protože... jako loňský rok vůbec nemůžu počítat, tam je to trochu jako... významně jiný, jo. Ale jinak... my děláme těch programů třeba 800 za rok. Jo, možná i víc... to i víc, dvě organizace vlastně, to bude víc. 17 tisíc dětí nám přijde za rok na program. Jo, takže tam je... že těch programů nabízíme celou řadu... což je jedna věc a druhá věc... že máme, vlastně že... i lektoři mají tendenci a chuť ty programy nějakým způsobem upravovat, měnit a zlepšovat. Jo? No a teď co teda programy... další věc, kterou asi děláme trochu jinak, tím, že nejezdíme do těch škol, tak tady máme docela dost... jako pomůcek, různých, protože nejsme limitovaný tím, že se nám to musí vejít do batohu. A... takže na programy používáme docela hodně těch pomůcek a užíváme to přírodní prostředí, který tam máme a je fakt jako unikátní. To znamená, že pokud je třeba program o životě v mokřadu, tak ty děti opravdu jdou do mokřadu, lověj si tam bezobratlí, určujou si je a tak dál a hledají se tam... souvislosti. Pokud máme program, který se zaměřuje na... nevím, třeba mléčná dráha... a to je program jednak o získávání mléka a o... životě krav... a welfare chovu chovu krav, tak vlastně ale při tomhle programu si děti tady rovnou... jednak teda ty krávy vidí, jednak si mohou nějakým způsobem sami dotazníkem vyhodnotit jejich životní podmínky, zároveň se tady naučí dojit, naučí se dělat si sýr a udělají si máslo. Jo, takže ty programy jsou dlouhé... relativně. Jo, že neděláme hodinové programy, ale nejkratší program je na hodinu a půl čistého času, nemyslim tedy školní hodiny, takže vlastně devadesáti minutové programy jsou ty nejkratší, ale máme i programy tři nebo čtyř hodinové. Jo, takže to je... to je k tomuhle. Každý program je autorský, nepřebíráme programy od jiných středisek, vždycky to je program, který vznikl tady u nás. Každý z těch programů má jiné pomůcky, jiné pracovní listy, jiné umístění v tom reálu a... jenom teda lektoři jsou takový docela univerzální, takže každý lektor u nás by měl obsáhnout třeba alespoň... pět až deset programů, které umí, tak abychom si mohli vzájemně... vypomáhat, když to tak zjednoduším, když někdo onemocní, nebo... podobně, tak aby za něj mohl někdo zaskočit. Se stejnou kvalitou výuky. Jo, takže tohle je... co se týká těch programů. Klidně se ptejte, kdybych na něco... kdybyste potřebovala něco vědět tak se ptejte. Jsme tady vlastně dvě...xy totiž není... jako jedna organizace... když nás tak klidně

vnímají, ale jsou tady vlastně čtyři organizace, s tím, že... výukovým programem pro děti věnují dvě z nich a ty spolu vzájemně a velmi úzce kooperují, takže některé programy máme i společné, některé... jsou rozdělené... ale kooperujeme spolu, chodíme si vzájemně třeba na náslechy... a dáváme si... zpětnou vazbu k programům i k výuce a tak dál. (10:25)

Výzkumník: A vy jste vlastně říkala, že poskytujete ty... jednodenní programy, dejme tomu, to je třeba jeden a půl hodinové, nebo... pak další a poskytujete i pobytové programy? (10:39)

Respondent: Pobytové programy neposkytujeme tak, jako jiné organizace. To je třeba SEVER, Horní Maršov, jenom jako pro... pro nákej typ, který má ten program ucele... nebo ucelený, v podstatě ucelený, jo, že tam ty děti jedou a jsou tam celý týden. K nám jezdí taky... děti na celý týden, ale mají to udělané tak, že si mohou... ty programy vybrat. Vybírají si jednotlivé výukové programy, ale my už jim nezařizujeme takovou tu zábavu okolo, takže s našimi lektory už nehrají hry... nechodí ven, po Praze, jestli mi rozumíte, a tak dál. Prostě... bydlí tady u nás, protože poskytujeme ubytování, jedí u nás, protože poskytujeme stravování, ale vybírají si jednotlivé programy... většinou i s nákou logickou souvislostí, ale už neposkytujeme... nechci říct omáčku, ono je to důležitý, jo, v těch ubytovných programech, ale to prostě už neposkytujeme. Kdyby vás zajímalo proč to neděláme, tak proto, že školy, který přijedou do Prahy na... takovejhle ozdravnej... eko pobyt... tak... je to takový netypický, trochu, přiznejme si, ale chtějí většinou se jít podívat i po Praze po nákých památkách, takže by to tam bylo nadbytečné. A kromě toho, my jako Praha, ani vlastně nemáme možnost třeba na tohle něco získat třeba... nějaké dotace na pobytové programy a tím pádem pro nás to není... vůbec jako ekonomicky zajímavé... nebo ekonomicky... prostě... my se tam nedostaneme na žádné rozumné peníze, jestli mi rozumíte. Jo, my místo toho třeba děláme... příměstské tábory, tady na xy, který mají... který jsou trochu zase jinak postavený, než jsou jinde, který vlastně mají ucelený program, týdenní, a není to seskládaný z her, ale... i se tam vždycky jedná o environmentální výuku a... děti sice chodí na noc domů, ale vlastně nemůžou přijít jenom na jeden den, prostě musí tady být celou tu dobu toho tábora, to znamená těch pět dní a je to vlastně... systém takového nějakého eko pobytu, když bych to jako vzala, akorát že tady ty děti nespí a není to jedna třída, ale jsou to děti... který se prostě na tohle něco přihlásí. (13:20)

Výzkumník: A co přesně poskytujete, jako centrum v rámci té environmentální výuky základním školám? (13:28)

Respondent: No tak ty výukové programy... poskytujeme učitelům, poskytujeme různé typy seminářů, včetně specializačních studií... poskytujeme nějaké výukové materiály... které jsou buď volně ke stažení, nebo za nějakou malou úplatu... přemýšlím, co ještě k těm základkám... metodickou pomoc, pokud mají zájem a obrátí se na nás, jako cíleně, jinak takovou tu dlouhodobou, jako třeba má... já nevím třeba TEREZA s Ekoškolou nebo to, tak to jde, jo v tom nejedeme. (14:07)

Výzkumník: A... jakým způsobem vlastně dochází k... oslovení? Oslovení Vašeho ekocentra těmi základními školami, třeba, a pak zapojení... zapojení toho vašeho programu do té výuky? (14:22)

Respondent: Školy si nás nacházejí sami, my akorát na webu zveřejňujeme termín, kdy začínáme objednávat programy... zase, popisuju standartní stav ještě před korunou, jo. To znamená, že my jsme nikdy zvláště nějak neinformovali... oni viděli, že dvacátého pátého srpna si mohou objednat programy na... první pololetí. Už v průběhu prvního týdne udělali... a vlastně my jsme měli vždycky jako větší nabídku... nebo větší poptávku, než nabídku od těch škol. Jo, takže... takhle to fungovalo dlouhá léta... občas jsme jim... třeba napsali, že jsme udělali nový program nebo nové zlepšení nebo něco, ale nějak enormně jsme školy neoslovovali, protože nám školy chodily vždycky sami, rádi a hlásily se rychle. (15:20)

Výzkumník: A s kolika školami takhle Vaše středisko spolupracuje? Dá se to... (15:27)

Respondent: No... z jejich... no, to já jsem si měla připravit, aby Vám neříkala něco, co není pravda, jo, ale... já to mám určitě ve statistikách, tak když mi vydržíte... já musím přecvaknout do statistiky (respondentka hledá v počítači)... a... ono se to taky rok od roku mění a teď nevím jestli to myslíte opravdu jako se základkama... a nebo s jednotlivěma učitelama z těch základních škol. (16:02)

Výzkumník: No já jsem myslela jako základní školy...(16:05)

Respondent: Jasně, ale... já Vám to... takhle vysvětlím celkový přehled, jo. V roce 2019 jako vezmu... škoda, že zmizely všechny čísla... tak vydrzte ještě chvíli, musím tady mít ještě nějaké... tadyhle to mám. Už to vidím. Takže v roce 2019 u nás bylo... dohromady 750 škol na výukovém programu. Jo. A... to bylo těch sedmnáct tisíc dětí. To znamená,

že předpokládám, že... já to nedokážu... teď to úplně nedokážu říct, protože k nám volá celá řada škol, který se k nám ale už potom na ten program nedostanou. Jo, ale myslím si, že tak jako třeba... 400 základních, jo, to může být, nebo 300, prostě co je v Praze, tak s náma spolupracuje, když bych jako byla hodně neskromná, nebo k nám chodí na programy plus k nám chodí na programy i... přípražský, což je docela zajímavý, že k nám třeba jezdí z Kladna... základka, nebo... takový ty Břežany, Říčany a tady tyhlencty jako... to okolí, širší, Středočeského kraje. (17:34)

Výzkumník: A... jak vlastně hodnotíte tu spolupráci s těmi základními školami, respektive s těmi samotnými pedagogy? V čem to funguje a v čem naopak ne? (17:47)

Respondent: Tak, že nevím, jaký hodnocení máte na mysli. Jestli máte jako kvantitativní, kvalitativní, procesní nebo co Vám mám ohodnotit. (17:56)

Výzkumník: No jak vlastně hodnotíte tu... samotnou spolupráci... spolupráci s těmi základními školami. (18:05)

Respondent: No, tak my vlastně chceme, aby... nebo já Vám to popíšu, jak to probíhá a vy si to pak z toho vyzobete, jo. Školy zavolají, že by chtěly přijít na program... mají představu o programu, mají představu o čase. Koordinátor ujednávání se jim podívá do diáře, řekne lze, nelze, lze v jiném čase... nějakým způsobem se s nima domluví, potom... potom škola pošle závaznou objednávku, kterou my jim potvrdíme a... tím pádem my víme, že přijedou a škola ví, že přijede a že s nimi počítáme. Školy sem jezdí většinou na devátou hodinu, ale některý přijíždějí na půl devátou, některý třeba na půl desátou, fakt záleží na domluvě a tráví tady celé to dopoledne. Pedagog je tam... v roli samozřejmě pedagoga, on je součástí... nebo součástí toho programu, on je samozřejmě celou dobu s dětma, protože má za děti odpovědnost, že jo, my máme jenom takovou tu částečnou odpovědnost. A... takže pedagog je tam s dětmi a... potom velmi často po něm chceme zase nějaké jeho hodnocení, protože... ten program se hodnotí s dětmi, to dělá náš lektor, ale potom velmi často chceme ještě nějaké hodnocení od pedagoga, ať už slovní a nebo pomocí dotazníku, případně u některých programů dáváme školám ještě třeba nějaký materiál, který si můžou využít na příští hodině. Jo, takže my jsme... mívali jsme, k některým programům jsme měli takzvané balíčky před, balíčky na a balíček po a vlastně ten pedagog, ještě před tím, než sem jel, chtěl něco s dětmi řešit, tak si mohl už tenhle balíček stáhnout z webu a podívat se, co v něm je a připravit si to. Potom bylo něco, co se dělo tady a potom byl ještě balíček po, kde se... kde byl vlastně prostor pro to, aby to

ňákým způsobem si třeba ještě zarámoval, versus zbytek výuky... aby si to ještě s dětmi jako zopakoval, osvěžil a tak dál, případně tam byly nějaké návody nebo nějaké... věci k dalším pokusům, třeba. (20:30)

Výzkumník: A... z jakého důvodu se na Vás vlastně ty základní školy obracejí? Co oni sami postrádají a co vlastně hledají u vás? (20:40)

Respondent: No... já si myslím, že se obracejí z toho důvodu, že... tady vědí, že mají tu odbornost... kterou mnohdy oni sami nemají a že tady máme ty pomůcky a to prostředí... a vlastně všechny ty... ty předpoklady pro tu kvalitní a dobrou výuku. Jo, protože já docela tomu rozumím... například... nevím, jsou u nás hodně oblíbené programy o včelách. A proto, že my tady máme... včelaře, máme tady vlastní včelstva, tak... jsme schopni udělat kvalitní program pro děti z mateřských škol, kvalitní program pro děti z prvního stupně, ale taky kvalitní program pro děti druhého stupně nebo dokonce středoškoláky. A tam je jasné, že ten lektor... nemůže být takzvaně o hodinu před pedagogem, ale musí tu problematiku jako dobře umět. A... já, kdybych byla učitel... nebo učitelkou na základce a učila tam přírodopis nebo přírodovědu, jo, nebo tohle, tak samozřejmě nebudu mít znalosti o včelách na té úrovni jako mám já, když jsem to vystudovala, jo, a mám z toho vlastně vysokoškolskou zkoušku a měla jsem semestr včelařství, takže... tímhle způsobem, to si myslím, že... je to, co vlastně tady pedagogové hledají, že... si myslím, že vědí, že lektoři u nás jako dobře pracují s dětmi, že jsou to hodně často... i když né třeba takový ty profesionální pedagogové, ale že mají třeba alespoň pedagogický minimum, to znamená, že jsou tam ty pedagogický předpoklady, zároveň že jsou tam ty odborné předpoklady, jsou tady dobře připravené pomůcky, jsou tady dobře připravené pracovní listy a je tady báječné prostředí, na Prahu. (22:48)

Výzkumník: Takže by se dalo říct, že třeba ty základní školy a ty pedagogové hledají vlastně... tu spolupráci s těmi experty z dané oblasti? (22:59)

Respondent: Jo, to by se určitě dalo říct takhle. Je to tak. (23:02)

Výzkumník: A je vlastně... oni postrádají asi nejspíš tu teoretickou část i té... ekologické vých... ne, praktickou část jsem chtěla říct, že jako nedokáží... toto suplovat na těch základních školách. Nebo myslíte si, že je nějakým způsobem... (23:21)

Respondent: Já si myslím, že oni by to jako dokázali... ale na druhou stranu je to už zase tak problematický, to připravit si... nebo ne problematický, ale je prostě obtížný připravit si... na čtyřicet pět minut, na jednu výukovou hodinu... takhle obsáhlý materiál, když vědí, že mají možnost vlastně si ho... jenom jako vychytat v tom ekocentru, jestli mi rozumíte. Jo, že se na to nemusí speciálně připravovat, nemusí k tomu dělat pracovní listy, nemusí k tomu dělat další podpůrný materiály a... teoreticky by je neměl nikdo zaskočit nějakou zvědavou otázkou. (24:04)

Výzkumník: A jak vlastně hodnotíte ty klíčová témata environmentální výchovy, který jsou definována vlastně legislativně? Jsou pro Vás závazná při tvoření těch jednotlivých... jednotlivých programů? (24:20)

Respondent: Jsou, protože my jsme vlastně organizace, které tady působí a dělají.. ekologickou výchovu, tak... pro ty školy teda tím mám na mysli, tak jsme certifikováni, prošli jsme auditem... Pavučiny, takže vlastně je to o tom... už jsme dokonce prošli recertifikací, jo, takže je to o tom, že vlastně všechny programy, které se tady vytváří, se dělají... se znalostí těch celostátních politik, když to tak vezmu a těch klíčových cílů a... myslím si, že opravdu jako se to dělá dobře, že to není tak jako... tomu mnohdy vzniká. Mám super hru, uděláme na to program. Jo, ale že to jde opravdu od cílů... teprve potom... tak jak to má být. Plánování od cílů. (25:17)

Výzkumník: No já jsem právě dneska ještě před Vámi měla rozhovor se zástupcem jiného ekologického centra a tam mi bylo řečeno, právě že... pro ně ty klíčové oblasti, které jsou dány legislativně, nejsou vlastně závazné a že ty programy si tvoří podle sebe a že právě tady v České republice ty cíle té environmentální výchovy... že se tím právě ty ekologická centra neřídí a že tady je spousta jako směrů bez jednotného cíle, tak právě... (25:51)

Respondent: No... spíš takhle, ono samozřejmě těch... center, který jsou mimo Pavučinu, je taky celá řada a ty si to... prostě pod ekologickou výchovu se dneska taky schovává... nechci říct kde co, ale v podstatě ano. A... proto si myslím, že i Pavučina právě přišla s tou... ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí, tak vlastně šli do toho systému té certifikace... ne proto, aby někomu říkali: „hele, ty to děláš špatně“, ale spíš proto, aby říkali: „ano, tyhle entity střediska to dělají dobře a... takhle by to mělo vypadat“. Jo, takže... já rozhodně nechci hodnotit stav v celé České republice... a to, jak to běží, ale... vím, že... nechci říct, že by nás hanba fackovala, ale trochu jo. Prostě my chceme být lídrem v

ekologické výchově. A jako takový bysme... měli... z obecných principů... já neříkám, že jsou pro nás stoprocentně závazný, ale prostě musíme z nich vycházet. (27:05)

Výzkumník: A... tedy... vy jste říkala, že některá střediska právě patří pod tu síť... těch ekologických center Pavučina a tedy všechna pod tuto síť nepatří, jenom některá. (27:20)

Respondent: Některá. Pavučina má dneska, já nevím, čtyřicet sedm členů, víc jich asi nebude. A ne všichni dělají ekologický programy pro školy, ještě. Ne zdaleka každá členská organizace. (27:32)

Výzkumník: A která témata té environmentální výchovy jsou podle vás nejdůležitější? Vy jste mi na začátku říkala, že Vaše centrum se zabývá... i tou senzitivitou, právě, tak která témata jsou dle Vás... (27:47)

Respondent: Ale to já si myslím, že jsou všechna důležitá... že jde o to... vychytat, aby to střediska si dokázala vychytat to, na co má nejlepší předpoklady... a možná i to, kde má ten silnej lektorský tým. Samozřejmě, jde to i naopak, jo, můžem si říct „ne, my se chceme zaměřit čistě na klima“, je to v pořádku, tím pádem potřebujeme lidi, který se v tomhle dobře orientují a tím pádem budeme... řešit... témata, prostě... kterak jako k řešení environmentálních problémů. A přizpůsobí to tomu a budou dělat programy na tohleto téma, ale taky musí dopředu vědět, že... budou s největší pravděpodobností učit zejména druhý stupeň a střední školu. Jo, takže ono je to vždycky komplexní a nedá se něco z toho vytáhnout s tím, že tohle je důležitější, než něco jiného, jo, je to o takovém tom posouzení toho, pro co má... jsou tam dobré předpoklady a pokud my víme, že tady máme prostě deset hektarů přírodního areálu se zajímavejma biotopama, víme, že tady máme... farmu s hospodářskými zvířaty a že tady máme k tomu lidi, který... který tohle dobře uměj. A víme, že tady máme mateřskou školu... a máme tady i vlastně... rodinné centrum, ještě... i ty děti před mateřskou školou, že jo, tak vlastně víme, že naše cílová skupina spíše budou ti mladší... tady v této oblasti a potom můžeme... pak je celkem logický, že to budeme stavět na senzitivě. Jo, ale musí se to vzájemně potkat, propojit. Já nevím, jestli jsem jako jasná, jo, já třeba... sama o sobě, jako Kateřina, se věnuju i výuce vysokoškoláků a zase... jedu tam ale systém ochrany zvířat, jenom, etiku chovu a welfare, pracuju prostě pro odborné školy, ale je to už zase... je to jinde a zase vycházím z těch možností, které tady mám, ze svých vlastních osobních znalostí, že jo, profesních, z toho, že tady máme tu farmu a potom to na tom můžeme stavět, ale musej se ty věci ze všech stran potkat. (30:27)

Výzkumník: Takže by se dalo říci, že záleží... na tom vlastně prostředí, v které to ekocentrum působí a na těch jednotlivých specifikách, které může jako využívat, plus na té cílové skupině... (30:42)

Respondent: Všechno tohle dohromady by si mělo uvědomit... víte co, ono... úplně správně by to mělo vycházet z nějakého poslání té organizace a už ta organizace, když vzniká, by si měla říct: „ano, chtěl bych dělat tohle. Takovéhle bude moje poslání, takovéhle bude moje vize a my se takovéhle zástáváme hodnoty, a to chceme předávat“. Prostě od toho to začíná. Potom... ta organizace vznikne, vezmou si... pokud' se prostě nějakým způsobem jsou schopni zprofesionalizovat, vezmou si na to vhodný lidi a pak to prostě jde... jde logicky, z mého pohledu logicky tam... co si nastavili, ale pokud' tam ten proces neproběhne, ani toho nějakého plánování a toho zaměření organizace, tak je to potom tak, že organizace si řeknou: „hele, teď zrovna jsou granty na lesní pedagogiku, budeme dělat lesní pedagogiku... protože jsou na to granty“. Jo, a... no, není to šťastné řešení, za mě. Ale tím to jako nechci shazovat, jo, třeba dělaj ty programy fakt výborný, já nevím, jo, ale jenom chci říct, že... já jsem schopná pracovat tehdy, pokud' to má jasnou... jasnou návaznost, všechno. (32:05)

Výzkumník: A která témata jsou podle Vás náročné pro základní školy a pro ty pedagogy k zpracování, a právě proto vyhledávají například ty... ekologická centra? (32:19)

Respondent: No, tak určitě to je klimatická změna jako taková. Ale ono to není jenom... jenom tohle... my třeba... já bych řekla, že jsou to všechna témata, kde se vám dostává do toho nějaký vztah a nějaká etika. Protože v okamžiku, kdy... vy učíte děti třídit odpad, když to jako udělám jako na hodně zjednodušený úrovni, tak vy jim předáváte jenom nějakou kompetenci. A když jim vysvětlíte dobře, proč se to tak jako má dělat, tak vlastně tam nedochází k žádným... vnitřním rozporům a je to furt jako v jedné integritě. Ale představte si pedagoga, který... je... má třeba běžný jídelníček... když to vezmu, jo, má prostě běžný středoevropský nebo český jídelníček, to znamená, že jí maso, není vegetarián... a měl by začít učit něco o klimatické změně... a s tím související třeba... nárůstem spotřeby masa... a to teď, jo, a teď by vlastně... on sám s tím není v souladu... velmi často. Takže on, jako, já si myslím, že lidi velmi obtížně, jsou schopní předávat hodnoty, který nežijou. A tohle je... tohle je obtížný. Jo, vemte si učitele, který teda... bude jezdit do práce autem, tak asi těžko bude... dobře argumentovat dětem, proč mají jezdit do práce na kole... teda do školy

na kole nebo na koloběžce. Asi to neodargumentuje ani rodičům, takže jak potom má učit něco o dopravě. Jo, že tohle... tohle je velmi obtížný, zatímco v těch ekocentrech, bych řekla, že se stahují hodně lidi, který nějakým způsobem... tohle mají zvnitřněný, tyhle hodnoty a tím pádem se jim to mnohem snáz učí, protože se nedostávají do takových eticejch... rozporů. Jo, takže já mám velmi... protože říkám, zaměřuju se... já osobně se zaměřuju na ochranu zvířat a vím, jak je to... problematický a jak to ty učitelé vlastně nechtěj v těch školách vůbec učit. Protože je to pro ně... vlastně ve své podstatě tak jako hrozný, že o tom nechtěj ani učit, radši. Jo, když jim tady promítneme nějaké obrázky od někud, tak vlastně... a najednou se dostávají do svých osobních osobních... do své osobní nepohody. A tohle je hrozně těžký... pro ty učitelé. A zase, nevím, jestli jsem jako... pochopitelná, jestli to dobře se snažím vysvětlit, ale... tam já bych řekla, že pro pedagogy je vlastně složité každé téma, které nějakým způsobem zasahuje... do jejich vlastních hodnotových žebříčků. A pak už je to jedno, jestli je to doprava, nebo odpady, nebo jídlo. (35:43)

Výzkumník: Takže jakou roli si myslíte, že má na implementaci té environmentální výchovy celkové klima, teda škola? Jako roli mají ty učitelé, a to vedení školy? Vy jste vlastně říkala, že záleží na těch... postojích a hodnotách jednotlivých... jednotlivých pedagogů. Tak... (36:06)

Respondent: No samozřejmě i na nastavení... jako vedoucí úloha... ředitele anebo prostě toho jeho týmu manažerskýho, je tam hrozně důležitá. Pokud budete mít... já tomu vždycky říkám osvědčený ředitel nebo osvědčená ředitelka, tak to, že pošle svoje učitele na SS250ku pro krajské koordinátory EVO, tak už je jako hodně osvědčený. Ty lidi se tam toho spoustu dozvědí, můžou změnit i třeba.. svoje nazírání na nějaké věci a můžou něco změnit i potom v té škole. Samozřejmě i v té výuce. Jo, takže tady já vidím jako opravdu velmi důležitý, ale je to osobnostní záležitost. To, si myslím, že úplně jako nesouvisí třeba se vzděláním. (36:58)

Výzkumník: A daří se v celkovém náhledu podle Vašeho názoru a zkušenosti díky takové spolupráci mezi těmi základními školami a ekocentry naplňovat ty cíle environmentální výchovy? (37:14)

Respondent: Já si myslím, že ano. Ale... environmentální výchova... by měla vést k nějakému praktickému... k nějakým praktickým výstupům a tady je to... i pro nás... pro nás, jako ekopedagogy, poměrně složitý, protože víme, že nesmíme děti... uvrhávat do...

environmentálních depresí a žalů, ale vím, že se s tím potýkají i dospělí. To znamená, že... jo, jako my se musíme snažit... my se chceme snažit, my prostě to tak jako máme nastavený, že chceme, aby ten svět se nějakým způsobem obracel k lepšímu, ale tak, jako na nás občas dopadají nějaké depresivní stavy, tak si myslím, že stejně tak to mají i učitelé, že prostě mají mnohdy pocit, že všechno marnost jest. A... na druhou stranu... co jinýho jako můžeme dělat, než začínat s malejma dětma... a postupně je vzdělávat, jo, protože až jim bude tak, jako vám, tak vy už dneska budete měnit svět, protože vy už budete chodit k volbám, vy už potom se stanete... lídrama, těch nových hnutí... ať už... z těch neformálních, ale klidně i těch politických, protože my si stále jako uvědomujeme, myslím si, že... všichni z ekocenter si uvědomují, jak jsme vlastně závislí na politickém klimatu. A na tom jako... a nejenom teda... našem českým, a ještě tedy tom evropským anebo dokonce celosvětovým a tohle si myslím, že je potom hodně obtížný. Ale to samozřejmě nesouvisí s dětma, tím je nemůžeme... to bysme... jim udělali to... guláš, v hlavách. (39:15)

Výzkumník: A vy jste říkala, že nechcete obecně hodnotit tu... environmentální výchovu v České republice, ale kdybyste se třeba pokusila říct, jestli... jak jí hodnotíte? Negativně, nebo pozitivně? A když negativně, tak co byste změnila, například? (39:33)

Respondent: Tak já jí hodnotím pozitivně, protože... už v tomhle... v týhle brandži už opravdu jako pracuju dlouho, jsem tady třeba dvacet let, takže vidím, že je tady velkej posun. Je tady posun určitě k lepšímu, ať už tedy v tom procesu, tak v té odbornosti, tak vlastně v těch nástupech... novejšch metod výukovejšch, který dneska... bych řekla, že třeba ekocentra mnohdy učeť líp, než učitelé. Nechci bejt... to, nechci bejt jako... neskromná, ale... myslím si, že spoustu lektorů si prošlo různými typy, ať už, nevím... třeba... (nerozumím), kritickým myšlením, RVCT a tak dál, co... co ani mnohý pedagogové si neprošli, takže tam vidim velkej posun v těch kompetencích lektorských, tam, kde na to mají prostor, čas a maj tam to... podpůrný vedení. A... vidim prostě spoustu pozitivních věcí, kterých se podařilo. Jo, nám se sem vracěj děti, který byly před dvaceti rokama dětma a... a vidim, co dneska dělaj za práci a že to je jako moc užitečný. Akorát, že to všecko dlouho trvá, člověk musí mít velkou trpělivost. Jo, takže já bych jí určitě... brala jako pozitivní. Myslím si, že... je tam... nechci říct velkej tah na branku, ale prostě ta touha po tom zlepšování tam prostě jednoznačně je a... nevím, no. Ostatní ekocentra, jak se chovaj. Já prostě se... takhle, já se setkávám hlavně s těma pavučinovejma, takže tam je to trošku... protože jsme součástí té sítě, tak vlastně je to trošku něco jiného, ale... no...

byla bych moc ráda, kdyby se vycházelo z... těch politik MŽP, i tam, kde to zatím není běžné. Aby se prostě ta... aby se ty programy a všechny ty věci, které se dělají, aby se dělaly... dobře. To znamená, od cílů... jít k aktivitám, nikoliv naopak, třeba. A tak dál. Takže to... tohle by mně přišlo moc fajn a moc smysluplný. (42:07)

Výzkumník: Ještě bych se vrátila k té Vaší předchozí odpovědi, kde jste říkala, že vlastně... na tu ekologickou výchovu má celkově vliv i ta... současná politická situace... jak... na národní úrovni, tak i celosvětově. Tak bych se chtěla zeptat, vy jste říkala, že jste... v tom oboru, nebo pracujete v ekocentru dvacet let, tak jak jste vnímala tu ekologickou výchovu za vlády asi největšího klimaskeptika a... enviro-skeptika, Václava Klause, jak se to jako změnilo? Teď mě to tak napadlo. (42:45)

Respondent: Tohle je takový... já tím, že ještě pamatuju, jak to tady fungovalo za... předchozího režimu, tak to bylo ještě významně horší. Tím pádem, nechci říct, že už nemůže být nic ještě horší, jo, to určitě ne. Ale... jasně, tady jde o to, že vždycky ta politika má velký dopad na ekocentra. Ať chcete, nebo nechcete. Pokud je tam... takhle, řekněme neosvícená osoba na tom nejdůležitějším místě, tak... rozhoduje o... o věcech, kterým nechci říct, že nerozumí... no... to je jedno. Prostě rozhoduje o věcech a má velký dopad i na... praktickou činnost těch ekocenter, protože pokud se seškrtaří finanční prostředky do... ekologické výchovy a do těchle aktivit, tak to samozřejmě bude mít nějaké dopady a... vy s tím bojujete v tom ekocentru, protože ať chcete, nebo nechcete... pokud chcete dělat svou práci dobře, tak na to musíte mít peníze. Ty peníze musíte někde sehnat. Jo, takže... to jde tak, jako bych řekla, ruku v ruce a...to, jestli je teď politická situace lepší, nebo horší, to bych opravdu nerada hodnotila, nemám na to zpracovaný dotazník... nebo dotazník... jako hodnotící škály. Řekla bych, že jenom jako došlo k posunu... jako co vnímám, jako pozitivní, je to, že došlo k posunu... v tom myšlení, jako lidí. V té běžné veřejnosti. A to si myslím, že je hrozně důležitý, protože... ještě nikdy... teď jako říkám, ten... loňskej rok je takovej jako... né úplně moc fajn... s tím kovidem, se vším, ale jinak si myslím, že ještě nikdy nebyla ta nálada v té společnosti taková jako pro zelená, pro ekologická. A to tady jako vnímám jako opravdu... nechci říct unikátní, ale jako fakt významnej posun, že... a moc mě baví všechny ty... všechny ty aktivity... mlad'ochů kolem dvaceti let, který... jdou do různých... a je to jedno, jestli je to nátlaková akce, nebo jestli je to pokojná akce a nebo jestli je to vzdělávání nebo jestli je to cokoliv, ale vidím, že oni už mají... v sobě ty postoje nějakým způsobem, v tomhle... věku, že už mají prostě ty postoje, že už mají nějaký ty hodnoty a že... environmentální... tematika je v

ních jako řádně... nebo řádně, je v nich hodně zakotvená. Tím pádem... vlastně oni už vedou tu společnost někam a budou ji postupně určitě posouvat k lepším zítřkům, nebo aspoň já tomu věřím. (45:50)

Výzkumník: A... čím si myslíte, že je to dané, že ta environmentální témata se dostávají čím dál více do toho veřejného diskurzu? A myslíte, že právě na ty... lidi, které se teď zabývají tím environmentálními tématy měla vliv právě ta škola? (46:09)

Respondent: Já si myslím, že mohla mít. Ono to záleží. To je člověk od člověka. Samozřejmě... že jo, víte to, že se na vás podepisuje nějakým způsobem rodina... že se na vás podepisuje škola a že se na vás ve velkém podepisuje volnočas. A... tady já vidím... nějak... já nevím, já se přiznám, že to... já to nemám nikde podchycený, statisticky. Nemám to. Nemám. Ale... prostě vidím, že děti, který sem začínaly chodit před dvaceti rokama do kroužku, tak dneska jsou z nich ornitologové, jsou z nich pedagogové,... jsou z nich... támhle ochránci mokřadů nebo budují podobný akce a... já si můžu myslet, že jsme se na nich nějakým způsobem podepsali. Oni mi to můžou říct, ale nevím, třeba se na nich mnohem víc podepsala ta rodina, protože třeba... vycházím i z toho, že pokud k nám dá někdo na kroužek dítě, tak prostě i to rodinné prostředí tomu musí být nějakým způsobem nakloněný. Ale... nevím, nevím to. Jo... tady tyhle postojový dotazníky a vyhodnocování je vždycky velmi obtížný. (47:32)

Výzkumník: A poslední otázka. Jaký vliv mají podle Vás ekocentra na výuku na základních školách? (47:40)

Respondent: No, to si myslím, že ty, kde se to dělá dobře, tak že si myslím, že můžou mít jako velkou. Protože na hodně ekocentrech se dělají... ty specializační studia pro... ty SS250ky, jo, já bych Vám nechtěla říct špatnej terminus technicus, tak si kdyžtak najděte. Je to specializační studium S S 250, protože to je na dvě stě padesát hodin. Je to akreditovaný jako další vzdělávání pedagogických pracovníků a... myslím si, že v těch ekocentrech to uměj dobře, předávají... učitelům nejenom ty odborné věci, ale předávají i metodické věci a velmi často už svým vlastním působením, protože to většinou dělají dobří lektoři, tak nějakým způsobem dokážou... ty učitelé... tak jako pošoupnout, lepším směrem. A to v mnoha směrech, jo, že to nemusí být jenom v té odbornosti, ale třeba i k postojům, k hodnotám... případně ale i třeba k těm pedagogickým dovednostem. Jo, že ta škála... že ta škála je tam fakt velká a myslím si, že v každém kraji, tady to specializační studium dělá určitě minimálně jedno ekocentrum. Jo, takže tam já to považuju za fakt

důležitý. Pak teda ten osobní příklad... těch dobrých lektorů... kterým ten učitel tam... vlastně jenom sedí... jenom sedí a může poslouchat a... vnímavější učitelé si z toho taky lecos můžou vzít, že třeba, hele, takhle to funguje vlastně i s těma dětma a tohle by se s nima dalo dělat. A myslím si, že tam je velkej dopad... i v metodikách, který... ekocentra dělaj a připravujou. Jo a v metodických materiálech, který potom školy můžou využívat. Takže tam si myslím, že to prostě má ten pozitivní dopad. Možná... větší, než opačně. Jo, protože ta naše spolupráce... ale je to naše spolupráce, třeba v jiných ekocentrech to mají jinak, jo, ale naše spolupráce se školama... není... není taková, že by třeba nám ze školy zavolali: „hele, děláme supr seminář, nechtěj přijít Vaši lektori?“ Jo, takhle ten obrácenej tok zatím jako není. Takže to je... že to je možná trošku jiný, no. (50:23)

Výzkumník: Tak jo, tak to je všechno. Moc Vám děkuju (50:27)

Respondent: Takže já taky děkuju... (50:30)

Rozhovor – středisko ekologické výchovy č. 8 - Lucie

Výzkumník: ...nějaké údaje, podle kterých by Vás bylo možné... nějakým způsobem identifikovat a pokud byste na některé otázky nechtěla odpovídat, nic se neděje. A rozhovor s Vámi si nejprve nahraji, pokud byste souhlasila, a to z toho důvodu, že poté přepíši a spolu s ostatními budu analyzovat a výsledky výzkumu Vám poté ráda pošlu. A mohla bych teda ten rozhovor nahrávat? (00:26)

Respondent: Určitě, nahrávejte. (00:28)

Výzkumník: Jo, super. Tak já bych se na začátek chtěla zeptat, jestli byste mi mohla říct něco vlastně... o středisku xy. Tak jako obecně. (00:39)

Respondent: Určitě mohla, ráda. Program xy je... je dlouhodobý program. Veškerý školy, který jsou u nás zapojený, jsou zapojený nejmíň na rok, ale v reálu prostě na více let. A... ten program je postavený tak, že vlastně... jako těžiště té práce leží na té škole a na tom konkrétním učiteli, kterej ten program... na té škole koordinuje a kterej s dětma dělá nějakým způsobem... nějakou práci, podle naší metodiky. A ta práce je dlouhodobá a... je to v takových cyklech, který jsou... různě dlouhý, ale třeba řekněme dva roky zhruba dlouhý... na takový nějaký jako ukázkový škole. A... ten... vlastně ten dopad toho programu je v tom, že děti... mají být schopný a ochotný chránit životní prostředí a mají k tomu získávat... mají k tomu schopnosti a dovednosti, který jim právě ten program zprostředkuje. Věř, že můžou něco změnit a vlastně tohleto si s sebou odnesou do dospělosti. I proto jsme ten... i proto je ten program dlouhodobý, protože takovýhle věci se nedají, podle nás, dosáhnout za... za nějaký krátkodobý výukový program a je prostě potřeba, aby ta práce byla nějak jako setrvalá. Ptejte se klidně. (01:58)

Výzkumník: A vy jste mi vlastně... psala, že vy nejste takové klasické ekocentrum, tak čím nejvíce se lišíte, kromě asi té jako dlouhodobé spolupráce s těmi jednotlivými základními školami. Čím nejvíce se lišíte od těch takových klasických ekocenter? (02:14)

Respondent: Já to vidím, nebo... vidíme to tady všichni, hlavně právě v té dlouhodobosti. A v tom, že... my jsme xy jako... vzdělávací centrum xy, který jako xy koordinuje, tak dřív mělo i oddělení krátkodobých výukových programů a děti chodily sem a my jsme s nima chodili ven, ale vlastně jsme to potom... úplně... toho nechali, protože nám to i

podle evaluací, který jsme si nechávali dělat prostě, ukázalo, že to nepřináší ty výsledky, že to vlastně nemá na ty děti ten... ten vliv a ten dopad. A to si myslím, že je takový jako, že je ten hlavní rozdíl. Že kvůli tomu jsme se i jako víc zaměřili na ty dlouhodobý věci, a to je ten základní rozdíl. (02:56)

Výzkumník: A mohla byste mi povědět o pozici, kterou zastáváte... v xy? (03:03)

Respondent: Jo... zároveň my jsme tým čtyř lidí a všichni vlastně děláme... nebo... ta pozice je jakoby pro všechny, pro nás pro všechny čtyři stejná, jo, ale dalo by se to nazvat asi jako... něco jako manažer programů, koordinátor a metodik. Všechno dohromady. (03:23)

Výzkumník: A... co přesně tedy poskytlujete, jako xy v rámci té environmentální výuky těm základním školám? (03:32)

Respondent: Tak, my jim poskytlujeme materiály, různý... jak tištěný, tak elektronický, jak

metodický, tak... jakoby... řekněme odborný, nebo zaměřený na ty... konkrétně na témata... ve kterých se můžou vyskytovat různý problémy životního prostředí. Máme devět témat jako xy. A... takže jsou to materiály, jsou to semináře, webináře, workshopy, v týhle době prakticky jenom webináře, ale... jinak jedeme moc rádi i naživo. Potom poskytlujeme těm... učitelům... individuální konzultace... ať už po telefonu nebo v mailu, ale i tou formou, že... když to teda šlo, tak konzultant přijel vyloženě k nim na školu, kde se s nima sešel... nad jakýmkoliv problémem, který potřebovali s xy řešit. Tyhle konzultace jsou jednak průběžný a jednak úvodní. Vždycky, když se škola zapojí, tak automaticky dostane konzultaci a nemusí o ni ani žádat. To se nám hodně osvědčilo. Potom těm školám nabízíme možnost certifikace, protože program xy... je... je součástí mezinárodní sítě xy, kterou koordinuje FEE, sídlí v Dánsku, „Foundation for Environmental Education“ a... xy jsou teda vlastně... ve spoustě zemích po celým světě... a ten certifikát je taky... má tu mezinárodní platnost a... řekněme, že to může bejt pro některý školy otázka nějaký prestiže. A krom toho... ta certifikace se prostě pojí s nějakou docela důkladnou... zpětnou vazbou pro tu školu. Kdy zase jako proběhne fakt návštěva na tý škole, rozhovory s učitelem, s dětma. A ta zpětná vazba je samozřejmě jako pro ně. Slouží k nějakému dalšímu rozvoji. Přemejšlim. To je... no a potom jakoby jim nabízíme

různý věci podle toho, jaká je situace. Teďko je distanční výuka, takže my jsme teďkon nakopli celý téma... jako xy v onlajnu. Snažíme se jim pomáhat s nějakýma nástrojema, snažíme se reagovat na akutní, jako aktuální situaci, to je tak jako průběžný. (05:44)

Výzkumník: A... jakým způsobem dochází k oslovení od těch základních škol? Jak Vás oslovují a pak následně zapojení toho vašeho programu... do té výuky? (05:57)

Respondent: Myslíte, jak nás oslovují, jako jak se o nás dozvědí, nebo jak probíhá navázání toho kontaktu? (06:05)

Výzkumník: Jak probíhá navázání toho kontaktu, s vámi, jako s tou xy. Nebo s tím programem těch xy. (06:12)

Respondent: Jasně. My máme... na našem webu vyloženě přihlašovací formulář, kde se do toho programu můžou přihlásit. Oni ho vyplní, tím se ten formulář k nám odešle a my už o nich víme a... a tak. Jestli tohle odpovídá na vaši otázku. (06:31)

Výzkumník: A pak následně... jakým způsobem se tedy... zapojuje ten tý xy do těch jednotlivých škol? Jak to... Vy jste říkala, že jim poskytujete nějaké materiály, tak... takovým způsobem, nebo jakým vlastně dochází k zapojení do té výuky? (06:48)

Respondent: Já Vám asi popíšu ten proces, tak něco prakticky a vy se kdyžtak doptáte... jo, když se škola zapojí, tak... my jim pošleme fakturu, protože si ta škola malou část těch svých nákladů platí... a pošleme jim balíček s materiály, takže oni opravdu dostanou fyzicky do ruky nějaký ty naše... knihy, metodiky a tak. Zároveň jim rovnou... zaregistrujeme tu konzultaci, to znamená, že jim se ozve konzultant, kterej se s nima domluví, kdy k nim přijede nebo kdy se s nima prostě sejde a... a ten s nima vlastně projde... cokoliv potřebujou. Hlavně jim představí tu xy, představí jim tu naši metodiku sedmi kroků a... zodpoví jakýkoliv jejich otázky. Oni právě maj dost často takový otázky, jako čím mají teda teďko začít, tak na to existuje docela jasná jako odpověď, kterou s nima ten konzultant vyřeší. Případě některý typy si to radši načtou sami, tak ty to najdou... tu odpověď v těch našich metodikách a... a tak, jo. Potom je ten konzultant vlastně nechá, aby udělali nějaký ty kroky, třeba, na kterejch se domluvili... a oni se potom v případě, že mají nějaký potíže... dál hlásej, nebo... a učastněj se průběžně našim workshopů a sdílecích kaváren a tak. To je něco, co jsem asi, pardon, ještě zapoměla, co jim ještě poskytujeme, jsou takový pravidelný setkání... my tomu říkáme jako kafe, jako prostor pro sdílení těch

učitelů, kde oni se sejdou, v týchle době se připojí online, děláme to každých čtrnáct dní. A kdo chce, tak se prostě na to přihlásí, pak se tam připojí a sdílejí si mezi sebou vlastně nějaké otázky... případy dobré praxe a tak. Spoustu otázek si zodpovědí sami a my jsme tam vlastně jenom tak jako... moderátoři. Jo, takže takhle to s tou xy začíná na tý škole. Doptejte se kdyžtak. (08:39)

Výzkumník: A... mohla byste mi popsat tu... právě tu metodiku sedmi kroků? Proč jste to jako... proč došlo vlastně ke zvolení této metodiky a jak to probíhá? (08:50)

respondent: Tak metodika sedmi kroků je... to je to, čím se xy odlišuje od řekla bych jiných environmentálně zaměřených vzdělávacích programů. A ta metodika vede, v podstatě děti, k systémovému myšlení. Jsou tam tři takové kroky, který jsou v jádru, abych vám možná někde... teď nemám po ruce obrázek, ale... záleží, jak moc budete spěchat, kdyžtak vám ho promítnu nebo vám ho můžu potom poslat. Ale... já zkusím mluvit a zároveň to najdu na našem webu. Jsou to teda tři kroky, který jsou v jádru. Je to... jmenují se „analýza“, „plán činnosti“ a „monitorování a vyhodnocování“. A... tyhle kroky v podstatě... říkají, že škola když... když vidí nějaký problém... nebo děti, když vidí nějaký problém, tak mají... napřed udělat tu analýzu, to znamená mají si k tomu zjistit nějaké informace. Mají si zjistit, jak na tom vůbec třeba škola... u nich je... nemůžu ten obrázek teď najít, tak asi tady přestanu hrabat a... a pak vám ho kdyžtak pošlu. Takže... napřed si mají zjistit vlastně, jak na tom ta jejich škola je v tom tématu, který je zajímavý, aby neskákali k nějakým závěrům, nebo aby nešli intuitivně prostě... po těch věcech. Mají si opravdu jako zjistit konkrétní data, konkrétní jako údaje. Na základě toho se potom... řeknou, jaký jsou skutečně silný a slabý stránky té jejich školy. Když... dám vám příklad, prostě třeba téma voda, to znamená, v analýze by si zjistili pravděpodobně nějaké spotřeby vody, opravdu konkrétní čísla, zjistili by si ale i třeba, jak se spolužáci jako chovají, jestli... nechávají tíct kohoutky, nebo prostě jestli kohoutky někde kapou a tak dál. Na základě toho by si určili, jaký jsou silný a slabý stránky té školy a z toho by si vybrali, čemu se chtějí věnovat, který z těch slabších stránek chtějí zlepšovat, který z těch silnějších chtějí udržet. Podle toho potom postavěj ten plán činnosti, to je ten další krok, plán činnosti a tam prostě si opravdu řeknou „chceme, aby... nebo uděláme si letáčky ke kohoutkům, který budou upozorňovat děti na to, že mají zavírat prostě vodu. Promluvíme si s paní, jestli by nešlo něco udělat se splachovadlami“ a tak dál. A tam si v tom plánu činnosti si opravdu rozdělejte ty úkoly, rozdělejte si ty zodpovědnosti, určete si ale... všechna ta... celá xy vlastně by měla ležet na těch dětech, aby oni se učily... nějak jakoby... přistupovat

aktivně k těm problémům, tak si to musej vyzkoušet na vlastní kůži. To znamená, v podstatě v xy, to, co nezvládaj dělat děti vlastně není potřeba dělat, jakoby my chceme, aby... aby tím hybatelem tý změny byli oni. Potom teda ten plán nějakým způsobem realizujou, nějaký ty činnosti dělaj a... pak má přijít ten důležitěj krok monitorování a vyhodnocování, kdy si vlastně řeknou, jestli se jim to povedlo, jestli se jim... a nejenom, jestli se jim povedlo dělat teď letáčky, ale i to, jestli se jim vlastně povedlo naplnit ten jejich cíl, kterej vzešel z tý analýzy, jestli se jim povedlo vlastně spravit ten problém. A tyhle tři systémový kroky vedou tak furt dokola a pak jsou k tomu další čtyři kroky, který to doplňujou. Jeden z nich je environmentální vzdělávání ve výuce, kde my vlastně chceme, aby se ty děti i jako... nějak průřezově řekněme, aby se dozvíдалy i v běžný výuce informace, který k tomu potřebujou. Aby se třeba naučily o tom... proč je vůbec potřeba šetřit vodou, jakej je koloběh vody, jaký je hospodaření s vodou, třeba... to, že veškerá voda, jakoby... že se nerozlišuje užitková a pitná... proč je voda bla bla bla. Prostě rozumíte, jak to myslím. Pak je tam... krok... ekokodex, v rámci něhož si ten... ten tým na tý škole stanoví nějaký pravidla fungování. A stanoví si i nějaký třeba vize toho, kam by se jako xy chtěli dostat, jak by se vlastně... jak by jako xy chtěli fungovat. Pak je tam... krok... informování a spolupráce, kterej je docela důležitěj... protože ta škola nebo ten tým těch dětí na tý škole by si neměl vlastně ty věci nechávat jenom pro sebe, ale měl by to toho neustále vtahovat... celej zbytek školy, aby vlastně celá škola fungovala podle těch změn, aby tím celá škola jakoby žila. To samozřejmě znamená i přesvědčovat třeba další učitelé, nebo vtahovat i učitelé do těch změn. Vtahovat i místní komunitu a komunikovat na venek. To, že děláme... že jsme škola, která se tady o něco snaží, která dělá nějaký změny a jaký. Takže to je krok informování a spolupráce. Pak jeden krok, kterej je úplně nejzásadnějši a z nějakýho důvodu jsem si ho nechala až na konec, se jmenuje ekotým. A to je vlastně to, že na tý škole funguje nějaký jádro těch záků, kteří jsou hybateli tý změny. Jmenujou se ekotým. Fungujou dobrovolně a ten ekotým... je nějakým způsobem moderovanej nebo... podporovanej tím učitelem, ale měl by mít... měli by mít ty děti co největší svobodu. Je to někdy pro ty učitele trošku... trošku výzva, protože zas svý děti, který... tady maj na jedný straně v přírodopisu a pak je tady maj prostě v... v ekotýmu, ale... měli by tam k nim přistupovat spíš emancipačným způsobem, měli by hodně nechávat zodpovědnost a iniciativu na těch konkrétních dětech, měli by tam mít určité svý místo nějaký hry, nějaký tmelící aktivity. Ten ekotým je zároveň složenej z dětí z různěch ročníků, takže... takže prostě taky je důležitý, aby fungoval jako tým, aby se ty děti navzájem jako... znaly a spolupracovaly spolu, aby uměly pracovat v týmu, aby si

uměly... aby uměly držet svy zodpovědnosti, aby si uměly navzájem ty zodpovědnosti
ňák rozdávat, určovat si role, třeba, a tak. Takže to ta metodika těch sedmi kroků. A jak
jsme si ji vybrali, nebo proč jsme si ji vybrali... no ona je součástí tý xy vlastně i na celým
světě. Součástí toho programu... ta metodika je jeden z důvodů, proč xy si před těmi asi
pátnácti nebo šestnácti lety vůbec jako ten program vybrala... k realizaci nebo proč ho
vůbec jako chtěla tady do Český republiky přivízt, ale i koordinovat... protože ta metodika
je prostě tak dobrá. (15:15)

Výzkumník: A z jakého důvodu se vlastně ty školy a... zapojují do toho programu těch
xy? Co oni sami postrádají? Co jim chybí a z jakého důvodu se právě zapojí? (15:26)

Respondent: No, to je... taková jako těžká otázka. Samozřejmě by lepší se jako... si na
tohle to udělat výzkum, kdybychom měli třeba přímo mezi těma školama, ale... tak je
samozřejmě jsou různý hlasy. Víme, že se ty školy zapojujou kvůli tomu... nebo že vůbec
třeba ten program začnou jako hledat kvůli tomu, že hledaj ňáký zastřešení svejch
environmentálních aktivit. Prostě chtějí... mají dělat EV ňákým způsobem... a hledají
třeba jednak ňákou náplň, hledají ňákej v tom jakoby smysl nebo ňákej systém, nechtějí
třeba jenom prostě sázet jako... aktivity, který budou jednorázový, bez ňákýho smyslu,
takže to chtějí něčím provázat. To je třeba to, co jim xy jako poskytne. Potom taky
nepochybně chtějí od nás prostě spoustu... spoustu aktivit, jako konkrétní typy prostě to
výuky, ňáký výukový celky a tak. Což mi jim jako poskytuju, to je taky součástí těch
našich materiálů. Taky víme... no, taky k nám jdou třeba na doporučení jinejch škol, jo,
někde se prostě o nás dozvědí na ňákejch konferencích a... slyšej o tý metodice a líbí se
jim. No. (16:46)

Výzkumník: A dalo by se tedy říci, že... ten program... xy je ňákým jakoby zastřešujícím
prvkem pro ty školy, který jako dává té environmentální výuce ňáký jako... né smysl, ale
ňáký jako větší koncept, nebo... (17:14)

Respondent: Řekla bych, že jo. Řekla bych, že to je... že jim to prostě... takhle, protože...
jako téma životní prostředí je prostě hrozně široký. A... je nepochybně potřeba ho ňák
jako zúžit a vybrat si i ňákou metodu, kterou se mu jako... učitel budu... věnovat a... to
třeba xy umožňuje tím, že máme těch devět témat... voda, energie, odpady, biodiverzita,
prostě... kdyžtak Vám to taky potom pošlu. A ty školy si maj na začátku vybrat dvě. To
znamená, že ty děti si vyberou z těch všech témat dvě, a to jim to umožní jako zúžit
a vlastně jim to pomůže to ňák jako uchopit. Což... a zároveň jim to jakoby dá... jak jsem

říkala, ta metodika tý práce je dlouhodobá, ten cyklus... on analýzy přes plán k tomu metodování, ten běží opravdu třeba... no, rok nebo dva, prostě záleží. Tak... si myslím, že jim to dává i nákej jakoby průběh, no, že i nějaký prostě směřování a nákou... no, přesně, jsou to nějaký kroky, který jdou za sebou. (18:25)

Výzkumník: A... kolik základních škol je zapojených do programu xy? (18:32)

Respondent: Základních jo? To... takhle, máme zapojených čtyři sta škol, ale máme tam i mateřské školy a střední. Ale já Vám to číslo vytáhnu z databáze, když budete chtít úplně přesně, jestli... třeba až domluvíme, ať nás teď nezdržují, ale... základek je většina z těch čtyři sta, ale pošlu Vám to přesně. (18:56)

Výzkumník: A... jak vlastně hodnotíte tu spolupráci s těmi základními školami? V čem to funguje a v čem naopak ne? (19:05)

Respondent: Jo, tuhleto otázku si pamatuju z těch vašich podkladů, protože jak my přijde složi... nebo složitá no... že jako vlastně široká. My tím, že máme školy zapojený... jenom ty, který s náma prostě spolupracovat chtěj, tak s nima tu spolupráci... hodnotíme jako samozřejmě dobře a taky máme pocit, že když něco... že náš úkol, prostě ten program... těm dětem... teda těm školám jakoby... prostě jim s tím pomáhat. To znamená, že když jim něco nefunguje, tak to nebereme tak, jako že... něco nefunguje v tý spolupráci, ale prostě hledáme nákej způsob, jak jim jakoby pomoci jinak. Když si asi ani já právě nedovedu představit, že bych na tu vaši otázku... jako řekla, že to hodnotíme blbě, nebo jako... no. (19:57)

Výzkumník: A... jak hodnotíte vlastně ty klíčová témata té environmentální výchovy, kterou jsou definována legislativně? Jsou pro vás při tvoření... toho programu a těch podkladů pro ty školy závazná? (20:13)

Respondent: Klíčová témata, myslíte RVP? (20:18)

Výzkumník: Jo, já myslím... já myslím, že tyhleto jsou právě definované v těch Doporučených a očekávaných výstupech, jako senzitivita, ty ekologické zákonitosti, problémy a konflikty... výzkumné dovednosti... (20:33)

Respondent: Jasně. No... takhle, nemůžu říct, že s tím nějak jako aktivně pracuju, v tuhle chvíli. Ale... jako jsme celkem... máme pocit, že prostě, že je naplňujeme jako v pohodě,

tyhlety klíčový témata. Jako že prostě s náma dost souzní. Ale... Víte co, ono je to ještě daný i tím, že... vzdělávací centrum xy je docela aktivní v různých jako zastřešujících organizacích a i v různých pracovních skupinách, jako třeba... okolo ministerstev a tak. Takže... třeba náš ředitel je teďko vede... ten jakoby tým, kterej se podílí na přepracování celého RVP. To znamená, že my vlastně jakoby se snažíme, aby ten náš názor, jako názor xy, se odrážel v těchletých dokumentech, to znamená, že pak jsme jako v pohodě s tím, jaký ty dokumenty jsou. Pak je jakoby nemusíme zapracovávat do nějakých našich programů, ale je to takový jako, takovej organickej celek. (21:31)

Výzkumník: A... která témata jsou podle vás nejdůležitější praxi té samotné environmentální výchovy? (21:40)

Respondent: Z těch klíčových témat? (21:43)

Výzkumník: No, můžete jako celkově. Ne jenom z těch... klíčových témat. Nebo jsou to podle vás ta témata, jak jste říkali, že máte těch devět témat jako xy, nebo... (21:54)

Respondent: To bych asi neřekla. Těch devět témat, to je vyloženě... jakoby rozpalcelování toho medvěda, aby se to dalo jako snáz uchopit. Já nemám teďko ty klíčový... témata třeba všechny v hlavě, nebo tak, nevím, jestli úplně vyberu reprezentativně, ale... jednoznačně jako xy... cílí na to, aby... aby ty děti byly aktivní... a... a aby měly schopnosti a dovednosti, který jim umožněj něco dělat, aby měly třeba i jako znalosti, aby měly prostě ty informace nebo si je dokázaly získávat. A další důležitá věc je prostě, aby... jakoby nějaká sebedůvěru nebo nějaká pozitivní zkušenost s... s tím, že má člověk nějakou šanci na úspěch. Proto děláme xy tak hodně prakticky, protože prostě dítě, který zažije to, že na svý škole mohlo něco změnit a třeba... s menší pravděpodobností zůstane né jenom nadávat v hospodě, ale fakt jakoby se zvedne a půjde něco dělat. No. Je to pro vás dobrá odpověď, tyhlety tři věci, no? (23:17)

Výzkumník: Jo jo...daří se podle vás v tom celkovém náhledu podle vašeho subjektivního názoru a zkušenosti, díky takové spolupráci mezi vámi a těmi základními školami, naplňovat ty cíle té environmentální výchovy? (23:34)

Respondent: No mně přijde, že... ve spolupráci xy se školama, ano. Ono ostatně to, co jsem vám teďko řekla, jako ty nejdůležitější témata... to je něco, co máme teďko... co máme definovaný jako takovej ultimátní cíl xy, jo, takže... to je to, k čemu xy míří. Máme

i podle evaluací zjištěný, že to opravdu jakoby dělá. Že když ty školy takhle jako mění, nebo ty děti že to takhle mění. A... s tímhle máme tu zkušenost pozitivní, no. (24:03)

Výzkumník: A... jak celkově hodnotíte tu environmentální výchovu na základních školách v České republice? Negativně, či pozitivně? (24:15)

Respondent: No. Nevím, jestli na to dokážu odpovědět, protože mám... především jako bližší zkušenost hlavně s těma školama, se kterýma spolupracuju. Myslím si, že... že to hodně záleží, že takhle... školy, který nejsou podle mě v xy, tam to hodně záleží na tom, jakej je ten konkrétní učitel... a to je prostě... to může bejt trochu sázka do loterie, jo, i třeba to, jaký jakoby... jakou má podporu, jaký vůbec dostane informace na fakultě, kde vyštudoval, nebo prostě od té doby... tak mi přijde, že to zas taková sláva jako není, no. No, přijde mi, že jsou taky... nebo, to mi nepřijde, to tak je, že jsou učitelé poměrně docela dost zatížený a... maj málo času, celkem nejsou tak extra jako dobře ani finančně ohodnocení a že... prostě hodně těch věcí dělaj vlastně ve svém volném čase. A že i tu environmentální výchovu... vlastně jako třeba nemají dostatek podkladů nebo tak, že to je jako hodně náročný právě na ten jejich čas a na tu jejich přípravu... a přesně záleží, jak moc jsou do toho ochotni jako osobně investovat, prostě... což hodně z nich jako vlastně je, jo, to je na tom jako to pěkný, že to třeba fakt jsou jako srdcaři, ale je to takový jako systémově... ze strany náč jako... nějakýho řízení školství, tady v té zemi, mi to přijde dost jako nedostatečně uchopený, no. (25:57)

Výzkumník: A z jakýho důvodu vám to přijde? Jako v rámci toho školství v České republice nedostatečně uchopený ta environmentální výchova. (26:08)

Respondent: No... jako do toho se promítá to, co jsem teďko právě říkala, že ty učitelé prostě mají... malý peníze, málo času nebo jakoby že... né všechnen jejich čas, kterej věnujou té škole a té přípravě je placenej a ... že co se týče environmentální výchovy konkrétně... no, tam jde totiž o to, že všechny ty rámcový dokumenty jsou vlastně jakoby politický rozhodnutí, to znamená, že jsou takový trošku jako... že jsou tam setřeny různý hrany a že... že jsou to takový jako kompromisy. A že se tam třeba teďko v těch novejš RVP, který se budou připravovat, se hodně jako najednou dbá... na znalosti a na nějaký jakoby... na... na to, aby se prostě do dětí lily informace, ale přijde mi, že se tam míň zohledňujou právě nějaký jakoby měkký dovednosti. A to mi nepřijde jako úplně šťastnej směr. A uvidí se, jak to ještě dopadne, no. Přijde mi, že prostě i... že i ta environmentální

výchova prostě v tom systémovém náhledu občas sklouzává... no, k těm znalostem, který jsou prostě ceněny víc než... získávání dovedností, jestli to můžu takhle říct. (27:37)

Výzkumník: A kdybyste... mohla... porovnat třeba tu situaci té environmentální výchovy tady, v České republice a zahraničí. Jestli máte nějaké zkušenosti a...ohlasy, právě jak jste říkala, že xy je jako... celosvětovým... a celosvětovým projektem, programem, tak jak si na tom stojí environmentální výchova v České republice oproti zahraničí? (28:01)

Respondent: No... ze zahraničí zase máme zkušenosti... spíš jenom s těma...s tím programem vyloženě se školama, který dělaj ten konkrétní program xy. Ale můžu třeba soudit, my máme v programu i některý školy, který jsou... že jsou to jako mezinárodní školy, jsou tady v Český republice, ale nefungujou podle českýho školskýho systému. A... tam třeba jako můžu říct, že tam je jednoznačně strašnej rozdíl mezi tím... právě mezi těma měkkejma dovednostma u těch dětí. Tím, že když... přijdou na nákou mezinárodní školu tady v Český republice, tak ty děti se mě třeba neboj a jsou schopný říct nákej vlastní názor a jsou schopný si udělat ten vlastní názor a někdy je to třeba... jako... někdy je... je založenej na špatnejch informacích nebo prostě někdy třeba ještě tak jako utvořenej... takže s nima o tom diskutuju, ale rozhodně nákej maj. Uměj diskutovat, neboj se diskutovat... jsou... jako takový aktivnější a tak. A přijde mi, že tohle samozřejmě zase záleží hodně na... né na tý konkrétní zemi, ale že třeba ve školách v západní Evropě tohleto prostě funguje daleko líp. A že to, co mi tady ty... školy v xy jako hodně pracně učíme... právě aby třeba diskutovali v týmu, aby se nebáli jít za učitelem a něco navrhnout, aby se nebáli jako... upozornit na problém, nákou samozřejmě konstruktivní jako cestou, tak... tak to na spoustě škol... v západní Evropě nebo podle toho rejstříku jako funguje vlastně úplně snadno a xy... mají najednou třeba když dělají, tak... mají velkej náskok (29:50)

Výzkumník: A poslední otázka. Jaký vliv má podle Vás ten program... tý... xy na celkově tu environmentální výchovu? Na základních školách. (30:04)

Respondent: Myslíte, jakej vliv má na ty konkré... na ty školy? Tak jo. Myslím si, že... rozhodně velkej a pozitivní, samozřejmě. Ale... takhle, ono jim to opravdu prostě dá nákou náplň. Takže ty učitelé, který potom... tu environmentální výchovu na těch... ty koordinátoři... environmentální výchovy na těch školách... jsou dost často, vyloženě do xy, jako zapojený, dost často jsou to vyloženě ty lidí, který tam maj tu xy na starost. A... pak se jim to vlastně tak jakoby už no jako že... není to tak, že by dělali xy a pak dělali

ještě vedle EV, ale vlastně jako xy jim to tak jako proroste a... prostě tím, že dělaj xy, tak automaticky plněj environmentální výchovu, no. Nevim, jestli jsem... odpověděla na vaši otázku, kdyžtak připomeňte nákou část otázky, kterou jsem vynechala. (31:09)

Výzkumník: Jo jo...já myslím, že jste odpověděla. Tak jo, máte něco co byste takhle na závěr chtěla doplnit? (31:15)

Respondent: Ne ne...asi nic nemám co bych chtěla doplnit (31:23)

Výzkumník: Tak to je všechno. Já vypnu to nahrávání. (31:30)

Rozhovor – středisko ekologické výchovy č. 9 - Petra

Výzkumník: Výzkum je anonymní...nikde se tedy neobjeví vaše jméno nebo nějaké další údaje podle kterých by vás bylo možné nějakým způsobem identifikovat a pokud byste na některé otázky nechtěla odpovídat nic se neděje. Rozhovor s vámi si nejprve nahrají, pokud byste souhlasila, a to z toho důvodu, že ho přepíší a spolu s ostatními rozhovory budu analyzovat a výsledky výzkumu vám poté ráda pošlu a myslíte tedy že bych mohla si ten rozhovor nahrávat? (00:31)

Respondent: Můžete (00:32)

Výzkumník: Dobře...super...tak já bych se na začátek chtěla zeptat, jestli byste mi mohla říct něco o středisku ekologické výchovy ve kterém působíte? (00:42)

Respondent: Dobře, tak ono to má dlouhou historii, že tady v xy vlastně už pracuju od roku 2002 a v rámci pracoviště, střediska xy...ježiš teď nám tady něco bublá...no tak...takže jsem začala pracovat vlastně u střediska ekologické výchovy xy a tenkrát to bylo...jejim zakladatelem nebo mym zřizovatelem bylo středisko ekologické výchovy xy, což sídlilo vlastně v xy a já jsem v xy byla rok sama...ten xy ...xy původně vlastně to byl spolek a měl ještě pracoviště v xy....byli jsme 3 různá pracoviště, která měla společného ředitele, ale začalo být nebo tak měli jsme strategické plánování, kde jsme vymýšleli jak by ten xy dobře vlastně fungoval a nakonec jsme došli k tomu, že by bylo dobré aby se ta pracoviště osamostatnila...ono tomu nahrávala i legislativa...třeba spolky...ale vznikli nějaké obecně prospěšné společnosti nebo zapsané spolky...tak my jsme se rozhodli právě o ty obecně prospěšné společnosti, které jsme zřídili vlastně v roce 2012 a zřizovatelem je ten původní xy...no a od toho roku 2012 vlastně jsem já ředitelkou pracoviště v xy. Nevím, co dál tady bych vám o tom pověděla...no zkrátka od roku 2012 se musíme starat samostatně o finance...no zkrátka o všechno, ale jsme spojeni v rámci (konfroncia) ve spolupráci, takže vlastně na některých...na některých zakázkách pracujeme společně a nějak si vypomáháme, scházíme se i vlastně teďka jsme měli naplánováno zas že budeme strategicky plánovat na další roky a bohužel to nevyšlo no pro situaci, která teďka je. Tak co vlastně my děláme...ta náplň...i jsme se rozdělili vlastně z důvodu toho, že náplň na těch pracovištích jednotlivých se lišila. Ve xy tam se zabývají hlavně pobytovými výukovými programy a potom osvětou v rámci vlastně okolí xy a tak a xy a xy jsme vlastně takové městské středisko...my máme možnost toho aby u nás děti bydleli a takže

vlastně se zabýváme...jsme zaměřeni zejména na realizaci krátkodobých ekologických programů a ty krátkodobé programy nabízíme jak mateřským školám tak základním tak středním a kromě toho vzděláváme taky pedagogy a děláme osvětové akce, jak pro školy tak pro veřejnost a záleží na tom jaká je vlastně poptávka po těch programech...hm co ještě...my tím že jsme vlastně s tím xy dvě obecně prospěšné společnosti v jednom kraji tak my vlastně spolupracujeme hlavně v rámci krajské zakázky, což (respondentce začne zvonit telefon) je pardon... (05:17)

Výzkumník: To je v pořádku (05:17)

Respondent: Tak tu krajskou zakázku vlastně vypisuje krajský úřad...musí se vysoutěžit...většinou to probíhá v xy a my v xy jsme dodavatelé...takže pro tu krajskou zakázku například děláme ty různé programy krátkodobé...xy dělá pobytové...potom v rámci té krajské zakázky se staráme o projekt „Mrkev“ a „Mrkvička“ na kterých obhospořujeme síť xy kraje. „Mrkev“, nevím jestli jste to někdy slyšela, to je metodika a realizace environmentální výchovy a v rámci tady toho projektu teda „Mrkev“ se staráme o síť škol základních i středních a „Mrkvička“ to je obdoba vlastně pro školy mateřské a v rámci vlastně tady toho projektu jim za prvé elektronicky posíláme různé informace a aktuality spíš k tomu co se děje na poli environmentální výchovy nebo i další co nám přijde zajímavé pro ty školy a v rámci toho jim posíláme 4krát ročně zásilku poštou a v té zásilce jsou zase buď nějaké papírové...papírové materiály, které třeba získáváme od ostatních center environmentální výchovy z celé republiky a potom vlastně naše materiály...posíláme jim taky pro ty základní školy a střední školy...ted' nevím jestli to vidíte (ukazuje časopis Bedrník)...tady ten časopis Bedrník...což je taková zajímavá věc pro ty školy...vždycky to číslo je tematicky zaměřené a jsou tam kapitoly, které se zabývají...jsou inspirační, tak tam jsou třeba i nějaké metodiky pro školy v rámci tématu, potom tam jsou i z těch škol ohlasy i něco o tom jak oni to téma zpracovávali, co se jim povedlo...pak je tam nabídka nějakých materiálů metodických od knih přes pomůcky a další věci...no a vlastně nabídka i akcí a programů, které nabízejí ty střediska, takže to je ten Bedrník a pak ještě tenhle ten Ekotom (ukazuje do kamery časopis Ekotom) vlastně spoluvytváříme opět a to je vlastně pro ten xy kraj a je to trošičku jiná než ten Bedrník...je tam hodně věcí třeba jinšího rázu...není to tematicky zaměřené hlavně...zabývá se to vlastně situací v celém kraji, takže jsou tam nějaká fakta, zajímavosti...třeba na úvodní stránce vidíte kudlanku takže, jak je kudlanka rozšířená a proč se rozšiřuje to je příklad...potom je to třeba o regionálních výrobcích...kdo se tím

zabývá, kdo co nabízí, kdo co a jak dělá...potom jsou tam zase ohlasy ze středisek ekologické výchovy a škol a stejně jako v tom Bedrníku i tady vlastně jsou náměty..je tady kapitola pomocníci a zase jsou tady odkazy na různé metodické materiály, knihy a pomůcky...tak a potom jsou tady postřehy od jinud...jsou tam třeba nějaké reportáže od různých cestovatelů a ekologických (smích) nechci říct aktivistů spíš lidí, kteří se zabývají environmentální výchovou, cestují a vlastně ten jejich pohled na tu problematiku v jiných částech světa. Tak teď nevím jestli k tomu tématu už se....ještě posíláme samozřejmě svojí nabídku stálou ekologických výukových programů, které nabízíme...naši z xy nabídku krátkodobých programů a taky těch pobytových programů v xy (10:33)

Výzkumník: A vy jste tedy říkala, že vlastně v rámci té environmentální výuky těm základním školám poskytnete ty programy, tak mohla byste mi popsat třeba na jaká témata se ty programy zaměřují? (10:45)

Respondent: No to je hodně široké...my vlastně se orientujeme podle Rámcových vzdělávacích programů takže vlastně ty...ty...ty tematické okruhy, které popisuje Rámcový vzdělávací program pro environmentální výchovu, tak všechny 4 vlastně zohledňujeme v těch programech...záleží to samozřejmě na věku těch dětí...jo že máme 1. stupeň...takže máme programy pro 1. až 3. třídu a 4. a 5. třídu vlastně ty programy jsou koncipované, tak aby reflektovaly co právě děti probírají a snažíme se vlastně rozšířit to učivo o pohled ten environmentální nebo ekologický čili ty vztahy k přírodě, jak probíhají aby se ty děti vlastně to viděli z našeho pohledu nejm z pohledu učiva té základní školy, ale je tam asi nějaký přesah od nás, že se snažíme aby to viděli vopravdu v těch všech souvislostech...takže všechny ty okruhy ekosystémy, základní podmínky života, lidské aktivity a problémy životního prostředí to už je spíš pro 2. stupeň to se objevuje v těch programech a co se týká člověka a prostředí, tak to najdete v podstatě ve všech těch programech...je to vždycky součástí toho programu aby to co tam probíhá si ty děti vztáhli na ty...prakticky ke svému životu (12:42)

Výzkumník: A o které programy je největší zájem? O jaká témata? (12:47)

Respondent: No (smích)...musím říct, že o odpady je zájem...to je klasika...a čím starší to jsou ročníky, tak radši...jo já jsem ještě zapoměla, že máme samozřejmě i pro 2. stupeň nabídku jsem vám ukázala 1. stupeň a máme zase rozdělené na 5., 6. třídu a 7. až 9....takže čím starší ročník tak mají zájem hodně o programy v terénu a my máme tady v xy tu přírodní památku na xy takže to máme jako 3 hodinový program a je o to velký

zájem, ale je to vlastně sezónní záležitost protože v zimě tam není toho mnoho k vidění takže tam chodíme hlavně z jara někdy od března do června a pak ještě v září někdy v říjnu...no to je asi tak o co je zájem...potom pro ten 1. stupeň tu nabídku máme tak jako rozdělenou a máme vlastně...nabízíme typy programů, který jsou víceméně v místnosti děláme v exteriéru v interiéru a ty cykly programu jsou pro ty školy i jako cenově zvýhodněné jsme to teďka nazvali „Příroda v souvislostech“ proto je to v cyklech aby problematika týkající se vody zas to děti viděli v souvislostech na příkladě voda to má v souvislosti...všechno se do jednoho programu nevejde, tak je to ve víc programech a pak máme další typy programů objevujeme přírodu a to jsou právě terénní programy, kde se snažíme i ty malé děti co nejvíce vybízet aby šli ven, ale záleží to samozřejmě na...na paní učitelkách jestli se jim chce ven, ale myslím si, že i tyhle ty programy jsou v období od dubna do června je o ně docela zájem a pak máme programy, který se jmenujou „Dary přírody“ a ty jsou doplněné ruční výrobou a vlastně se týká většinou nějakého zpracování přírodních materiálů nebo když dám příklad téma třeba včely, tak je tam samozřejmě o tom jak...jak...jak včely žijí...důležitá věc jaký mají vztah k přírodě a jak jsou začleněny v tom koloběhu přírodním...no a na konci vlastně využití člověka i čili kromě toho, že člověk získává med tak zpracovává různé včelí produkty...takže děláme včelí svíčky...no takže to je takový příklad nebo máme zpracování lnu, zpracování vlny a vždycky je to o tom jak vlastně v přírodě...ted' jsem se do toho zamotala (smích) zkrátka tady vlastně je to o využívání přírodních zdrojů člověkem...jak by měl člověk postupovat aby přírodu nepoškozoval, ale jak vlastně naopak je dobré když člověk využívá přírodní materiál k výrobě nějakých výrobků...tak a to si myslím, že je hodně...hodně na tom 2. stupni využívány tyhle ty programy i z hlediska vlastně toho, že školy teďka mají šablony a potřebují třeba nebo ne potřebují (smích), ale chtějí...mají možnost využít právě šablony pro environmentální výchovu a oni to vlastně pojmají jako že to je projektový den, protože ten program je na víc než na 1 hodinu...2 vyučovací hodiny minimálně (17:27)

Výzkumník: A která témata jsou dle vás v praxi ten samotné environmentální výchovy nejdůležitější? (17:34)

Respondent: Hm...no já asi musím říct, že všechna témata (smích) jsou důležitá, že se vzájemně vlastně prolínají a propojují, ale úplně nejvíc mám-li vycházet z tematických okruhů, tak podle mě vztah člověka k prostředí je úplně nejdůležitější...když si to vezmeme ještě k cílům Ministerstva životního prostředí ono je to obdobné, podobné,

úplně stejné jako v těch...v tom RVP, ale vlastně se tam řeší taky vztah dětí k tomu prostředí a jde o to aby ty děti chtěli do přírody chodit, uměli se k ní chovat a tam vlastně i chápali jak ta příroda funguje to jsou ty základní podmínky života, ekosystémy. Je důležité, aby se děti do této problematiky ponořili a mají-li vztah, tak si myslíme, že potom lépe se na ně bude působit třeba aby třeba ty vztahy k přírodě přirozené se snažili zachovávat (18:52)

Výzkumník: A jakým vlastně způsobem dochází k oslovení vašeho ekocentra těmi základními školami? (19:01)

Respondent: No základní školy...takhle my oslovujeme ty základní školy za prvé prostřednictvím těch sítí „Mrkvev“...dostanou od nás vlastně tu nabídku výukových programů...vědí taky, že máme společný web, kde najdou tu nabídku a elektronicky si vlastně můžou ty programy objednat...jo a jsou ale samozřejmě školy, které nejsou tady v těch sítích takže já to dělám tak ve chvíli, kdy mám novou nabídku tak plošně posílám elektronicky všem školám v xy kraji (19:48)

Výzkumník: A z jakého důvodu se na vás vlastně ty základní školy obracejí...co ony samy postrádají a u vás hledají? (19:54)

Respondent: Hm...já vám to řeknu jinak (smích)...my mluvíme o školách, ale ono je to o učitelích...bohužel to není o školách...málokdy je to o školách...v případě že je tam osvětlený ředitel nebo paní ředitelka...je to menší škola tak se na nás obracejí oni a záleží vlastně hodně na tom jaký mají Školní vzdělávací programy a jak je tam environmentální výchova zakotvena a jinak teda se opravdu jako na nás obrací (smích) jednotliví učitelé většinou troufám si říct, že většinou jsou to vyškolení koordinátoři environmentální výchovy a ti si nás vyhledají a ti vlastně jako chápou co jako nabízíme a proč a málo kdy prostě se na nás obrátí jenom učitel jen tak jako běžný učitel, který environmentální výchovu nemá jako prioritu, tak se na nás neobráčí, ale nutno říct že vlastně tím, že nabízíme teďka ty programy s tou výrobou...tam jsme pořád přemýšleli jak to zaonačit, že jo jak vlastně oslovit i ty ostatní učitelé tak tohle to se povedlo...vlastně na tohle slyší a v rámci toho si myslím, že i jakoby získají jiný pohled na tu environmentální výchovu...mnohdy...mnohdy je to jenom jakože povinnost tohle téma...že musí a že prostě to musí splnit, ale tady už je to je o to zájem...no a co ještě u nás hledají ještě takhle i ti koordinátoři vlastně říkají, že nemají čas na to aby si to téma tak jako kvalitně zpracovali, protože to opravdu chce hodně času...což my víme (smích) opravdu ty programy než se

vyvinou tak to trvá a nemají ty pomůcky...my tu máme hodně pomůcek a zkrátka, že i pro ty žáky je to lepší, když přijdou do jiného prostředí nebo když my je vezmeme ven a že to téma vlastně podáme z jiného úhlu pohledu (22:30)

Výzkumník: A vy jste vlastně mluvila o tom, že ta komunikace probíhá hlavně s těmi pedagogy, tak jakou roli si myslíte, že má právě na implementaci té environmentální výchovy celkové klima té školy...jakou roli mají ti samotní učitelé a pak to samotné vedení té školy? (22:50)

Respondent: No zásadní roli má to samotné vedení...jakmile není pedagog, který by měl zájem o environmentální výchovu a není tam provázanost s tím vedením...tak je to...je to těžký takový pedagog si trůfám říct pořád jako v té škole tak nějak může se stát, že i neoblíben...že vlastně prosazuje něco jiného než chce většina učitelů a i z toho důvodu třeba se obrací na nás protože když by chtěli třeba tu environmentální výchovu realizovat způsobem nějakých projektů nebo projektových dní pro celou školu tak když je nepodpoří ředitel a to znamená že je nepodpoří tak aby se zapojili do přípravy i ostatní učitelé, tak je to hrozně těžké to realizovat na té škole...takže oni si jdou potom svou cestou, že se raději obrací na nás a pracují jakoby samostatně s námi než aby tvořili pro celou školu nějaké projekty (24:12)

Výzkumník: A jak vlastně hodnotíte tu spolupráci s těmi základními školami? V čem to funguje a v čem naopak ne? (24:22)

Respondent: No pokud je to vlastně spolupráce s těmi...s těmi koordinátory tak funguje velmi dobře...jo tak to máme vlastně dobrou spolupráci...oni jsou už i zvyklí třeba si objednávat ty cykly protože v tom vidí smysl a i sami se třeba optají co je nového ale vlastně i my jsme schopni vlastně jim pomoci ve chvíli, kdy jakoby se rozhoduje něco pro celou školu a my jim v tom můžeme být nápomocní, že když se na nás obrátí tak může to být i v tom, že jim zapůjčíme třeba pomůcky nebo že jim poskytneme nějakou metodiku a potom vlastně i můžeme pomoci přímo s tou realizací na konkrétní škole...takže to funguje dobře, ale je to většinou ne práce se školou, ale s tím pedagogem (25:33)

Výzkumník: A daří se v celkovém náhledu podle vašeho názoru a zkušenosti díky té spolupráci těch ekologických center a základních škol naplňovat ty cíle té environmentální výchovy u dětí? (25:47)

Respondent: No já bych byla skeptická...myslim si, že obecně v těch školách to úplně jaksi se nedaří protože za prvé těch průřezových témat je více než jenom environmentální výchova a myslim si, že ty školy reagují na to co přijde zrovna co je ten rok ze shora preferováno a no tak ale pokud ten učitel nebo ředitel je osvícený a je vlastně ta environmentální výchova přímo ve Školním vzdělávacím programu...přímo popsáno jakým způsobem se naplňuje, tak v tom případě ano ale těch škol si myslim, že je málo jo ale zas na druhou stranu, ale vidim, že i ti koordinátoři někteří jsou schopni přesvědčit (smích) to vedení i ty kolegy jako nestává se to často, ale stává se to...tu školu to ovlivní a pokud ta škola pracuje třeba na tom Školním vzdělávacím programu nebo ti pedagogové to opravdu dělají tak jak by se mělo správně...ne že to zpracuje ředitel a nebo někdo ale že opravdu to zpracovávají všichni, tak v tom případě si myslim, že to...že se to stává...že ty cíle tam naplní...ale plošně bych byla skeptická (27:42)

Výzkumník: A je vlastně běžné že na těch základních školách je přítomen ten koordinátor té environmentální výchovy nebo jak to je? (27:51)

Respondent: Není to úplně běžné, ale no záleží zase na tom, jestli nebo tak vidim to tak, že jsou zase učitelé, kteří mají o to zájem a přesvědčí toho ředitele, že jako to chtějí studovat a studují a ale úplně běžné si myslim to není...je to vlastně doporučení...je to doporučení, že by ten koordinátor měl na každé škole být, ale není (28:28)

Výzkumník: A jak tedy hodnotíte environmentální výchovu v České republice? Pozitivně? Negativně? A co by se třeba mělo změnit? (28:38)

Respondent: Tak já si myslim, že se nedá plošně hodnotit, že se to liší po krajích a jsou kraje kde si myslim, že se environmentální výchova se naplňuje a to je spíš na Moravě třeba...je to i o tom, že tam hnedka z počátku 90. let byly centra ekologické výchovy a hodně se tam dařilo a dodnes mají velký význam a zvuk...myslim si že i s těmi krajskými úřady dobře spolupracují...v xy kraji tomu tak není (smích)...takže asi tak bych to viděla no tak myslim, že v Český republice máme...máme výhodu v tom, že opravdu po celý republice jsou eko centra fungující...to my vidíme v rámci...prostřednictvím těch „Mrkví“ a „Mrkviček“, protože to je síť vlastně kterou spojuje „Pavučina“ jestli jste slyšela o „Pavučině“ a pokud a vlastně v „Pavučině“ my vidíme jak po celé republice, kde vlastně jsou ty centra a přes tu „Pavučinu“ i se scházíme a spolupracujeme a radíme...to si myslim, že je jakoby velká...velká věc v rámci té republiky, že i ta „Pavučina“ nás zastupuje ve styku s ministerstvy a že pro nás vlastně vymýšlí i nějaké síťovací projekty

abychom spolu sdíleli nebo abychom vlastně spolupracovali na té environmentální výuce a šířili ji nějakým jednotným způsobem (31:03)

Výzkumník: A poslední otázka, jaký mají podle vás vliv ekocentra na tu výuku na základních školách? (31:10)

Respondent: No já si myslím, že tam kde ta spolupráce je, že mají docela velký vliv...teď jsem říkala tu Moravu, ale myslím si že třeba i v Praze ta ekocentra dobře...dobře fungují i například „Tereza“, která se zabývá takovými velkými projekty...nedělá klasické výukové programy, ale pracuje se školami v rámci těch projektů...takže to si myslím, že jako je...má velký význam v té environmentální výchově...jsou školy, které se zapojují vlastně do projektů „Ekoškola“ a myslím si, že pokud je zájem ze strany těch škol tak, že ten vliv je docela velký (32:11)

Výzkumník: A vidíte třeba zvyšující se zájem od těch škol nebo v průběhu těch let? (32:21)

Respondent: No jsou to takové vlny právě (smích) tak jak jsem říkala co právě je...je žádoucí z hlediska třeba ministerstva co chce (upřednostňovat) (smích) to ovlivňuje hodně, ale obecně bych si myslela, že se ta tendence opravdu zvyšuje z hlediska zájmu...myslím si, že třeba vloni i v našem městě ten zájem že se zvýšil...měla jsem takový dojem...více výukových programů jsme zrealizovali (33:02)

Výzkumník: Tak to je vše...chtěla byste ještě něco doplnit? (33:11)

Respondent: Asi ani ne...(33:17)

Výzkumník: Moc děkuju, že jste si na mě udělala čas (33:23)

